

ב"ה

**אין ליכט
פון תורה**

חומש

בית יהודה

פרשת

במדבר

בלשון הקודש
ואידיש

404

**הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשמ"ז לפ"ק**

חומש בית יהודה

לא) **החמש מגילות** עם הטעמים.
פירושים על החמש מגילות
לב) פירוש רש"י על כל החמש מגילות.
לג) פירוש רש"י **במרבוע** (עוד הפעם)
לד) פירוש רש"י **במרבוע מנוקד**
לה) פירוש רש"י **בהעתקת עברי טייטש**. בשפה קלה ומצוחצחת.
לו) פירוש רש"י **מפורש עברי טייטש**. בביאור אשר יפרש כשמלה כל דברי רש"י מהחל ועד כלה בהחמש מגילות.
לז) פירוש **שפתי חכמים** על כל החמש מגילות.
לח) לט) פירוש **מצודות דוד** ופירוש **מצודות ציון על שיר השירים** וקהלת מלאת הכרז מו"ה יחיאל הלל בן הכרז הגאון מו"ה דוד אלטשולר ז"ל.
מ) **תולדות אהרן** מראה מקומות בש"ס על החמש מגילות.
מא) **קול יעקב** מהרב המגיד **מדובנא** ז"ל.
מב) **תרגום שני** על מגילת אסתר.
מג) פירוש **פתשגן הכתב** על תרגום שני.
מד) **מצח אהרן** מבאר התרגום שני בלשון צח המדוברת מועתק על עברי טייטש.
מה) **משלי ישראל** על קהלת והוא פירוש יקר ומשלים חדשים מתוקים וערבים על לב הקורא.
מו) **עברי טייטש** על כל החמש מגילות.
מז) **כוכב מיעקב** על הפטרות מועתק על **עברי טייטש**.
מח) **תפלת קבלת שבת קודש** ושאר התפלות לכל שבתות השנה.
מט) **יוצרות** לארבע פרשיות ולשבת הגדול.
נ) **לוח המולדות**.

יא) פירוש הרשב"ם מרבינו שמואל ב"ר מאיר נכד רש"י.
יב) פירוש בעל הטורים מרבינו יעקב ב"ר אשר זצ"ל.
יג) פירוש דעת זקנים מרבותינו הגאונים בעלי התוספות ז"ל.
יד) תולדות אהרן על התורה מראה מקומות מכל פסוק בש"ס.
טו) מנין המצות מספר אלה המצות **למהר"ם חאגיז** ז"ל.
טז) **פירוש לתורת אלקים**. הוא פירוש ותרגום קצר ומזוקק שבעתים בעברי טייטש קלה ומסודרה וברורה.
יז) **עברי טייטש** על הפטרות. מלוקט מאת גדולי מפרשים ומדרשים.
יח) **משלי יהודה** פירוש ומשלים נעימים המושכים לב הקורא. להגות בתורת ה', מהרב המגיד מדובנא ז"ל.
יט) **משלי יוסף**
כ) **משלים על התורה**
כא) **משלי חכמים**
כב) **משלי נחמיה**
כג) **ליקוטי יקרים** על הפטרות על ע"ט
כד) **ליקוטי יוסף**
כה) **ליקוטי יהודה**
כו) **ליקוטי נחמיה**
כז) **ליקוטים על התורה**
כח) **ליקוטי מרדכי**
כט) **ספר הישר** על התורה מועתק על **עברי טייטש**. יעדער נואס נועט דאס ליינענען נועט גרויס תענוג האבען.
ל) **מצות השם** על תרי"ג מצות גם כן מועתק **בעברי טייטש**. כדי יעדער זאל פארשטיין די תרי"ג מצות מקיים צו זיין. און מיר האבין יעדע מצוה גישטעלט אויף זיין אָרט.

חומש בית יהודה

המשך מעמוד הקודם

נא) מִיר הָאֶבֶן מוֹסִיף גִּינוּעַן פִּירוּשׁ לְקוּטֵי יִקְרִים מוֹעֲתָק עַל
עֲבָרֵי טִיטֵשׁ. כְּדֵי יַעֲדֶעַר זָאל פֿאַרשְׁטִיין דִּי חִידוּשִׁים פֿון דִּי
תּוֹרָה. מְלוֹקֵט וּמְסוּדָר פֿאַשְׁטִים נְפֻלָּאִים וּמִתּוּקִים מְמוּבָחֵרִי
הַמְּפֻרָשִׁים הָרְאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. הֵינּוּ:

א) אלשיך הקדוש. ב) אור החיים הקדוש. ג) אור תורה. ד) אהבת שלום.
ה) אור פני משה. ו) אורי וישעי. ז) אותיות דר' עקיבא. ח) אבן עזרא.
ט) אמרי בינה. י) אהבת עולם. יא) אור עולם. יב) בעל הטורים.
יג) באר מים חיים. יד) ברית מנוחה. טו) גלי רזיא. טז) זוהר הקדוש.
יז) זרע קודש. יח) חשב האפוד. יט) חסד לאברהם. כ) חכם הרזים.
כא) ישמח משה. כב) ילקוט ראובני. כג) ילקוט חבקוק. כד) כלי יקר.
כה) כלי חמדה. כו) מדרש תנחומא. כז) מגלה עמוקות. כח) מאור עינים.
כט) מדרש הנעלם. ל) מדרש רבות. לא) מורה נבוכים. לב) מבשר צדק.
לג) נועם אלימלך. לד) נחל קדומים. לה) ספורנו. לו) ספר חסידים.
לז) עשרה מאמרות. לח) עוללות אפרים. לט) עבודת הקודש. מ) עבודת
ישראל. מא) פענח רזא. מב) פרקי היכלות. מג) פנים יפות. מד) ציוני.
מה) צמח ה' לצבי. מו) צרור המור. מז) צידה לדרך. מח) קדושת לוי.
מט) רמב"ן. נ) ריקאנטי. נא) רביד הזהב. נב) של"ה הקדוש נג) שערי
אורה. נד) שפתי קדושים. נה) שפתי צדיקים. נו) שפתי כהן. נז) תרגום
יונתן. נח) תרגום ירושלמי. נט) תוצאות חיים. ס) תשואות חן.
סא) תיקוני זוהר. סב) תורת אמת:

הוספה חדשה

נב) סג) אפיקי יהודה. סד) גליא מסכת. סה) דרכי יוסף. סו) הגיון לב.
סז) משנת ר"א. סח) עיר דוד. סט) עטרת זיו. ע) פי צדיק. עא) רשב"ם.
עב) שער בת רבים. עג) עטרת שלמה.

אונקל'ס

דער "אויגער" איז אלעמאל צומירט מיט פאכטיס 8

המורים

בעל המורים

[illegible]

רמז"י

(א) וידבר. במדבר סיני באחד לחדש. מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה א' כשילאו ממזרים מנאן וכשפלו בעל מנאן לידע ב' מניו הנוחרים בשבא

א רצונו לתרוץ ליל למכתב כל הסימנים הללו ומתרוץ מתוך חיתון
כו' כלו' הרי בלא"ה צריך לפרש ליל למכתב שאם את הלא

(א) נִדְבָר יי אֵל מִשָּׁה אֹנֶן גָּאֵם הָיָה גִּרְעֵם צוֹ מִשָּׁה
בְּמִדְבַּר סִינַי אֵין דָּר מִדְבַּר סִינַי בְּאֶהֱל מִיִּד

פיקודים על התורה

ליקוטים על התורה

(א) דער זוהר שרייבט רבי יצחק פסל נעמאט פס פשיט
אין פסוק ה' זכרנו וזכרה וכו', דס מיינט מען די יציען
נאמען זענען געקענטשט געווארן אין דר ספרד אונד הקביה הש
וויי קריער נעבעקשט, ווארעם נישט איינער וויל לייבן זיין
מחבר מיט זינען קינער, אדרע מיט זיין געלט. מוז ער אים
הייזער געקושטען, אונד דס לערנען מיר פון משה ברתו, ער
האט געקאנט צו די יציען ווהנס דרום פכוכבי השמים דרוב.
אויך וועט היינט אזוי פיל ווי די שטערען אין הימל, האט
האט נאך געקאנט וויבאל אהרם פאשר דבר דלם, הקביה
קאל אייה געקושטען ער דס נערסט אין איה, אונד אזוי
איינער דריבט זיין חבר אונד געקושט אים גיט, נוערס ער
געקושט אונד אונד אז ער געקושט זיין חבר. וויבאל ער
געקושט אונד הקביה, אונד ווען ער געקושט זיין חבר,
קאל ער אים געקושטען מיט די ליבשאפט פון זיין הארץ,
היינט נאר מיט דעם מולד אהין, אונד פיל אהע זאכען וויל
הקביה דס ליבשאפט פון הארץ, מאדאל ווען איינער
געקושט זיין חבר וויל הקביה עס זאל אים געקושט זיין
שטערעקענען אונד מיט ליבשאפט פון זיין הארץ, אז ער וויל
געקושטען צו הקביה, דארף ער געוויס געקושטען מיט
אמחה ליבשאפט פון הארץ, דריבער האט משה רבינו
געקאנט צו די יציען אהרם את ה' אהיה, דו זאסט ליב
האט ער הקביה מיט דין נאקענען הארצן אונד מיט דין
נאקענען לעבן אונד מיט דין נאקענען פארקענען. נאר די זאך
וואס ווערט געזיגט איז אזוי איר נישט אהרם, אונד
אויב דו וועסט לערנען פאר עס וואס הקביה געהייסען מען
זאל זייער די יציען, ערשטנס האבן די יציען פריער
געקענט אזויס'יוונג, ועדער ווי האט געקענט אין ספחית
השק, צווייטנס האט הקביה זיי פריער געקענטשט, פיל
דעם זייערען, אונד אהר אהר' געקענטשט נאך דעם זייערען,
דריבער האט אונד זייערען אין זיי קיין שארען געקענט מאכן,
אונד אז מן זאגט אן אמתות השק' און אן אהרם האט
הקביה קומט אהנה רש', וועט אים נאך ווען ער וויל

אונ דריבער זענן די יידען געבענמאשט געווארען אין חורש
אזע ברכות, אין דעם חורש הא אנטהוועטן ניו דר מן

בית

הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לַצֵּאתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: שְׂאוּ אֶת־
רֹאשׁ כָּל־עֵדֻת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר

לִירְחָא תַנְיָנָא בְּשֵׁתָא
תַנְיָתָא לְמִפְקָהוֹן מֵאֶרֶשָׁא
דְּמִצְרַיִם לְמִימָר: בְּקִבְלֹ
יֵת חֲשָׁבֹן כָּל בְּנֵי־שֵׁתָא
דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִרְעֵיהֶוּ
לְבֵית אֲבֹתָהוֹן בְּמִנּוֹן
תִּרָא (לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם כִּדְּמַת
קִדְּוִנָּהוֹן סֵד כְּחֵלָה קִט כְּזִכְרוֹן מִן:

רשב"ם

שניה נאמר ירשנו נדב ואביהם לפני ה' במדבר סיני. במדבר סיני היו
ארכיו ולכונן שנים כי בו כיוס שהיה אהל מועד. סמוך נדב ואביהם:
(ב) סאו אח ראש כל עדת. לוי שפחה צריכים לביא לארץ ישראל ובני
שורים ראויים לצאת בצבא העלמה שורר בעשרים בחרש השני הזה נעלה העני כדכתיב ב' בהלכות ובתכשם נוספים איתנו אל המקום וגו' ולכך
זה הקב"ה בחלול תרשש זה לטובות:

בעל המורים

(ב) במספר שמות. כתיב כלן ובמספר לא כתיב בלחיו מנין במספר
שמות חלל כתבו כלן להודיע שלא שיו את שמותם כנזירים ולכך כתיב
שורים ראויים לצאת בצבא העלמה שורר בעשרים בחרש השני הזה נעלה העני כדכתיב ב' בהלכות ובתכשם נוספים איתנו אל המקום וגו' ולכך
זה הקב"ה בחלול תרשש זה לטובות:

רש"י

להשרות שכינתו עליהן מנחן. כאלה בניסוח הוקם המסכן
ובאלה ג כלייר מנחם: (ב) למשפחתם. דע מנין כל
ד שנט ושנט: ל ביות אבותם. מי שאליו משנט אחד
דר משכן ובאחד באירי נבאם. אונ דעם ערשטען טאג אין
הקב"ה הם נבאם. צו משה (דע מנין) של שנט ושנט. דא
שנט: ולבית אביהם. צו וייערען פאטערס (מי) ויזי שנט
רעת וקנים מבעלי התוספות

בית יהודא
ופשטא דהשירות שכינתו עליהם (מנחן) אונ ווען הקב"ה הם
נעווארשט מאכן רהען זיין שכינה ורוהנג: ביי וידען. האם
ער זיי פרויער נעציואלס (ובאחד בניסוח הנכס דהשנט) דעם
ערשטען טאג אין חודש ניסן אוי אויפגעשטעלט נעווארן
חודש אויר האם מען זיין נעציואלס: (ב) וייערען. וייערען
הקב"ה הם נבאם. צו משה (דע מנין) של שנט ושנט. דא
שנט: ולבית אביהם. צו וייערען פאטערס (מי) ויזי שנט
רעת וקנים מבעלי התוספות

שפתי חכמים

ידע הנותנים והכי פירושם: כשפתי חכמים נעלה מנחן המסכים לידע הנותנים
כחיים וקל: ג כח החיים פירושם ואל חקקה ממה שמנין זה הים
כשפחה הם הכניסו להם לא מנחן מיר בניסוח כשפחה ומנחן כי כאלה
בניסוח שפחה שניה ובאחד באירי מנחן וזי כלן מנחן בניסוח. ולכך
דרשנו כח של חקקה לוי מנחן למש שפחה: ג נעמיס למח לא מנחן
אלא שני פנחס וחדע לך שדרי מנחן האמור כלן והמנין האמור
בפסוק כי תשא שנין קן לכך פירש רש"י כאלה בניסוח הוקם
לכפר על מנין פנחס והרי כלן כתיב כאלה באירי מנחן וכבר הוקם המסכן כאלה בניסוח האים למשכן מן הכסף כהניסוח
מנחן מיר אחר הקמת המסכן כי מיר שהוקם המסכן ערשה הכניסה. ויזי כתיב דלחורין (כ"ב דף ח) לענין נדרים המודר האלה
מוסבי עיר מיתר ליתר מנחן האים של דרין שס ל' יום לפי של המסכן קטע לכך לא מנחן עד שהוקם הכניסה ל' יום: ד ולא כל
משפחה ומשפחה שדרי לא האמור מנין ומשפחה בקרא רק מנין הכניסה. (דף ח) ואלה כחם לנשפחותם ויל שעי' המשפחות
היו יודעים מספר הכניסה וכן כתיב ויחילו על המשפחות ולא היו בקראים על שם הכנס אחר כך ועי' המשפחה היו יודעים משה

(ב) שאר את ראש כל עדת בני ישראל. אמר הרב בבזר שור
כי על ידי בקע נלגלגות דכי תשא נורע כללם דכל ישראל
ביחוד דכתיב התם לישש באות ובאן מצינו כל שבט ושבת דגל
בפני עצמו שנאמר למשפחותם לבית אביהם. ובמכרות טובא
מינה את הנולדים מאלו סמך לכניסה לארץ כי בהם לא היה
איש מסקורי משה ואהרן:

המנין וכל באירי מנחן ואם חילת דמנין זה הוא המנין האמור
לכפר על מנין פנחס והרי כלן כתיב כאלה באירי מנחן וכבר הוקם המסכן כאלה בניסוח האים למשכן מן הכסף כהניסוח
מנחן מיר אחר הקמת המסכן כי מיר שהוקם המסכן ערשה הכניסה. ויזי כתיב דלחורין (כ"ב דף ח) לענין נדרים המודר האלה
מוסבי עיר מיתר ליתר מנחן האים של דרין שס ל' יום לפי של המסכן קטע לכך לא מנחן עד שהוקם הכניסה ל' יום: ד ולא כל
משפחה ומשפחה שדרי לא האמור מנין ומשפחה בקרא רק מנין הכניסה. (דף ח) ואלה כחם לנשפחותם ויל שעי' המשפחות
היו יודעים מספר הכניסה וכן כתיב ויחילו על המשפחות ולא היו בקראים על שם הכנס אחר כך ועי' המשפחה היו יודעים משה

פירוש לתורת אלהים

בשנה השנית אין דעם אנדערין יאהר לצאתם מארץ
מצרים צוא וייער ארויס גיין פון לאנד מצרים
לאמר אזוי צו וואָנען: (ב) שאר אנקספאנגט את ראש
די צאל כל עדת בני ישראל פון דער גאנצער עדת פון

בשנה השנית אין דעם אנדערין יאהר לצאתם מארץ
מצרים צוא וייער ארויס גיין פון לאנד מצרים
לאמר אזוי צו וואָנען: (ב) שאר אנקספאנגט את ראש
די צאל כל עדת בני ישראל פון דער גאנצער עדת פון

משלים על התורה

איה נוען וואס, האב איה גיט געקענט שיערען ביי מיר די
טוה וואס רח וועקט מיר טאן מארגן מיט דעם מיטאג,
איה האב אפילו געוואוסט אז ביי מארגן מיטאג וועל איה
זיין נאך אפאל הונגעריג ווי איה בין היינט געווען, איה בין
אבער דאך געווען וואס, ווען מ'זיין איז וואס שפירט מען גיט
דעם צער פון הונגעריג, ווי מען זאגט דר ואשער גלויבט
גיט דעם הונגעריגען, אבער היינט ביי טאג ווען איה בין
געקומען עסטן מיטאג בין איה טאקי ווען גוט הונגעריג
איז ווען די וואלסט מיר איצט גיט געקענט עסטן מיטאג.
האב איה היינט גיט געהאט קום צו עסן, ווער ווייס וואס
מיט מיר וואלט היינט געווען, דריבער שפיר איה היינט נאך
אפאל דיין גרויסע טובה, זאג איה דיר איצט נאך אפאל
אדאנק מיט דא גרויסע ליבשאפט פון הארצען, דאס
זעליביגע האט גענוהן הקב"ה וידען זען ארויסגעאנגען

איה נוען וואס, האב איה גיט געקענט שיערען ביי מיר די
טוה וואס רח וועקט מיר טאן מארגן מיט דעם מיטאג,
איה האב אפילו געוואוסט אז ביי מארגן מיטאג וועל איה
זיין נאך אפאל הונגעריג ווי איה בין היינט געווען, איה בין
אבער דאך געווען וואס, ווען מ'זיין איז וואס שפירט מען גיט
דעם צער פון הונגעריג, ווי מען זאגט דר ואשער גלויבט
גיט דעם הונגעריגען, אבער היינט ביי טאג ווען איה בין
געקומען עסטן מיטאג בין איה טאקי ווען גוט הונגעריג
איז ווען די וואלסט מיר איצט גיט געקענט עסטן מיטאג.
האב איה היינט גיט געהאט קום צו עסן, ווער ווייס וואס
מיט מיר וואלט היינט געווען, דריבער שפיר איה היינט נאך
אפאל דיין גרויסע טובה, זאג איה דיר איצט נאך אפאל
אדאנק מיט דא גרויסע ליבשאפט פון הארצען, דאס
זעליביגע האט גענוהן הקב"ה וידען זען ארויסגעאנגען

ער מוז מיט זיי, אונ אזעלכע צווייפונג איז דאך ביי
ווי וועלען גיט האבען אפגעהן צו הקב"ה פר ווס ער האט אראפגעזויגען זיין וואהנגיגן אין משכן:

(ב) למשפחותם לבית אבותם. ווען הקב"ה האם געקומען דיא בלזרים אין מצרים, אונ אין בלזרים איז געווען ארויסגעשפירט

אונקל'ס

שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם: א מִן
עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעַלָּה כִּלְי־צֶאֱצֵא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אֹתָהּ וְאֶתְרוֹן: ד וְאֶתְכֶם יִהְיוּ אִישׁ
אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־
אֲבֹתָיו הוּא: ה וְאֵלֶּה שְׁמוֹת

אבותם : (ג) אתה ואהרן. ולמעלה כדי תשא לא סייט אהרן באותו מנין לפי שכל ידו נעשה העגל הנשיאים מתחיל באלוהים ומסיים בעיני על-שם יזרנהו כאישון עיני

רע"י

אײן שטעט אונד ווײן מאַסער איז פון אײן אַרדער שטעט (קײס
 ער שטעט אײזן וואָל ער ווערן געצײגט צום שטעט פון ווײן
 מאַסער : וואָלדוואָסן . אַמאָר רש״י מען האָט נישט געצײגט די
 מענטשן (ער ווײַ שקלאָס בקע וואָלדוואָסן) מען האָט זיי געצײגט

דורך דאס שטיק, ווערער יוד האט געגעבן אפגע-
האטאָרעם טאטער, אונז מיין האט געצייגט די האטאָרע
פאר אונז און יאזא בוכא פארט בילן שטראם. דר מענטש
געמאכט צו ארויסקומען: (דו וואס האסט ירושלים) האט
צייילן די יודען וואס עמבט נישט ביל שטראם וואס זיין

ואין חזירה שבע שני : ה פירוש קרוב ומסתמך שבע חזרה ואין
מסתמך שבע אחר יקום על מסתמך שבע אחר אבל לא תפרסם אפי
מסתמך שבע ואין חזרה חזרה לבד ואפי' משפט אחר אפי
בזמן משפט הכ' דמתי נפקותא אם יסיר הבא ממתמך המנוי והבא
ממתמך יסלולו ויקראו על פס' ההנוי כי אם שתיים מתמך ראובן
אין הפרש בין יקום על מסתמך הבא כיון : ו רצ"ל למען מנא
ובלא דבר כל כשמועין וזאת על פי י"י שקלים כו' : ו אחי מנח
פרדוס

גַּל יָד פֶּן אִישְׁלִיכֶען יָדָר וְאַלְכֶסוּ פֶּאָר נִעְמֶען
דִּיא צֶאָר לְגִלְלוֹתוֹם צוּא וַיַּעֲרַע קָעֶפּ (י"ז ח"י):
(ג) מִן עֲשָׂרִים אַנְעֲלָבִי וּס וַיִּי עֲנִין אֶלֶס צוּאֲנֶאֱצִי
יָאָר אֲנִי הַקֶּעֶר גַּל אֶלִי וְנֶאֱס גִּינֶען אַרוֹם אִין חִיָּר
צוּיִשׁוּן דִּי יִשְׂרָאֵל מִסְקִיר אֲתוֹם וְנֶאֱס אִיר וַיִּיא צוּיִלִּין

על ה

אז האבן געזען די יידען ווי נאך געווען ארומגיין פון
צייטן ווייל אז זייערע אטעמא איז איינער אדער עפעצער
מקוועטן געשטאנן, דריבער האבען זיי מדרים געזאגט מיר
וועלן אלע שטארבן, איז דאך אלעמאל הקדש דאך געוואס
נאר באוים וועלן שטארבן? נאר ווייל די מצותות פלעגן משה
ניין טיש בחורים אה פלעגן געברען פון זיי קינדער, ערער קינד
איז געווען אבאבן זיי וויין אפערער דריבער זענן די אלע באוים
געשטארבן, זיי מענער האבען פון דעם גיס געוואקסן האבען
זיי געמיינט אלע קינדער זענען זייערע, איז דאך נאר דא איין
באר איין שטוב, דריבער אזוי האבן געזעהן און שטוב שטארבן
נאר קינדער, וויס נאך זייער מיינונג זענן זיי גיס געווען באוים,
דריבער האבן זיי געוואס נישט מחים, מיר וועלען אלע שטארבן
פער ווי משה רש געזאגט, אז ווייל די מצותות האבן אלעין
גיס געזענען וויסע, איף יעדער קינד פון וועלכען אפערער איז
געבליבן, דריבער פארן געזען זייערע יידן קינדער אה זיי נעמען
זיי מיטער, און העבן געוואלט צו משול זיי וועלן אומסטן

צײלן צו זייערע פאטערס, ווייל יודישע ווייבן זענען נישט מונה, זייערע קינדער ווען זיי האבען אים נאר פון זייערע מאמען. דריבער צו דיא יודען, און אלע

הַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ אִתְּכֶם
 לְרֹאשׁוֹן אֱלִיצוֹר בֶּן־שִׁדְיָאוֹר :
 לְשֹׁמֵעוֹן שְׁלֵמִיאל בֶּן־צוּרִישָׁדִי :
 לְיִהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן־עֲמִינָדָב :
 לְיִשְׁשָׁכָר נַתָּנָאֵל בֶּן־צוֹעָר :
 לְזַבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן : לְבִנְיָ
 יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד :
 לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פֶּדָהצוֹר :
 לְלֵוִי אַבִּידֹן בֶּן־גִּדְעָנִי : יֵד לְדָן
 אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישָׁדִי : יֵג לְאַשֶׁר
 פַּגְעִיאל בֶּן־עֶכְרֹן : יֵז לְגֹד אֱלִיסָף בֶּן־
 דְּעוּאֵל : יֵט לְנִפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן :
 יֵי אֶלֶף קָרִיאִי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת
 אֲבוֹתָם רֵאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם :
 יֵי וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים
 הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָקְבוּ בְּשֵׁמוֹת : יֵי וְאֵת

גבריא די יקמון עמכון
 לראובן אליצור בן
 שדיאור : י לשמעון
 שלמיאל בן צורישדי :
 ליהודה נחשון בן
 עמינדב : ה ליששכר
 נתנאל בן צוער :
 לזבולן אליאב בן חלן :
 לבני יוסף לאפרים
 אלישמע בן עמיהוד :
 למנשה גמליאל בן
 פדהצור : יא לבנימן
 אבידן בן גדעני : יב דן
 אחיעזר בן עמישדי :
 יג לאשר פגעאל בן
 עכרון : יד לגד אליסף בן
 דעואל : טו לנפתלי
 אחירע בן עינן : יז
 אשר פגעיאל בן עכרן :
 יח לנפתלי אחירע בן עינן :
 יט אלף קריאי העדה
 נשיאי מטות אבותם
 ראשי אלפי ישראל הם :
 יי ויקח משה ואהרן
 את האנשים האלה אשר
 נקבו בשמות : יי ואת

בעל המורים
 (טו) קריאי העדה. ויז קטעא וקרי קרואי
 כסיל שלמיאל בן צורישדי שיהא זמרי בן
 רש"י

בית יהודה

איר נועם צוויין דעם שבת ראובן זאל זיין מיט אייה דר
 נשיא פון שבת ראובן, נוען איר נועם צוויין דעם שבת
 שזעון זאל זיין מיט אייה דר נשיא פון שבת שזעון אונ
 אזוי זאל זיין ביי נער שבת : (טו) ואלה קרואי העדה : די
 חשיכות שבעה נוען משה הט געראקט זאגן צו די יידען
 אונזשיגע ואלה הט גערופן צו זיך די צוועלף נשיאים אונז ער האט די זאך צו זיי געזאגט, אונ זיי האבן דאס
 געזאגט צו אלע יידען, יעדער נשיא הט געזאגט צו זיין שבת : (יז) ואלה הנשים האלה, די מענטשן מיטן מען (את
 שנים עשר נשיאים דללו) די צוועלף נשיאים (אשר נקבו לו באן בשמות) וואס זענען ארויסקגעקעט געווארן דא צו משה

טעט : (טו) אלה קרואי העדה. הנקראים לכל דבר
 מ השמות שבעה : (יז) האנשים האלה, את שנים
 עשר נשיאים י הללו : אשר נקבו, לו כלן בשמות :
 מענטשן זענן די גערופענע פון דער עדה (הנקראים לכל דבר
 אונזשיגע ואלה הט גערופן צו זיך די צוועלף נשיאים אונז ער האט די זאך צו זיי געזאגט, אונ זיי האבן דאס
 געזאגט צו אלע יידען, יעדער נשיא הט געזאגט צו זיין שבת : (יז) ואלה הנשים האלה, די מענטשן מיטן מען (את
 שנים עשר נשיאים דללו) די צוועלף נשיאים (אשר נקבו לו באן בשמות) וואס זענען ארויסקגעקעט געווארן דא צו משה

שפתי חכמים

האנשים וכו' ואל כל העדה הקבילו וכו' ש"מ שהיו מוניין עם משה :
 מ' ר' לזנו לתתן : י' זה היה חשיבתן שהיו קוראין כל העדה לכן פה
 הנקראים מ' כנ' לתת טעם ולתתן כל זרכי העדה : י' ר' ל' הלל ויקמ

דלמא ידיו עומכס דלרנחס אחרים כמיןמן הקרא ולא כשחקדו אלה ועוד
 מניל שהיו נשיאים דלמא אנשים אחרים, י' ל' מדכתיב בסוף אלה קרואי
 העדה נשיאי מטות ש"מ שהיו נשיאים וגם כתיב ויקח משה ואהרן את

פירוש לתורת אלהים

עדה זיי זענען געווען נשיא דיא אלגעמיע כסות פון דיא
 שבתים פון זייערע עלמדין ראש זיאי זענען עלצמי
 איבר די מונינמס פון די ישראל : (יז) ואלה הנשים האלה
 מיט אהרן גינזומין את האנשים האלה די מענטשן אשר
 נום זיאי זענען באשייד גווארען צו אים מיט זייערע

נעמין פון די מענטשן אשר נום זיי זאלן שמוין מיט
 אייה צו ציילען די ישראל ראובן צו שבת ראובן זאל
 זיין אליצור בן שדיאור : (י) לשמעון, צו שבת שמעון זאל
 זיין שלמיאל בן דער ווקן פון צורישדי : (טו) אלה דיא
 מענטשן זענען געווען קריאי העדה די גרעסטע פון דר

כִּד כְּנִשְׁתָּא אֲבָנִישׁ בְּחֹד
לִירְחָא תְּנִינָא וְאִתְיַחֲסוּ
עַל זִרְעֵיהֶון לְבֵית
אֲבֵהֶתְהֶון בְּמִנְן שְׁמֵהֶון
מִבְּר עֲשִׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא
לְגִלְגָּלְתְּהֶון: יט כְּמָא דִּי
פְקִיד יְיָ מִשָּׁה
וּמִנְנֶון בְּמִדְבָּרָא דְסִינִי:
כ וַהֲוֵי בְּגִי רֵאוּבֵן בּוֹכֵרָא
דִּישְׂרָאֵל תִּגְדִּלְתְּהֶון
לְזִרְעֵיתְהֶון לְבֵית
אֲבֵהֶתְהֶון בְּמִנְן שְׁמֵהֶון
לְגִלְגָּלְתְּהֶון כִּד דְּכוּרָא
מִבְּר עֲשִׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא
כִּד נָפֶק חֵילָא:
כא מְנִיגִיהֶון לְשִׁבְטָא

כִּדְהֶעֱלָה הִקְהִילוּ בְּאַחֵר לְחֹדֶשׁ
הַשְּׁנִי וַיִּתְּלִדּוּ עַל־מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים
שָׁנָה וּמַעְלָה לְגִלְגָּלְתָּם: יט כְּמָא
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַר סִינַי: ס שֵׁנִי כִּי־הָיוּ בְּגִידֵי־רֵאוּבֵן
בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
לְגִלְגָּלְתָּם כִּד־זָכַר מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה
וּמַעְלָה כִּד יֵצֵא צָבָא: כא פְּקִדְיָהֶם

רשב"ם

(יט) וּפְקִדְם בְּמִדְבַר סִינִי: לפי שבמנין שני שבטותם כתיב וידבר משה ואלמור
אותם בערבית טובא. לכך נאמר כאן כי חשבון הראשון היה במדבר סיני: כולם רשעים אבל ככלל היו האחרים זריקים: (יט) כמדבר סיני.
שנים דסמיכי בסוף פסוק ויפקדם במדבר סיני ואיך כיום נזכר את בני ישראל להקריב את קרבניהם במדבר סיני לפי שנשבו נמנין היו מקריבים
עליהם קרבנות כדי שלא ישלחו כהם דבר בדמיהם כי תשאל את ראש בני ישראל למה נאמר כהם נאמר:

בית יהודה

אין די פסוקים מיט וייערע געקען: (יח) ויתלדו על משפחותם. הביאו ספרי וחוסיהם
משפחותם. מיינט מען (תניא) ספרי ויחידים) זיי האבען
געבריינגט די ביקער נום אין זיי איז געווען געשריבען וייער
די וייערטיים פון ווערן שטען זיי זענען געבאקען (כד אהר

שפתי הכמים

משה ואהרן איתם שהיו לעיל מניה כתיב נשיא העדה וממלא ידעין
שהם הנזכרים למעלה אלף ודלי הולכי ומתיב האנשים האלה יכול אני
ל' שהיו אחרים ולא נשיאים לכן פרש"י י"ב נשיאים הללו וא"ת אחרים
כיון לכן פרש"י אשר נקט לו כאן בשמות וי' הם אשר נקטו כאן בשמות
כיון אמר אלו הנשיאים והסוף למלת לו כי נזכרו לא נדע למי
נקטו. וא"ת ממיל להשי' לפרש כן נזכרו אחרים הן וי"ל דנח
האנשים האלה כה"ל דהולכי אנשים אלה. וא"ת למה לא אמר פקט
ויקח אותם כמו שהקפד י"י וגדלה דמחלתה אחר ראש לבית
רק על משפחה אבל כאן כתיב קרואי העדה נשיא משות מיירי כאן
מי הם שנקראים לכל דבר חשיבות לכן אמר האנשים האלה דהם הם הנשיאים וק"ל לל"ט (ק"מ) מהכ"ל כתב דק"ל למה כתב אשר נקטו
בשמות שהי' די אש כתב את האנשים האלה ל"פ אשר נקטו לו כאן כשם חשיבות שדמיון לזכות גדולה ונשיאות היסד הנזכרים שנקראו
לשם נשיא על שם סוף כדאיתא במדבר דבא: כ הולך לפרש כן לפי שזאת ויתלדו הוא נכבד התפעל שזמור בעלנו ואם היה כשמש
מגשון לידה סיה משמע שהולדו את עמם ל"פ שהיו שיהם עלמם הכילו את כשריהם וי': ל חוקת לי כמד כמ שפירש"י כ"ל כהר אל

פירוש פתורת אלהים

געקען: (יח) ואת כל העדה אונ גאר די עדה האבן זיי
אין גואמירט באהר דעם ערשטין מאג פון דעם
אגדרין חודש ויתלדו אונ ויאי האבען ויה מיחם
גיווען על אויף וייערי משפחות לבית אבותם צום
הווי גיוינד פון וייערע ערשטערין [י"י] [י"י]
במספר אין צאל פון וייערע געמען מכן עשרים פון
אנעלכי וואס זענען ארמ צוואנציג יאר אונ העקער
לגלגלותם צוא וייער הייבט צאל: (יט) כמאשר צוה יי את
משה ווי גאט המ גבאמען צו משה ויפקדם במדבר סיני
אזו המ צר וי גצירט אין דר מדבר סיני: (כ) ויהיו

למטה ראובן ושרה וארבעים אלף
וחמש מאות: פ כד לבני שמעון
תולדתם למשפחתם לבית אבתם
פקדיו במספר שמות מגלותם
כל זכר מן עשרים שנה ומעלה
כל יצא צבא: כה פקדיהם למטה
שמעון תשעה וחמשים אלף ושלש
מאות: פ כד לבני גד תולדתם
למשפחתם לבית אבתם במספר
שמות מן עשרים שנה ומעלה כל
יצא צבא: כה פקדיהם למטה גד
חמשה וארבעים אלף ושלש מאות
וחמשים: פ כו לבני יהודה תולדתם
למשפחתם לבית אבתם במספר
שמות מן עשרים שנה ומעלה כל
יצא צבא: כו פקדיהם למטה יהודה
ארבעה ושלשים אלף ושלש מאות:
פ כז לבני יששכר תולדתם
למשפחתם לבית אבתם במספר
שמות מן עשרים שנה ומעלה כל

דראובן ארבעין ושרה
אלפין וחמש מאה:
כד לבני שמעון תולדתהון
לזרעית הון לבית
אבתהון במנין שמון
לגדלתהון כל
דכורא מבר עשרין שנין
ולעלא כל נפק חילא:
כה מניניהון לשבטא דגד
דשמעון חמשין ותשעה
אלפין ותלת מאה:
כו לבני גד תולדתהון
לזרעית הון לבית
אבתהון במנין שמון
מבר עשרין שנין ולעלא
כל נפק חילא:
כז מניניהון לשבטא דגד
דארבעין וחמשא אלפין
ושית מאה וחמשין:
כו לבני יהודה תולדתהון
לזרעית הון לבית
אבתהון במנין שמון
מבר עשרין שנין ולעלא
כל נפק חילא:
כז מניניהון לשבטא
דיהודה שבטא דארבעא
אלפין ושית מאה:
כז לבני יששכר
תולדתהון לזרעית הון
לבית אבתהון במנין
שמון מבר עשרין שנין
תו"א לנו יסודא סנהדרין ט:

בעל הטורים

(כז) לבני שמעון לגלותם. כל פקדום
למטה לפי סהלו"ק (סנהדרין) שלו זמרי
כן סלוא חסא וסלוא וסלוא וסלוא
בטסה מכל בלתימות נכד חסר וסלוא
בטסה לבני סהרה נשית בית חסר לשמטוי זמרי בלוי סהרה וסלוא וסלוא:

פירוש לתורת אלהים

צום שבט ראובן וזעני גווען ששה וארבעים ועקם אונ
פערציג מווינט וחמש מאות אונ פינף הונדערט:
(כז) פקדיהם וייערי גיציילמי פון שבט שמעון איז
גווען תשעה וחמשים אלף ביין אונ פופציג מווינט ושלש
מאות אונ דריי הונדערט: (כז) פקדיהם לשמה גר וייערע

פקדיהם

יֵצֵא צָבָא׃ כט פִּקְדֵיהֶם לְמִטָּה
יִשְׁשַׁכְר אַרְבַּעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ פ ל לִבְנֵי זְבוּלֹן
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפָּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה
וְמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא׃ לא פִּקְדֵיהֶם
לְמִטָּה זְבוּלֹן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ פ לב לִבְנֵי יוֹסֵף לִבְנֵי
אֶפְרַיִם תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים
שָׁנָה וְמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא׃
לג פִּקְדֵיהֶם לְמִטָּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים
אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת׃ פ לד לִבְנֵי מְנַשֶּׁה
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפָּר שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה
וְמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא׃ לה פִּקְדֵיהֶם
לְמִטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
וּמֵאוֹת׃ פ לו לִבְנֵי בִנְיָמִן תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְמַעֲלָה כָּל

(לכ) לכני יוֹסֵף לכני אפרים . ולא אמר לכני יוסף אפרים לא כשא בועט אביו משום כבוד מלכות לא ראה למונותו כדגלים ונקרא הדגל על שם בניו לכך אמר לכני אפרים כדרך שאומר בעולם :

אונ פיר הונדערט: (ג) פקדיהס לכסה אפרים ויער
גצייט פון שקט אפרים ועין גיווען ארבעס אף
פערציג טויזנט נאנט מאה און פינף הונדערט:
(ד) פקדיהס לכסה כ"ט דא גצייט מענטשן פון
שקט טענה ועין גיווען שטע צוויי און דרייסיג
(כט) פקדיהס ויער גצייט פון שקט יששכר ועין
גיווען ארבעה וחשים אף פיר און פופציג טויזנט
ארבע מאה און פיר הונדערט: (לא) פקדיהס לכסה
גבול ויער גצייט פון שקט: כבוד ועין גיווען
שבעה וחשים אף ויז און פופציג טויזנט ארבע מאה

ביוזיגט

יֵצֵא צָבָא: לו פִּקְדֵיהֶם לְמִטָּה בְּנִימָן
חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע
מֵאוֹת: פ לה לִבְנֵי דָן תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמֹת מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְיָמַעְלָה כָּל
יֵצֵא צָבָא: לו פִּקְדֵיהֶם לְמִטָּה דָן
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת:
פ לִבְנֵי אֲשֶׁר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמֹת מִבֶּן
עֲשָׂרִים שָׁנָה וְיָמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
מא פִּקְדֵיהֶם לְמִטָּה אֲשֶׁר אֶחָד
וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת: פ
מב בְּנֵי נַפְתָּלִי תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמֹת מִבֶּן
עֲשָׂרִים שָׁנָה וְיָמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
מג פִּקְדֵיהֶם לְמִטָּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה
וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
מד אֵלֶּה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וְנִשְׂאִי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר
אִישׁ אִישׁ־אֶחָד לְבֵית־אֲבֹתָיו הָיוּ:

לו מִנִּיחֵיהוֹן לְשִׁבְטָא
דְּבְנִימָן תְּלָתִין וְחֲמִשָּׁא
אַלְפִין וָאַרְבַּע מֵאָה:
לה לִבְנֵי דָן תּוֹלְדֹתְהוֹן
לְזִרְעֵיתְהוֹן לְבֵית
אַבְהֵתְהוֹן בְּמִנּוּן שְׁמֵהוֹן
מִבְּר עֲשָׂרִין שְׁנִין וְיָעֲלָא
כָּל נַפֵּק חֵילָא:
לט מִנִּיחֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דָּן
שְׁתֵּין וְתָרִין אַלְפִין וּשְׁבַע
מֵאָה: מ לִבְנֵי אֲשֶׁר
תּוֹלְדֹתְהוֹן לְזִרְעֵיתְהוֹן
לְבֵית אַבְהֵתְהוֹן בְּמִנּוּן
שְׁמֵהוֹן מִבְּר עֲשָׂרִין שְׁנִין
וְיָעֲלָא כָּל נַפֵּק חֵילָא:
מא מִנִּיחֵיהוֹן לְשִׁבְטָא
דְּאֲשֶׁר אַרְבָּעִין וְחָד
אַלְפִין וְחֲמִשׁ מֵאָה:
מב בְּנֵי נַפְתָּלִי תּוֹלְדֹתְהוֹן
לְזִרְעֵיתְהוֹן לְבֵית
אַבְהֵתְהוֹן בְּמִנּוּן שְׁמֵהוֹן
מִבְּר עֲשָׂרִין שְׁנִין
וְיָעֲלָא כָּל נַפֵּק חֵילָא:
מג מִנִּיחֵיהוֹן לְשִׁבְטָא
דְּנַפְתָּלִי חֲמִשִּׁין וְתָלַת
אַלְפִין וָאַרְבַּע מֵאָה:
מד אֵלֶּין מִנִּיחֵיָה דִּי מִנָּא
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִשְׂרֵי
יִשְׂרָאֵל תְּרִין עָשָׂר גְּבָרִין
בְּבָרָא חָד לְבֵית

בעל המורים

(מג) בני נפתלי. כנולד אומר לבני לבד
מנפתלי שאומר בני למי שבשכט נפתלי
היו כמות יותר מנבים ולכך רמזו כמדת
נפתלי אשה חילה שמוס העותק ר"ה

פירוש לתורה אלהים
אֲשֶׁר זָעַנְעוּן גִּזְעוּן אֶחָד וָאַרְבָּעִים אֵלֶּין אֹנֶן פְּעָרְצִיג
טוֹוִינְט וְחֲמִשָּׁה מֵאוֹת אֹנֶן פִּינְיָה הַגְּדֵרְעָרְט: (מג) פִּקְדֵיהֶם
וְיִיעָרִי גִצְיִילְטִי מַעֲנִיטָא פִּין שְׁבַט נַפְתָּלִי זָעַנְעוּן גִּזְעוּן
שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף דְּרִי אֹנֶן פִּינְצִיג טוֹוִינְט וָאַרְבַּע מֵאוֹת
אֹנֶן פִּיר הַגְּדֵרְעָרְט: (מד) אֵלֶּה הַפְּקָדִים דָּם זָעַנְעוּן דִּיא
גִצְיִילְטִי אֲשֶׁר פָּקַד וְוָאם הָט גִצְיִילְט מֹשֶׁה מִיט אַהֲרֹן
וְנִשְׂאִי יִשְׂרָאֵל אֹנֶן דִּיא הָאֲרִין פִּין דִּי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר

מה ויהיו כל־פקודי בני־ישראל לבית
 אבתם מִבֵּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה
 כָּל־יָצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: מִוְּיָהוּי כָּל־
 הַפְּקָדִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשָׁת
 אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
 מִוְּהָלִוּם לַמִּטָּה אֲבֹתָם לֹא
 הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹכָם: פ מה וידבר יהוה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: מִט אַךְ אֶת־מִטָּה
 לֹוִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת־רֹאשֵׁם לֹא

אֲבֹתָהוּי הוּו: מה ויהו
 כָּל מַנְיָו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְבֵית אֲבֹתָהוּן מִבֵּן
 עֲשָׂרִין שָׁנִין וּלְעֵלָא כָּל
 נִפְק חֵיצָא בְּיִשְׂרָאֵל:
 מִוְּיָהוּי כָּל מַנְיָו שֵׁשֶׁת
 מֵאָה וַחֲלָתָא אֲלָפִין
 וַחֲמִשׁ מֵאָה וַחֲמִשִּׁין:
 מִוְּהָלִוּאִי לְשִׁבְטָא
 דְּאֲבֹתָהוּן לֹא אֶתְמַנְיָו:
 בְּיָהוּי: מה וימליך יי עם
 מֹשֶׁה לְמִימָר: מִט בְּרִם
 יֵת שִׁבְטָא דְלֹוִי לֹא רֵגִי
 וְיֵת חֲשִׁבְנָהוּן לֹא תִקְבֹּל

רשב"ם

(מז) והלויים למטה: כתב לא תפקדו בתוכם. כמד שמאמר והלוי אף את מטה לוי לא תפקדו וכו' ומאמר הפסוק כי לוי ילכו בצבא והאחמה שלא תפקד
 את הלויים על משכן העדות וכו' ו

בית יהודה

רש"י

(מט) אך את מטה לוי לא תפקד. (כמדבר
 רכב ב"ב קכא) כדאי הוא לגיון של מלך להיות מ נמנה
 לבדו. דבר אחר נסה הקב"ה שעתידה לעמוד גזירה
 על כל האמנין מבין עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר אחר
 אל יהיו אלו בכלל לפי שהם שלי נ שלט עטו בעגל:

וען זמא צויען די לוי'ס בענוגער (צפה הקב"ה שעתידה
 בעדבר) ויאל הקב"ה ה' בענוגהו אז עם ויעם קמיען ופון
 פון צוואנציג יאר אונג אפער, ווי זאיען שטארבן אין דר
 די לוי'ס גיט זיין אין די גזרה (לפי ששם שרי) ווייל זיי זענען
 מייער (שלא שטע בעגל) ווייל זיי האבען גיט בעהמא אפערות

שפתי חכמים

אחוז אסתי ויכח פי' אל חוק אסתי והוא לי כמד: מ כלו של
 יסא מניס מכן עשרים אלף מכן חודש ומעלה כיון שהם לגיון המלך
 משוכים הם הקטנים שילאו מכלל נפל כמו וילא נלא כשאל: ג כי
 לפי טעם ראשון למה כתוב כך דהא כל אכין מושתין כן מ"ה פי'
 דלא והמיעוט הוא מנוחת בן עשרים שימותו במדבר. ואלה הוה לו
 למנקה שלט טעו במרגלים שהרי מה שמדבר מתו כשכל גזירה

ליקוטי יקרים

(מס) אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם לא תשא וגו'.
 צוא פארשפין דעם פסקי ווס מייגס טען לא תפקד, לא
 תשא, דר מדרש זאגט אוף דעם פסקי שאו את ראש גוי' בני
 יִשְׂרָאֵל, כְּבֹאֵן דְּאָמַר, וְיֵאָבֵד אֵינֶר זָאגט סב ר'שית דפין,
 גַּם אָדָא דַּעַם קָאם פֿון יַעֲקֹבס מַעַנְשֵׁל, וּס אין דערמיטג
 פֿון מדרש מים די ווערער, נאר מיר נפיען ווען יוסף דס
 פֿוטר געווען געשעידט די הלומות פֿון שר המלכים אונ פֿון
 שר האוסים, צום שר המלכים דס יוסף געזאגט יוא פרעה
 את ראשך, אונ צום שר האוסים דס ער אוף געזאגט מים דעם
 געזיגן לשון יוא פרעה את ראשך, זענן מיר דר ווארם, יוא
 דס צוויי מיטגן, אסאחל איז דערש יוא, יוא את ראשך
 אפֿהייען דעם קאם, צום גרוס מאנען, ווי יוסף דס געזאגט
 צום שר המלכים, אונ אסאחל איז דערש יוא יוא את ראשך,
 אראפנעקן דעם קאם ווי יוסף דס געזאגט צום שר האוסים,
 ווען הקב"ה דס געזאגט צוא משה שאו את ראש כל ערב בני
 געהאט שו דעם ציילען עם אין דאך באלד געווען אגודה פֿון
 אַלע געציילטע פֿון צוואנציג יאָר, אונ ווייטער געשטארבען אין
 דר מרג, אין דאך דס ציילן געווען צום שניטען, גיט צוא

דעת זקנים מבעלי התוספות
 (מז) והלויים למטה אבותם לא תפקדו בתוכם. לפי שלא חיה
 מנינם שהם ישראל נמנים מבין עשרים שנה והלויים מבין חדש
 ומבין שלשים שנה כדלקמן: (מס) אך את מטה לוי לא תפקד
 וגו'. לרצואם מן הגזרה לפי שצפה הקב"ה שעתידין ישראל
 להכעיס לפניו ולגזור עליהם במדבר הזה יפלו פורקים לשיכר
 לא רצה הקב"ה ליירדות יית יישראל:

פירוש לתורת אלהים

איש צוועלף פֿון גענשטען איש אַר איין מענשט לבית
 אסתי צו דעם הו' גינדר פון זייני עלטרן הי זענן ווי
 גווען צוא אימליקען שטם איז גיווען איין מענשט:
 (מז) ויהי אונ זיין זענען גיווען כל הפקדים אלע דיא
 גצוילט שש מאות אלף זעקס הונדערט טויזנט ושלשת
 אלפים אונ דריי טויזנט וחמש מאות וחמשים אונ פינף
 הונדערט אונ פופציג: (מז) והלויים אונ די לוי'ס צוא
 דעם שטם פון וייערי עלטרין לא תפקדו בתוכם זענן
 גיט גצוילט גווארען צווישען דיא ישרא'ל: (מס) אד
 ביייערם את מטה לוי דעם שטם לוי לא תפקד זאקסמו
 גיט צוילין ואת ראשם אונ וייער צא'ל לא תשא זאקסמו
 ישרא'ל, הארם דעם מדרש קאם פֿר אגרוסקים האבן וייער
 הקב"ה אלע יודן זאגן שטארבען אין דר מרג, זענן דאך דיא
 דר מרג, אין דאך דס ציילן געווען צום שניטען, גיט צוא
 גרוסקים

תִּשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : נ וְאַתָּה
הַפְּקֵד אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן־הָעֵדֻת
וְעַל כָּל־כְּלָיו וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ הַמָּה
יִשְׂאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כְּלָיו
וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יִחְנוּ :
נא וּבְנִסְעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם
וּבַחֲנֹת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : נ וְאַתָּה
מִנִּי יָת לְוָאֵי עַל מִשְׁכַּנְא
דְּסִדְדוּתֵא וְעַל כָּל מְנוּחֵי
וְעַל כָּל דִּי לָהּ אֲנֹן
יִמְלוּן יָת מִשְׁכַּנְא וְיָת כָּל
מְנוּחֵי וְאֲנֹן יִשְׁמִשְׁנֵהּ
וּסְחֹר וְסְחֹר לְמִשְׁכַּנְא
יִשְׂרוּן : נא וּבְכַמְלֵי
מִשְׁכַּנְא יִפְרְקוּן יָתֵהּ
לְוָאֵי וּבְכַמְלֵי מִשְׁכַּנְא
יָקִימוּן יָתֵהּ לְוָאֵי וְחִדְוֵי

בעל המורים

(ג) הפקד. כי כמסורה ככל ואיך הפקד עליו רשע וזהו שאמרו אין אדם נעשה כשור מלגתה אלא נעשה רשע ונלמעה וזה הוא הפקד את הלויים רש"י

בית יהודה

אויף דעם שג"ר צו זאגן אויף אים אז ער איז אגאט יי :
(ג) וְאַתָּה הַפְּקֵד אֶת הַלְוִיִּם . זאגט רש"י (בכתרונם) נוי דר
תרגום טייטשע (פני) זאגסט אויפגעקן ונשן כתי שררה על
אויפגעקען די לויים זיי זאלן זיין שרים וועררין אויף די
זאכען וואס רי וועטען געבן אונטער זייער בעפעלונג (כא) ווי עס שטייט אין פסוק וְהַפְּקֵד הַמִּלֵּךְ פְּקִידֹתָיו . דער מלך
זאל אויפגעקען אפצטע : (נא) יורידו אותו . זאגט רש"י (בכתרונם) נוי דר תרגום טייטשע (יפרכין) זיי זאלען אים
שפתי

(ג) ואתה הפקד את הלויים . כתרגומו מני לשון מנוי
שרים על דבר שהוא ממונה עליו כמו (אסתר ב) ויפקד
המלך פקידים : (נא) יורידו אותו . כתרגומו יפרקין
דבר שהיה סביבה עליו הפקד את הלויים מיינען מען זאלעס
זאכען וואס רי וועטען געבן אונטער זייער בעפעלונג (כא) ווי עס שטייט אין פסוק וְהַפְּקֵד הַמִּלֵּךְ פְּקִידֹתָיו . דער מלך
זאל אויפגעקען אפצטע : (נא) יורידו אותו . זאגט רש"י (בכתרונם) נוי דר תרגום טייטשע (יפרכין) זיי זאלען אים
שפתי

מרגלים היה . ויזל דגם הלויים טען במרגלים רק בעל לא טען לך
לא נעשה כשדי אפי' יסבאל לא נעשה אלא ככדי השני עבירות כמו
שמוכח רש"י בפ' שלח לך הוציל וכתב השאל את עונותיכם ולא נא'
תשאל עונותיכם אלא ודאי שתי עבירות של ענין ושל מרגלים והא דרש"י
לקמן בפ' אלה הדברים בלא היו הלויים עמהם כשלו מרגלים ואפי'
בעל לא הא עמהם כמו שאמר לקמן כע"ה ויזל מתחלה לענין
כשלוה לא היו עמהם אפי' בעלם אבל כחורמם כשלא המרגלים והוליו

פירושו לזהרתי אלהים
גיט אנטפאנגן צווישן די ישראלי : (ג) ואתה הפקד אונ
דו זאלעס בעפעלען די לויים זיי זאלען זיין ממונים על
מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אויף דעם מִשְׁכָּן וואס איז איין ערות אז
נאט ברוך הוא האט די ישראלי מוחל גווען די יונג
פון דעם עגל ווארעם ער האט דאך גמאכט גווען זיין
שבינה אין מִשְׁכָּן וְעַל כָּל כְּלָיו אונ אוף אַלע זיינע בליים
וְעַל כָּל אֲשֶׁר לוֹ אונ אוף אַלע זאכען וואס קערען צו אים
המה ושא זיי זאלן קראגן דעם מִשְׁכָּן אונ אַלע זיינע
בליים וואס זיי זאלן בריגען אים וסביב אונ ארום
דעם מִשְׁכָּן זאלן זיי רוען : (נא) וּבְנִסְעַ הַמִּשְׁכָּן אונ אז
דער מִשְׁכָּן וועט ציהן אז די ישראלי וועלן דארפן
ציהן פון איין ארט צום אנדערן וועלן זיי דארפן דס
מִשְׁכָּן אוף מיט זיך געבן יורידו אותו זאלן זיי אים צו
געבן פון זיין פֿשטאנד אינ זאלען אים קראגען ביי
דעם ארט וואס זיי וועלען דארפן רוען ויבנות המִשְׁכָּן
אונ אז דס מִשְׁכָּן וועט רוען וואו די ישראלי וועלען
זאלן אים די לויים צו נאךשטעלן ויהי אונ אפגעפירט וואס ער וועט געגעבן צו

דעת הארץ וישאל כל העדה את קולם ויכנו וגו' באמת כביה היו גם
שכנ לוי . שאמרו ולמה ה' מביא וגו' לנשול בחרב נשיו וטעם והיו
לנו וגו' וכו' וימרו ג"כ מה שנקשין השול ואף אם היו מניס מן עשרים
סנה כיון שלא תשאל לא יזו כלל כמורה כי אין העמוד מניח אלא
החטא מניח אלא ודאי ששאלו במרגלים משה לא נמנו וקל : ס ואל"ת
למה פ' כתרגומו שלא חאמר הפקד לי מנין מלי נחורן כזה שדי אפי'
על לי מנין מפרש התרגום מני ויזל שכת' שמתרגמין מני על לי מנינו
ליקויים יקריים
גרושקיים , דרייבן זאגט דר מדרש דר ווארעם , שאז את ראש
הס צוויי טייטשען . אפאדל איז דערטייטשט שאז את ראש , סגן
נאל אפיהייבן דעם קאס , צוא גרושקיים , אונ ויזל גיט
וידען , אונ אפאדל איז דערטייטשט שאז את ראש , סגן ראישה
דפן , געם אראפ , דעם קאס , אונ זיי וועלען וידען , די גוה
וואס יידן זענן געשטאנען אין דער ברכה , איז אוף לויים גיט
געווען , ווארעם לויים האבען גיט געשקט וייער גיטא מיט דא
סרגלים , דרייבער האט הקב"ה געזאגט צו משה אף אז כשה
זיי לא תפקיד , דעם ששכס זיי זאלעס גיט ציילן פון צוואנציג
יאדער מיט אַלע יידען צוואנציג , וְאַתָּה רֹאשׁם לֹא תִשָּׂא , וְאַלְקָס
גיט אפאפגעבן פון זיי וייער קאס , ווארעם אז דוא וועטס זיא
צייילן מיט אַלע יידען צוואנציג פון צוואנציג יאדער אונ וייער אז
צוואנציג יאדער אונ וייער זאלן שטאנען אין דר ברכה ,
וועלן זיי דאך איד זיין אין די גוה , דרייבער זאלעס זיי וידען
צייילען כמנהג דר פון אפאדל אונ וייער וועלען זיי גיט זיין
אין די גוה :

וועט דס מִשְׁכָּן אוף מוין רוען יקמו אותו הלויים
וואס איז דס מִשְׁכָּן וועט רוען וואו די ישראלי וועלען
זאלן אים די לויים צו נאךשטעלן ויהי אונ אפגעפירט וואס ער וועט געגעבן צו

(י) הערה די יידן האבן געזאגט צוויי עבירות אין עבירה האבן געדינט צום עגל , די אונטער עבירה פון די מרגלים , דרייבער איז אויף
די ענקלען די גוה ויא זאלן שטארבן אין דער מדבר , דער שבט לוי האט אויך געדינט ביי די מרגלים , אפילו פון שבט לוי איז
קינער געגאנגען די לגוד , נאר ווען אלע יידן האבן געווינט נישט גיין אין ארץ ישראל , נאר צוויי און צוואנציג , האבן דיא לויים
אויך געווינט , אונ זיי דער מדרש זאגט וואס עס שטייט איש אל אחיו מינס פון שבען מיט לוי , איז דאך דער שבט לוי מיט דעם שבט שבען ווען
דיא ערשטע וואס האבן געזאגט פון וואס מביא אלעצאל אונ פון וואס גיין אין צווארם , נאר ווייל דער שבט לוי האט נישט געדינט צום עגל , איז אויף
אום גיט געווען דיא גוה ער זאל שטארבן אין דער מדבר (נשיא) :

דיקנב יתקבל: נב וישרון
בני ישראל גבר על
משרוהו וגבר על מקסה
דחיליהו: נב וישרון
ישרון סחור סחור
למשכנא דסחורתא ולא
יהי רונזא על פגשתא
דבני ישראל וישרון
לנאי ית משרת משכנא
דסחורתא: נב ועבדו
בני ישראל ככל די פקיד
י ית משה בן עבדו:
א ומליל יי עם משה
וגם אהרן למימר:

והזר הקרב יומת: נב וחנו בני
ישראל איש על-מחנהו ואיש על-
דגלו לצבאתם: ויהללים יחנו סביב
למשכן העדת ולא יהיה קצף על-
עדת בני ישראל ושמרו הלויים את-
משמרת משכן העדות: נב ויעשו
בני ישראל ככל אשר צוה יהוה
את משה בן עשו: פ שלישי ב אידבר
יהוה אל משה ואל אהרן לאמר:

ר"א ויזר הקרב יומת מכוז כד:

רש"י

בית יהודה

ע כסכאין ליטע במדבר מוטע למסע היו מפרקן אותו
מקמתו פ ונוסאין אותו עד מקום אשר יטכון שם הענן
ויחמו שם ומקמין אותו: והזר הקרב: לעבודת צו ו:
יומת: בידי ק שמים: (כג) ואיש על דגלו: כמו
שהגלים מדורים בספר זה שלשה שבטים לכל דגל:
(כג) ולא יהיה קצף: אם תעשה כמלותי לא יהי קצף
וחם לאו שיכנסו וזים בעבודתם זו יהיה קצף כמו שמלינו
במעשה ש קרה (במדבר יז) כי ילא הקלף ונו:

פאר-אנא: דער-נעמן קשטאין ליטע בידבר סכסע לפסח: דען
זי האבען געדארפט גיין אין דר מדבר פון איין ארט צום
אנדערען (הוי פערקין איהר מקסטה) האבן די לויים פאר-
אנגערע-גענומען דעם משכן פון זיין אויפשטעלונג ווי
האבען גענומן נערך בקעט פון משכן בעזונדער, די שווערן
בעזונדער, די וריעות בעזונדער, פיל זאכען האבן זיי
געלייגט אויף די פורען, פיל זאכען האבן זיי געקראנען
(ווישטאין איהר ער פקיס אשר: שכן שם הענן ויהי) אונ זיי
האבען געקראנען אלע זאכן פון משכן ביז דעם ארט וואס
דר ווארען איז געקליבען שטיין אונ וויא האבען דארטען
געשטעלט: ויהי דקבבו: (לכבודם וז) אויב דר נוס איז
משכן אדער פאר-אנגערע-געמען דעם משכן (וימת בידי
שמים) וועט ער שטארבן דורך הקביה: (נג) ויחיש על דגלו:
וידער יוד זאל שטיין ביי זיין קאן (כסו שהקלים כדורים
פון די דגלים ששט-שבטים קלך דגל) ביי נערער קאן נאמען
(אם תגיש כספתי לא יקה קצף) אויב איר וועט מאן ווי איהר
(נוס) (אז) אויב איר וועט גיט מאן ווי הקביה הט געקראנען
צו די ארבעט (ויהי קצף) וועט זיין אצארן פון הקביה (כסו
שקיעו כספתי קרה) ווי מיר געפינען ביי קרה (י יצא הקצף)

שפתי
שררה הניח של מני דגושה וזאן מני הנוח דגושה ש"מ שהוא לי מני
שררה אכל כשהניח של מני אינה דגושה הוא לי מני וע"ל לכ פרס"י
כרגומי לפי שמתל פקד הוא גם לי זכרון כמו וז' פקד את שרה
ופעמים שהוא לי משרון כמו ולא נפקד ממנו איש לכ פרס"י כרגומי
מני לאמרי אות ב' פרשים של זכרון או של משרון. וזל' לי דגומ
הוא לי מני לכ פרס"י כמו ופקד פקדים: ע פי' שמדקדקן אברי
המשכן וממירדיון אותן ממקום חבורן ומעמידים כל אחד בכו. לא
יורדו ממקום גבוה למקום נמוך כגומן מל' ירדה: פ קל על מה
דכתיב כסופו המשכן וזי המשכן נוסע והלא מסייעין אותו האנשים וע"ק
והא קודם הכניסה היו מפרקין ונקרא משוע: דכשת נסיעה היו
מפרקין וע"ז פי' נסעו ליכע הדגושה קאי על האנשים וכו' ואמר
ונוסאין אותו וכו' שלא תאמר הכרדה לכדה חותה הלויים ולא תאמר

חבמים
ואע"פ שלא נזכר כאן דברא משאם סוף על סוף המשה וכו' שפירש
בפרשת נשא: צ והוא פריקה והקנה רלנו למחן והרי ככר הזהיר
הכבוד כמה פעמים שכל הקרב לעבודת מונח או הכנסה להילל יומת
לכ פרש לעבודה זו שהיא פריקה והקנה לא לקריבת המונח:
ק ואם תאמר מניל לרש"י הכי דהא כל מיתה האומרה בבורה
סתם אינה אלא חק וי"ל דרש"י בעלמא מפרש זה בסתם בנה דכתיב
ולא יהיה קף וגו' שזו היא מיתה בידי שמים כמו שמלינו בקרה כי ילא
הקלף יבש היתה מיתה בידי שמים וע"ל בפרשת אמור: ד יס מקשים דהא
כל התורה נאמרה כללות ומכלל הן אחת שומע לא. וי"ל דרש"י נא לפרש
שלא נעשה לומר דהא דכתיב ולא יהיה קף דקאי אדמדיק ליה ומה כ"י
וגו' והלויים יחמו וגו' לכן פי' אם תעש ואם לא תעשו וכו' קאי לעבודת
משכן פריקה ונעציה והקמתו כמו שמלינו גבי קרה. מלמתי: ש רש"י

שפתי

פירוש לתורת אלהים
וועט מיט זיין קיין צארן אוף דר עדה ישראל וישרון
אונ די לויים זאלין הימן את משמרת משכן דם היטונג
פון דעם משכן העדות: (נד) ויגישו האבן די קינד
ישקאל גמאיהן ככל אזו ווי גאמ הט גמאמן צו משה
בן עש א' האבן זיי גמאמן: (א) ויגבר יי אל משה אונ
גאמ הט גרעט צו משה ואל צהרן אונ צו אהרן אזו

דער ארבייט יומת וועט ער שטארבן: (כב) ויהי בני
ישראל אונ די וידון זאלין רוהען איש אימליכר מענטש
על מתנהו ביין זיין שאר ואיש על דגלו אונ אימליכער
מענטש זאל רוהען ביי זיין באניר לצבאתם צוא וייער
הערשטאפט: (נג) והלויים אונ די לויים זאלין רוהען ארום
דעם משכן ולא יהיה אונ אז איר וועט אזוי מאהן

אונקלס

במדבר ב במדבר

ח

ב איש על דגל באתת לבית אבתם
יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל
מועד יחנו: ויהתנים קדמה מזרחה
דגל מחנה יהודה לצבאתם ונשיא
לבני יהודה נחשון בן עמינדב:
יוצבאו ופקדיהם ארבעה ושבעים

ב גבר על מקסה באתת
לבית אבתתהון ישרון
בני ישראל מלקבל סחור
סחור למשפן זמנא
ישרון: ג ודי שרן
קדומא מדינתא מקם
משרית יהודה לחייהון
ורבא לבני יהודה נחשון
בר עמינדב: י וחילה
ומנגיניהון שבעין

רשב"ם

(ב) באמת. (ג) חסד. (ד) חסד. (ה) חסד. (ו) חסד. (ז) חסד. (ח) חסד. (ט) חסד. (י) חסד. (יא) חסד. (יב) חסד. (יג) חסד. (יד) חסד. (טו) חסד. (טז) חסד. (יז) חסד. (יח) חסד. (יט) חסד. (כ) חסד. (כא) חסד. (כב) חסד. (כג) חסד. (כד) חסד. (כה) חסד. (כו) חסד. (כז) חסד. (כח) חסד. (כט) חסד. (ל) חסד.

בעל המורים

סעשן בטרם הסקד עליו רש"י: (ב) חסד על דגל באתת. שיעקב
רמז להם מי יהיה ראש דגל של מי שדבר עמו לטובת היום ראש דגל
כמו ראשן כטרי אלה. יסודות אלה יודע. יוסף מלך אכר יעקב. דן
לחלל מועד יחזו והסגים. לו כשם שחיתין למעלה ד' דגלים סביב לכסא
רש"י

בית יהודה

איו אריוסעמאנן אצארן פון הקב"ה אויף די יודען:
(ב) ובאתתו. מיט צייכונגס (כל דגל יהיה לו אהל) יעדר פאן
זא"ל האבן אצייכן (פסח צבועה חליתו לו) יעדרע פאן האט
נעהאט אנגעפארשטע טוך נעכע של זה לא פנעני שו וזה די
פארב ויער קאליער פון דעם פאן אוי גיט קניען גלייך צו
די פארב וקאליער פון דעם אנדערן פאן, יעדר פאן האט
נעהאט איין אנדער קאליער (נעכע כל אהל בניהן אהל הקב"ה
במשך) דער קאליער פון יעדר פאן איז גווען ווי דר קאליער
פון דעם שטיין ובריאמנט וס איז גווען אין חשן ונווארום
אין חשן איז גווען צוועלף ברייאמנטן, יעדר ברייאמנט האט
נעהאט איין אנדער קאליער, אונ אויף יעדר ברייאמנט איז
גווען נעקרייט דר נאמען פון אלעס, איז גווען דר קאליער
פון ראובן וואס איז גווען אין חשן, אונ אויף אלע פאנען
שבת דעקענען זיין פאן (דער אהל) נאך אפשיט איז (באתתו) לבית אבותם מיט דיא צייכונגס צו זייערע אפשיטן וקבאת
שבת דעקענען זיין פאן (דער אהל) נאך אפשיט איז (באתתו) לבית אבותם מיט דיא צייכונגס צו זייערע אפשיטן וקבאת
אים געדארפט טראגן פון מצרים ושאמר) ווי עס שטייט אין פסוק (ויצאת בני ישראל ממצרים) וקבאת
האבן געטאן צו זייער פאטער נעקב ווי ער האט זיי געמאכטן ויטרה ויששכר ויזבולן וישלום ויחזקיה ויהודה אונ וישכר
אונ ויזבולן ואלף אים טראגן פון מנחם זייט, ראובן אונ שמועל אונ גר זאלען אים טראגן פון דרום זייט (ב) אהא
בת דודא בפרשה זו וואס עס שטייט אין מדרש תנחומא אין די פרשה: וינגדו. פון ווייטן (פרחוק כיל) זייט אהא:
שבת, דס איז צוויי טויזענד איינען (בס) שגאמר ביהושע ווי דר פסוק זאגט בייא יהושע (אך רחוק יהיה בינינו וביני
פאליים אהת) פון אייך ביו צום ארון זא"ל זיין ווייט אזוי וואס צוויי טויזענד איינען, עפעס ווייניגער פון צוויי טויזענד
איינען (ושיבול דא בפרשה) זיי זאלן קענען קומען שבת צום ארון (משנה ויחזקיה ויזבולן וישלום ויחזקיה ויהודה אונ וישכר
און די קינדער פיר אהרן אונ די לויים האבען גערוהט נאנט צום ארון: (ג) ויהודה. מיניט טען (לויים) פארוקט
הקריה (קדם) פארוקט נעקט גערופן קדם (ואיז: יד רות כחית) דאס איז מנחם זייט (והשכר, קרי אהרן) די משנה

חכמים

פ"ה זה מסור פ"ל לעיל כפי' ויחזקיה ביה שמים שאל תפסה מלך לכן
סביל מעשה קרח: ת ופי' לבית אבותם הם שמוות אבותם
המפוחים בחיין ולפי שפי' זה חזק שפי' על לבית אבותם לכן אחר
דא"ל ופי' ופי' דא"ל קסה מלך דגל באתת לבית אבותם לכן אחר
גם לעטע ראשון: א פ"ה ופי' זה ז"ל דגל ל' קבית כמו ודגלו עלי
האכה כל' וכל דגל היה בני קביתו. מלואו: ב ואית לעיל כפי'
יחזקיה פ"ה נגד סביל למורח כל מקום שאתה מונח נגד פנים למורח.

פירוש לתורת אלהים

צו זאגן: (ב) איש אימליךר מענכיש על דגל ביי ויין
פאן באהות מיט צייכען לבית אבותם צום הון גוינד
פון גיערי עלמירן יחזו זאלן רוען די ישראל (פ"ה חסד)
מנגד פון קענען סביב לאהל טיגד ארום דעם
אורל מועד יחזו זאלען זיין רוען (פ"ה חסד):

ויערי

וְאַרְבַּעַּא אֲלֵפִין וְשִׁית
מָאָה: ה' וְדִי שְׁבֹן סְמִיכִין
עֲלוּתֵי שְׁבֻטָּא דִּישְׁשָׁכֵר
וּרְבָּא לְבָנֵי יִשְׁשָׁכֵר
נִתְנָאֵל בְּרַ צוּעֵר:
י וְחִילָה וּמִנְיֹנֵהי חֲמִשִּׁין
וְאַרְבַּעַּא אֲלֵפִין וְאַרְבַּע
מָאָה: י שְׁבֻטָּא דְּזִבְלוֹן
וּרְבָּא לְבָנֵי זִבְלוֹן אֲלֵיָּאב
בְּרַ חֲלוּן: ה' וְחִילָה
וּמִנְיֹנֵהי חֲמִשִּׁין וְשִׁבְעָא
אֲלֵפִין וְאַרְבַּע מָאָה:
ט בְּרַ מְנַיִיא לְמִשְׁרֵית
יְהוּדָה מָאָה וְתַמְנִין
וְשִׁתָּא אֲלֵפִין וְאַרְבַּע
מָאָה לְחִילֵיהוֹן בְּקִדְמִיתָא
נְטִלוּן: י מִקַּם מִשְׁרֵית
דְּאוּבֵן דְּרוּמָא לְחִילֵיהוֹן
בְּעַל הַמִּזְבֵּיחַ

רעזומי

זייט יעדעס גערופן הינטען: (ט) וואסאגן יעדע. זאגט רש"י
 (ספרדאן האָן ספּחלען) אז זיי האָבען געזען דאָס נאָרען
 גיט אונזעם פון מישן וואָסאגן: בלויזס פּאַרזירט) האָבן די
 פּאָליס אָנגעזען מיט וואָסאגן (נוטאָס פּאַרזירט) וואָס
 די ערשטע האָט געזאָגט די מנהג יהודה וואָסאגן: וואָס
 געזאָגט זיי זיי האָבן גערעדט וואָסאגן: בלויזס פּאַרזירט
 שפּחל

[illegible]

זייערע געצייגטע ארבעט פיר אונ ויכציג מוזינט יאָש
מאות אונ זעקס הונדערט: (ד) והחלים אונ די נואם
זאלען רוען געבן שבת יהודה זאל רוען דר שבת
יששכר ונשיא אונ דר נשיא פון שבת יששכר האט
גהייסן בתנאל דר וזהו פון צוער: (ה) וצבאי אונ זיין
הערשלאפט אונ זיינע געצייגטע פיר אונ פופציג
מוזינט אונ פיר הונדערט: (ו) אונ געבן זיין האט
גרמ מסה זבולון דר שבת זבולון ונשיא לבני זבולון אונ
דר נשיא פון זבולון האט גהייסן אליאכ דר וזהו פון
חלזון: (ז) וצבאי אונ זיין הערשלאפט ופידיו אונ זיינע

וְנִשְׂא לְבָנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוֹר בֶּן־
שְׂדִיאוֹר: יָא וְצָבָאוּ וּפְקַדְיוֹ שִׁשָּׁה
וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:
י וְהַחֹנֹם עָלָיו מִטָּה שִׁמְעוֹן וְנִשְׂא
לְבָנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאל בֶּן־צוּרִישְׁדִי:
י וְצָבָאוּ וּפְקַדְיָהֶם תַּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים
אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: י וּמִטָּה גֵר
וְנִשְׂא לְבָנֵי גֵר אֱלִיסָף בֶּן־רְעוּאֵל:
י וְצָבָאוּ וּפְקַדְיָהֶם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים
אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: י כָּל־
הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן מֵאֵת אֶלֶף
וְאַחַד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים לְצְבֹאתָם וּשְׁנַיִם יָסֻעוּ: ס
י וְנָסַע אֶהֱל־מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם
בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֵת כְּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֵּן יָסֻעוּ

וְנִשְׂא לְבָנֵי רְאוּבֵן
אֱלִיצוֹר בֶּן שְׂדִיאוֹר:
י וְחִלְיָה וּמִגְנִיָּה
אֶרְבָּעִין וּשְׁמֹא אֶלְפִין
וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: י וְדִי
שֶׁרן סְמִיבִין עֲדֹהִי
שִׁבְמָא דְשִׁמְעוֹן וְרָבָא
לְבָנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאל
בֶּן צוּרִישְׁדִי: י וְחִלְיָה
וּמִגְנִיָּהוֹן חֲמִשִּׁין וְתַשְׁעָה
אֶלְפִין וְחֵלֶת מֵאוֹת:
י וְשִׁבְמָא גֵר וְרָבָא
לְבָנֵי גֵר אֱלִיסָף בֶּן
רְעוּאֵל: י כָּל וְחִלְיָה
וּמִגְנִיָּהוֹן אֶרְבָּעִין
וְחֲמִשָּׁא אֶלְפִין וְשֵׁשׁ
מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁין: י כָּל
מִגְנִיָּא לְמִשְׁרֵית רְאוּבֵן
מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁין וְחֵד אֶלְפִין
וְאַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁין
לְחִילֵיהוֹן כְּתִיבָתָא גְּמִלִין:
י וְנָסַע מִשְׁכַּן זְמָנָא
מִשְׁרֵית לְנָאִי בְּנֵי
מִשְׁרֵיתָא כְּמָא דְשֶׁרן בֵּן
הוּא וְנָסַע הֵלַל מוֹעֵד וְחִיט סֵל מַחֲנֵת
לֵל: כְּלָהֵר יַחֲנוּ בֵּן יָסֻעוּ מַחֲנֵת סֵל:

רש"י

לשכנו הארבע דגלים כך היו סביב דרך הליכתם ודרך יסון נסנו הדגלים
מזרח ירושלים סביב וצאנו:

בית יהודה

נַעֲלָעָן אוֹיָף דִּי פוֹרַעַן עֲדָנָה בְּבִינְהוֹן דִּר פֶּאן פוֹן יְהוּדָה
אִיז גְּעוֹעֵן אִיז מִזְרַח זִיט נִשְׁל רְאוּבֵן בְּדָרִים דִּר פֶּאן פוֹן
רְאוּבֵן אִיז גְּעוֹעֵן אִיז דְרוֹם זִיט נִשְׁל אֶרְבִּים בְּבִינְהוֹן דִּר פֶּאן
פֶּאן אֶרְבִּים אִיז גְּעוֹעֵן אִיז מִשְׁרָב זִיט נִשְׁל דִּן בְּבִינְהוֹן דִּר פֶּאן
אֶהֱל־מוֹעֵד הָט גְּעוֹעִינָען וְלִאכֶר שְׁנֵי דְגָלִים הֵלַל בִּינָה רִימָה
שְׁפִירִישְׁתִּי וְדִי אִינֶה־הָט שׁוֹיִן גְּעוֹאנָט דַּעַם פִּשֵׁשׁ וְהִלְכִין

(יז) בתוך המחנות . שני דגלים נוספים תחלה ואחר כך המשכן והלוויים
אחר כך שני דגלים אחרונים: כאשר יחנו בן יסע . ככל ענין שהם סביב
רש"י

דגל יהודה כמזרח ושל ראובן כדרום ושל אפרים כמערב
ושל דן כצפון: (יז) ונסע אהל מועד . לאחר שני
דגלים הללו: כאשר יחנו בן יסעו . כמו שפירשתי

פון דן איז געווען אין צפון זייט: (יז) ונסע אהל מועד . דר
צווייט פאנען: ופֿאַשֶׁר יַחֲנוּ בֵּן יָסֻעוּ . זאגט רש"י (יז)

שפתי

וּסִי' בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֹת הָיוּ מַחֲנֵת יִשְׂרָאֵל בֵּין ד' מַחֲנֵת סָבִיב לַפְּנֵי
וְסָבִיב לְאַחֲרֵי וְלִבְּתוֹךְ הַמַּחֲנֹת הַמִּזְרָחִית לְשֵׁל דִּסִּינָה בֵּין מַחֲנֵת
יְהוּדָה וּמַחֲנֵת רְאוּבֵן סָבִיב וְנָסַע אֶהֱל מוֹעֵד אַחֵר שְׁנֵי דְגָלִים

פירוש לתורת אלהים

(טז) כָּל הַפְּקָדִים אֶלֶף גְּצִיילָמַע פוֹן מַחֲנֵה רְאוּבֵן מִיט
שְׁבִט שִׁמְעוֹן אונ מִיט שְׁבִט גֵר אִיז גְּעוֹעֵן וַיֵּיעֵר צֶאֱל
מֵאוֹת אֶלֶף הוֹנְדֶּרֶט אונ אִיז אונ פּוֹפֶצִיג מוֹינִט וְאַרְבַּע
מֵאוֹת אונ פִּיר הוֹנְדֶּרֶט מִיט פּוֹפֶצִיג וְשִׁשִּׁים יָסֻעוּ אונ
זִימָא זֶאָלֶען צִיבֵן צוּם אַנְדֶּרֶן קֶאָר דִּי מַחֲנֵה יְהוּדָה
הָט גְּעוֹעִינָען דִּי מַחֲנֵה רְאוּבֵן: (יז) אונ קֶאָר דִּי אֶהֱל־מוֹעֵד
דִּי צוויי דגלים האָבן אַוועק גְּעוֹנָן וְנָסַע הָט גִּצְעוֹנָען

הלכו וס' מאסף לכל המחנות דכתיב גבי דן ס' של מי שהיה מאסף
דבר מלחמה: המחנות סבבו כפשוטו היה מחזיר לכן . אכל אינו ר"ל
סביב דגל מחנה דן האחרון מכל הדגלים כמ"ד קריה היו הולכין:

וזהו פון שְׂדִיאוֹר: (יא) וְצָבָאוּ אונ זִיין הערשלאפט
וּפְקַדְיָי אונ זִינע גְּצִיילָמַע אִיז גְּעוֹעֵן שִׁשָּׁה זַעקָם אונ
פֶּעֶרֶצִיג מוֹינִט וְחִשׁ מֵאוֹת אונ פִּינָה הוֹנְדֶּרֶט:
(יב) וְהַחֹנֹם אונ גְּעֵבֶן אִים זֶאָלֶן רוֹעֵן מִטָּה שִׁמְעוֹן דִּר
שְׁבִט שִׁמְעוֹן וְנִשְׂא אונ דֶּער נִשְׂא פון שְׁבִט שִׁמְעוֹן
הָט גִּיהִיטִיקֶען שְׁלֵמִיאל דֶּער וְזֶהן פון צוּרִישְׁדִי:
(יד) וּפִשְׁפַּחֲגֵר אונ דִּר שְׁבִט גֵר זֶאָל אונ רוֹעֵן גְּעֵבֶן וַיֵּי:

נְטִילִין גְּבֵר עַל אֶתְרָה
מְקַסְיָהוּן : יי מְקַסְיָהוּן
מְשִׁרִית אֶפְרַיִם לְחִילִיָּהוּן
מְעֻרָּבָא וְרַבָּא דְּבִנֵּי
אֶפְרַיִם אֲלִישָׁמַע בֶּר
עֲמִיהוּד : יי וְחִילָה
וּמְנִיָּהוּן אֲרַבְעִין אֲלָפִין
וְחֲמִשׁ מֵאָה : כ וְדַסְמִיכִין
עֲלוּתִי שְׁבַמָּא דְּמִנְשָׁה
וְרַבָּא דְּבִנֵּי מִנְשָׁה
גְּמִלְיָאֵל בֶּר פִּדְהָצוּר :
כא וְחִילָה וּמְנִיָּהוּן
תְּלָתִין וְתָרִין אֲלָפִין
וּמֵאָתָן : כב וְשְׁבַמָּא
דְּבִנְיָמִן וְרַבָּא דְּבִנֵּי
בְנִימִן אֲבִידֹן בֶּר
גִּדְעוֹנִי : כג וְחִילָה
וּמְנִיָּהוּן תְּלָתִין
וְחֲמִשָּׁא אֲלָפִין וְאַרְבַּע
מֵאָה : כד כָּל מְנִיָּא
לְמִשְׁרֵית אֶפְרַיִם מֵאָה
וְתַמְנִי אֲלָפִין וּמֵאָה
לְחִילִיָּהוּן בְּתִלְתָּתָא
נְטִילִין : כה מְקַסְיָהוּן
דִּן צְפֻנָּא דְּחִילִיָּהוּן

אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם : ס יי הַגִּל
מִחֲנֶה אֶפְרַיִם לְצַבָּאתָם יִמָּה וְנִשְׂא
לְבִנֵי אֶפְרַיִם אֲלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד :
יט וְצָבָאוּ וּפְקָדֵיהֶם אֲרַבְעִים אֲלָף
וְחֲמִשׁ מֵאוֹת : כ ועָלָיו מִטָּה מִנְשָׁה
וְנִשְׂא לְבִנֵי מִנְשָׁה גְּמִלְיָאֵל בֶּן־
פִּדְהָצוּר : כא וְצָבָאוּ וּפְקָדֵיהֶם שְׁנַיִם
וּשְׁלֹשִׁים אֲלָף וּמֵאָתָיִם : כב וּמִטָּה
בְּנִימִן וְנִשְׂא לְבִנֵי בְנִימִן אֲבִידֹן בֶּן־
גִּדְעוֹנִי : כג וְצָבָאוּ וּפְקָדֵיהֶם חֲמִשָּׁה
וּשְׁלֹשִׁים אֲלָף וְאַרְבַּע מֵאוֹת : כד כָּל־
הַפְּקָדִים לְמִחֲנֶה אֶפְרַיִם מֵאָתָא אֲלָף
וּשְׁמֹנֶת־אֲלָפִים וּמֵאָה לְצַבָּאתָם
וּשְׁלֹשִׁים יִסְעוּ : ס כה הַגִּל מִחֲנֶה
דִּן צְפֻנָּה לְצַבָּאתָם וְנִשְׂא לְבִנֵי דִן

רמ"א דגל מחנה אפרים סי' כסדר ס' מקץ : ועליו מטה מנשה ס' :

בעל המעשרים

(יח) דגל מחנה אפרים . הפסוק מתחיל בדלית ומסיים בדלית לוי שיעקב הקדים כהרבע מקומות אפרים לפני מנשה וכנגד קדם כהרבע בית יהודה

רש"י

הליכתן כמנייתן כל דגל מהלך לרוח הקבועה לו : על ידו . על מקומו ואין לשון יד זו מחשבתו רוח של כדו קרוי על ידו הסמוכה לו לכל השטת ידו . חישרון איש"א כלע"ו : (כ) ועליו . כתרומתו ו דסמכין עלהוי : ויענען דער ווארט יד פֿאַרשטײט "האנט" (ידה של דערפון געבען זיין האנט (הסמוכה לו) לכל השטת ידו) די זייט איז גאנט צוא דעם מענטש'ש ער קען דערפֿאַנגען צו איר ביט זיין אויסציהען די האנט : (כ) ועליו . געבען אים (פֿתרומטו) ווי דר פֿרגום פֿוילשט נדסמכין עלהוי די נים

שפתי חכמים

של יסודה ושל ראוין : ו ועליו לא לריד רש"י למד מידו שהרי גבי פירוש לתורת אלהים

דר אורה מועד מיט דר מחנה קוים פֿתוך צווישן די מחנות כאשר אזו וויא זיי וועלן רינגן פֿו יסט אזו זאלן זיי ציהן די מחנות זאלן זיה גיט צו מישען בשעת ציהן די מחנה וואס איז גשטאנן בשעת רוען אופ מורח זייט זאל ויא בשעת ציהן אופ זיין אופ מוכח זייט איש אימליכר מענטש זאל שטיין אופ זיין ארט לזגליהם צו ווערע פֿאנגען : (יח) דגל די פֿאן פון מחנה

ציהן

אחייעזר בן-עמישדי: כו וצבאו
ופקדיהם שנים וישישם אלף ושבע
מאות: כז ותחנים עליו מטה אשר
ונשיא לבני אשר פגע יאל בן-עכרון:
כח וצבאו ופקדיהם אחד וארבעים
אלף וחמש מאות: כט ומטה נפתלי
ונשיא לבני נפתלי אחירע בן-עינן:
ל וצבאו ופקדיהם שלשה וחמשים
אלף וארבע מאות: לא כל-הפקדים
למחנה דן מאת אלף ושבעה
וחמשים אלף ושיש מאות לאחורנה
יסעו לדגליהם: פ לב אלה פקודי
בני ישראל לבית אבתם כל-פקודי
המחנות לצבאתם שש-מאות אלף
ושלשת אלפים וחמש מאות
וחמשים: לג והלויים לא התפקדו:
בתוך בני ישראל באשר צוה יהוה
את-משה: לד ויעשו בני ישראל

ורבא לבני דן אחיעזר
בר עמישדי: כו וחיילה
ומניניהון שתין ותריין
אלפין ושבע מאה:
כו ודי שרון סמיכון
עלויי שבטא דאשר
ורבא לבני אשר:
כח פגע יאל בר עכרון:
כח וחיילה ומניניהון
ארבעין וחד אלפין
וחמש מאה: כט ושבטא
דנפתלי ורבא לבני
נפתלי אחירע בר עינן:
ל וחיילה ומניניהון
חמשים ותלת אלפין
וארבע מאה: לא כל
מנייא למשרית דן
מאה וחמשים ושבע
אלפין ושת מאה
בבתרתא גמלין
למקסיהון: לג אלון
מניגי בני ישראל לבית
אבתהון כל מניגי
משריתא לחייהון שית
מאה ותלת אלפין
וחמש מאה וחמשים:
לג ולגאי לא אתמניאו
בגו בגי ישראל כמא
די פקיד ית משה:
לד ועבדו בגי ישראל

בער המורים

מזמורת אפרים למנשה בדגלים ובנשיאים ובקרבנות ובשבעים: (לא) לאחורנה. כ' כמסורה לאחורנה יסעו. ולא יהיה להם זכרון עס שיהיו
נחמדים. שמואל הים מוסרם שבע דן בשון פסל מוסרם שמואל. יהיה להם זכרון. ס' ס' הון כנס הוא בקש לאכר זכרם: (לג) לא התפקדו
בתוך בני ישראל. י' תנין על ה"ה לומר שחמש מקומות שמונו ישראל לא התפקדו בחוסם:

פירוש לתורת אלהים

ציהן: (כה) דגל די פאן פון דר מחנה דן ואל רוען
צפונה אין צפון וייט: (כו) ותחנים עליו אונ נעקן אים
ואל רוען דר שבט אשר: (כט) ומטה נפתלי אונ דער
שבט נפתלי ואל אור רוען אין צפון וייט: (לא) כל
הפקדים אלע גציימטע פון מחנה דן איז גרוען מאת
אלף הונדערט אונ ויבן אונ פופציג טויזנט ויש מאת
אונ ועקם הונדערט לאחורנה וי זאגן ציהן צום
הינטערשטן לגליהם צו ויערע פאגן: (לג) אלה דם

נעקן די גציימטע פון דיא קינדל ישראל לבית אבותם
צו ויערע פאגן הון גוינדל קל פקיד דיא צאל פון
אלע מחנות איז גרוען שש מאת ועקם הונדערט
אונ דריי טויזנט וחמש מאת אונ פינף הונדערט מיט
פופציג: (לג) ותחנים אונ די קוים נעקן גיט גציימט
גרואקן צווישען די ישראל: (לד) ויש מאת
יודען נטאן ככל און ווי נאם האם גשאפט צו משה
בן חיי לגליהם און האקן ווי גירום איטליכר האט
גרוע

אונקל'ס

כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּכֹן
חָנוּ לְדַגְלֵיהֶם וּבֶן נִסְעוּ אִישׁ
לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל־בֵּית אֲבֹתָיו׃ פ רביעי
ג וַאֲלֹהֵה תוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם
דִּבֶּר יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי׃
ב וַאֲלֹהֵה שְׁמוֹת בְּנֵי־אֶהְרֹן הַכֹּהֵן׃
ז נָדָב וַאֲבִיהוּא אֲלֻעֶזֶר וְאִיתָמָר׃
ח וַאֲלֹהֵה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים
י הַמִּשְׁתָּחִים אֲשֶׁר־מָלֵא יָדָם לְכַהֵן׃
י וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא לְפָנֵי יְהוָה

רשב"ם

[illegible]

בית יהודא

זענען נאנט געבען אים : (א) וואסלע תולדות אהרן ומשה ;
 פערענט רש"י (וואסו מביא חזק בני אהרן) דר פסוק ואמנ
 יצאם זענן די קינדער פון אהרן אונז משה, אונז דר פסוק
 ויבטלם משה נאך די קינד פון אהרן נישט פון משה, נאר פון
 מינים (ונקרא תולדות משה) דא קינדער פון אהרן ווערען
 גערופען ווי זענען די קינדער פון משה אויף (ויש שלמדו
 אהרן (למד) דר פסוק לערנאנו אהרן ושלם הלמד את בני אהרן
 ומהר (פסל) דר (הרב) נעכטנס אויף אים דער פסוק (ואמנ
 מהר) ויפסל חזק וואס הכי"ה און גרעסע צו משה
 וי דעם טאג וואס הכי"ה און גרעסע צו משה.

שפתי חכמים

קד עליון משה מנשה איך אין און דויע פירורן לכן פרשי' כתרמונו :
לדל'ק' משה ענין אל בלאן ואל' כיום דער מויד דער ובהי' ככית'
 וסוכור' דבשר וזבלת אל שגאנוי וס' עזמו שדער כשי' עס משה כשי'
 ילי' למדן אל' שגאנוי וס' וזבלת משה מלמדן ונעטו תולדונוי וזל'
 תחמר וזל' אל' שגאנוי למדן משה מורה מלמדן אל' דקדולו תולדונוי
 וי' דעה שגדן לכל ישראל מורה משה בתולת כשי' כמו דכתי' ויאמר
 י' אל משה שגדן עלי וזל' אשר כתבתי להורותם שגטעו שדקרי משה

גירוס געבען זיין פארן יבן נישט אונד אויף האפן זיין
 געזונט לשפחותיו אימליכער מענטש איז נישטאנען
 צווישען זיין שטוב על בית אבותי ביא העם שטוב
 פון זיין פאטער : (א) וואלד חלילה אונד דיא דאזיקע
 וואס זייטער אין דער פרשה וועט שמיין דאס
 זענען די קינדער פון אהרן אונד פון משה (עין גי')
 בית דבר זי אין דעם טאג וואס גאט האט גירעט
 מיט משה אויף דעם בארג סיני (עין גי') :
 (ב) וואלד שעות אונד'ס זענען די געטן פון די קינדער

אחד

הו"א ובניס לא כיו להם יבמות סד :

“乙”

מה שלמדו מפי הגבורה: (ד) על פני אהרן. ב' כהיו: (ו) ושרתו אהרן. ומהו השרות ושמו חת משמרתו י לפי שממירת המקדש עליו שלא יקרב וז' כחו שגאור (במדבר יט) אחת ובנידן ובית אבידן אחת תשאו חת שם המקדש והלוים הללו מסייעין אחת זו היא השרות: (ו) ושרתו אהרן בושמרתו. כל מניו שהלמד ממונה עליו ומוטל עליו לעשות קרוי משמרת בכל המקרא ובלבד משנה כמו שאמרנו בזבנתו והרש (מס' מגילה) והלא אינן משמרתו ומשמרתך שזה וכן

ויעשרו ענינו (לפי ש' ממירת המקדש עליו) דם היוצא מן מקדש אפרעמור וראם איז ניש אבהן זאל ניש געגען צום מישלן וכט' ובנידן ובית אבידן אחת תשאו חת על המקדש) דו אונד דיינע קינדער פון קהת ועיזר רש"י קהת ית או מיס דיר נועם איי (והלא הללו) אונד ד' ר' אים ופון ברעשין אונד קהריו (בסיעין בעדינונג) וראם ר' אים ווערן העלפניע אונד אהרן מיט זיינע משלן אונד ניש צו גיין צום מישלן: (ז) וישמרת את משמרתך נעדר זאך וואס אבענטש איז געווארן אפגעשטערן איהר דא קרוי משמרת בגל המקרא) דאס ווערט גערופען אין באג' וואס ער דארף הישנן צו טאן (ובשלת משנה) אין די מקרא דאס מקרא זאגט ביי פונת אונד תולש איינער האט געזאגט צום דיין הימאנא: וענינו גיט גלייך, און בייז איינער אפגעשטערן שמרת היתרה (והלא) הימאנא פון די כהנים אונד דאס ר' אים

לרש"י לפדס בחייו . וז"ל אי לא פירש בחייו הייתי אומר שהוא לאחר מיתתו לפי שאין ראויים לפסודה בפניו לרש"י ע"פ אהרן אשהו בחייו עשו כפניהו גדולים ופי' אם אירע עומאה באהרן שימם אהרן אלעזר שימם אהרן . והקטומה : ולא עשו שני עינים שברתו וגם שפרו . ומשנתו כי חזן לא שירות אחר כי אם שמירה המקדש כי

אָהר'ס מוידע פֿאַרשפּרעט אַלע ווײַל זײ האָבן געזעהנט
פֿרעמד פֿײַער פֿאַר אַמאָס געדערט זײ אין דער מדרב
זײני ימים און קינדער האָבען זײא נישט גיהאט
זיכהן און ער האָט גידינט אַלעזאָר און איהער
על מי אַרץ אַזײס פֿר זײער פֿאַמיל אהרן (שײ גיט)
(ה) וידבר און נאָם הט גרעם צו משה און צו זאָרין

וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־כְּלֵי אוֹהֶל מוֹעֵד
 וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד
 אֶת־עֲבֹדֶת הַמִּשְׁכָּן: וְנָתַתָּה אֶת־
 הַלְוִיִּם לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו נְתוּנִים נְתוּנִים
 הֵמָּה לוֹ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאֶת־
 אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו תַּפְקֹד וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־
 כְּהֻנָּתָם וְהִזְרֹק הַקָּרֵב יוֹמָתָם: וַיִּדְבֹּר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: יִבְרָאֵנִי הַנֶּה

ח וישרון ית כל מאני
 משכן זמנא וית משמרת
 גני ישראל למפלח ית
 פדחן משכנא: ט ותתן
 ית לאני ולבנהי
 מסירין יהיבין אהרן
 מן בני ישראל: י וית
 אהרן וית בנהי תמני
 וישרון ית כהנתהון
 וחלוצי דיקרב יתקמל:
 יא ומליר יי עם משה
 למימר: יב ובראנא הא

רשב"ם

(ס) נחמים נחמים. ככל לשון כמו נתן
 (ז) ויפקד שר הפכוים את יוסף:

רש"י

משמרות כהונה ולוים: (ח) ואת משמרת בני ישראל.
 שכולן היו וקוקין לזרכי המקדש ללא שלמים בלויים תחתיהם
 בשליחותם לפיכך לוקחים מהם המעשרות כשכרן שגלמור (סס
 יח) כי שכן הוא לכס חלף עבודתהם: (ט) נתונם המה לו.
 כ לעזרה: מאת בני ישראל. כמו מתוך בני ישראל
 כלומר ל משאר כל העדה כדלו לכך בגזרת המקום והוא
 נחם לו שגלמור (סס ח) וחתנה את הלויים נחמים וגו':
 (י) ואת אהרן ואת בניו תפקד. לשון פקידות ואינו
 לשון מנין: וישמרו את כהנתם. ככלת דמים וזריקה
 והקטרה ועבודות המסורות לכהנים: (יב) ובראנא הנה

וענן אפיצטע אויף ווייטער בעדינגונג: (ח) ואת משמרת בני
 ישראל. זאגט רש"י ושיקלן היו וקוקין לזרכי המקדש אפיצט
 וידען דארפן ייך באשעפטיגען מיט די זאכן ווס מען דארף
 צום מקדש ואלא שוליים באים תחתיהן בשליחותן נאר די
 לויים זענען די שוליים פון די וידען ווי זאגן אלץ פאן אין
 מקדש פון ווייטקטונגען (לפיכך לוקחים מהם המעשרות בשכרן)
 דריבער נעמען די לויים משמר פון די וידען ווייל ווי
 באשעפטיגען זיך פון ווייטקטונגען אין מקדש (שגלמור) ווי
 עס שטייט אין פסוק. הקב"ה זאגט צו די לויים (כי שכן הוא
 לכם חלף עבודתכם) דר מעשר ווס איר געמט פון די וידען
 דאס איז אויפער שכן פר אויפער אפגעט אין מקדש פון
 ווייטקטונגען: (ט) ונתונים המה לו. דיא לויים זענען געגעבן
 בני ישראל. אדט רש"י מאת בני ישראל איז דר מיינונג
 דעם וואס פון די וידען, וואס די וידען געבען ווי צו וועמען
 ווארט געשטאנן מתוך בני ישראל (וכוונתו) מען מיינט
 געווארען פון אלע וידען, וויא זאגן ויהיו צום מקדש
 אונד הקב"ה הוה געגעבן די לויים צו אהרן (שגלמור) ווי עס
 נחמים (לזכרון) איך האב געגעבען די לויים צו אהרן:
 (י) ואת אהרן ואת בניו תפקד. זאגט רש"י (לשון פקידות)
 מען מיינט אהרן מיט ווייגע קינדער זאגטו אויפגעטן אפיצטע
 מען ניש צווייזען: וישמרו את כהנתם. וויא זאגן וישמעון
 אישמואל די ברייט פון קרבן (ווריקה) שפריצען די ברייט
 (נקבירות המסורות לכהנים) אונד נאך אנדערע בעדינגונג וואס

בית יודא

שפתי

פוא סיבות של אהרן וכו': ב ר"ל דוקא עבודת הקודש אכל לא
 עבודת חול והוכחתו מוכחתי כפי קדמ וואו: נתתי לכם מתנה לעבוד
 את עבודת אהל מועד ש"מ דוקא עבודת הקודש אכל לא חול: ל ר"ל

פירוש לתורת אלהים

עבודת המשכן דיא דינקט פון דעם משכן [עיינו רש"י]:
 (ח) ושמרו אונ ווי זאגן היטן את כל כלי אלע פליים פון
 דעם אוהל מועד ואת משמרת אונ דס היטונג פון דיא
 קינדער ישראל לעבד צו דיין די עבודה פון דעם
 משכן: (ט) ונתתם את הלויים לאהל ולבני אונ דר משה
 זאגט געבין די לויים צו אהרן אונ צו ווייני קינדער
 נחמים געגעבן צו דער עבודה צו מראגין דס משכן
 נחמים געגעבן צום שיר די לויים האבן גמוזם זינגן
 דעם שיר בשעת מען הוה מקריב גווען די קרבנות

הנה ויזענען גיגעבין לו צו אים פאט פון די קינדער
 ישראל: (י) ואת אהרן אונ אהרן מיט ווייני קינדער
 תפקד זאגטו בפעלן ושמרו ווי זאגן היטען מקריב
 זיין די קרבנות אונ אנדערע עבודות ווס גיהער צו
 די פליגים והיו הקרב אונ דער ווס איז גיט אכבה אונ
 ער וועט געגעבן צו דער עבודה יוסף נאר ווערען
 גמייט: (יא) וידבר יי אל משה לאמר אונ אונד האט
 גרעט צו משה וו צוא זאגן: (יב) ובראנא אונ
 הנה לשתי איך האב גיגעבן דיא לויים סתיד פון

לְקַחְתִּי אֶת־הָלִוִּים מִתּוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הָלִוִּים: י כִּי לִי
כָל־בְּכוֹר בְּיוֹם הַפֶּתִי כָל־בְּכוֹר
בָּאָרֶץ מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי לִי כָל־
בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה
לִי יִהְיוּ אֲנִי יְהוָה: פ חֲמִישִׁי יָד וַיִּדְבֹּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי לֵאמֹר:
טו פֶּקֶד אֶת־בְּנֵי לֵוִי לְבֵית אֲבֹתָם
לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכָר מִבֶּן־חָדָשׁ
וּמַעְלָה תִּפְקְדֵם: טז וַיִּפְקֹד אֹתָם

קרבית ית לואי מנז
בני ישראל חלק כל
בוכרא פתח ולרא מבני
ישראל ויהיו משמשין
קדמי לואי: י ארי דילי
כל בוכרא ביומא
דקמלית כל בוכרא
בארעא דמצרים
אקדשית קדמי כל
בוכרא בישראל מאנשא
עד בעירא דיקי יהון
אנא יי: יי וכליל יי
עם משה במדברא
דסיני דמימר: טו מגי
ית בני לוי לבית
אבותהון לזרשתהון
כל בכורא מבר ירחא
ולעלא תמננו: טז ומנא

טו: א מן בכור כבודות ג: פטר רחם ט
טז: כבודות כ: יי יהיו ט
ט: מן חרש ומעלה טס מע טכנין מח:

רשב"ם

(טו) כל זכר מן חרש ומעלה חקרים, לוי שהיו באים לפסוק אה רבכורות שהריבין בפרין סבן חרש ומעלה לכן גם מנינים מן חרש

בית יהודה

(אני טהיבן זכיתי ביה) פון נואמען האב איך זוכה געווען אין
די לויים (מחוק בני ישראל) פון די יודען וואס דינען די לויים צו מין
אזעלכע שירות שטעלן די יודען וואס דינען די לויים צו מין
בערענגען נע יודי הבכורות זכיתי בהם דורך דיא בכורים
וואס איך האב אין זייא זוכה געווען ווען איך האב ארויס
גענומען די יודען פון מצרים אונ האב געהערט די בכורים
פון מצרים פאר דעם האב איך זוכה געווען די בכורים פון
די יודען וואס געהערן צו מיר (ווינקלעך) תבניתם האב איך
גענומען דיא לויים פאר דיא בכורים (לפי שזכיתם הענין)
קרבנות (וקשחטא בעלי נפשות) אונ נוען דיא בכורים האבן
שלא עבדו עבדות אלילים די לויים ווייל זיי האבן נישט געדינט
צום עגל (נקבה תהיה) זענן זיי אויסדערנווייזט געווארן צו הקב"ה פאר די בכורים: (טו) ומבן חרש ומעלה:
זאגט רש"י וקשחטא מכלל נפלים הוא נקבה קדושה שומר משפחת הקדש וזו דר קינדר פון לוי ווערט אלץ אחורש אונ
ער הייסט שוין נישט אנפיל, ער קען לעבן, ווערט ער געצויילט מיט אלע גרויסע לויים, מען רופט אים ער איז
אהונסער צו דיא הייליגע היטונג, רבי יהודה פרקי ש"ס זאגט וקביר הוא אחי השבט קהלת נקבה מן הכהן דר שבט
לוי איז געוואהנט מען זאל אים ציילן בארד נוי ער ווערט געקארען (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (אשר ילדה
אותה לגוי בטמאים) ויבדד איז געקארען געווארן צו לוי אין מצרים (עס געפינטה בשפת מצרים קדשה אותה) ווען די מוטער
פירוש לתורת אלהים

לקחתי. ואני מתיבן זכיתי בהן: מתוך בני ישראל.
שהיו יכרעל שוכרין אותן לסירות שלי על ידי הבכורות זכיתי
בהם ולקחתים המותרם לפי שהיתה העבודה בבכורות
זכרם ונפסלו והלויים שלא עבדו ע"ה נכחתי
תחתיהם: (טו) מבן חרש ומעלה. משאל מכלל נפלים
הוא נמנה ליקרא שומר משמרת הקדש. א"ר יהודה בר'
שלוס למוד הוא אותו השבט להיות נמנה מן הכהן שנאמר
(שם כו) אשר ילדה אותה ללוי במצרים עס כניסתה כפתח

רש"י

(בכורות) וייל ביו היינט האבן די בכורים בקריב געווען
געווינדקט מיט דעם עגל, זענן זייא געווארן פסול (והלויים
צום עגל) (נקבה תהיה) זענן זיי אויסדערנווייזט געווארן צו הקב"ה פאר די בכורים: (טו) ומבן חרש ומעלה:
זאגט רש"י וקשחטא מכלל נפלים הוא נקבה קדושה שומר משפחת הקדש וזו דר קינדר פון לוי ווערט אלץ אחורש אונ
ער הייסט שוין נישט אנפיל, ער קען לעבן, ווערט ער געצויילט מיט אלע גרויסע לויים, מען רופט אים ער איז
אהונסער צו דיא הייליגע היטונג, רבי יהודה פרקי ש"ס זאגט וקביר הוא אחי השבט קהלת נקבה מן הכהן דר שבט
לוי איז געוואהנט מען זאל אים ציילן בארד נוי ער ווערט געקארען (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (אשר ילדה
אותה לגוי בטמאים) ויבדד איז געקארען געווארן צו לוי אין מצרים (עס געפינטה בשפת מצרים קדשה אותה) ווען די מוטער
פירוש לתורת אלהים

דיא קינדער ישראל תתי אויף דעם ארץ כל בכור
פון אלע בכורים פון די קינדער ישראל (עיינ זען)
והיו אונ די לויים זאלן גהערן צו מיר אוף דעם ארץ
פון די בכורים אונ פון וואנען האב איך די בכורים
זוכה געווען: (יג) די ווארונען צוא מיר גהערען דיא
בכורים בייס אין דעם זאג אונ איך האב גשלאגען
אלע בכורים אין לאנד מצרים תקדשתי לי האב איך
צוא מיר גהייליגט כל אלע בכורים פון דיא ישראל
באדם עד בהמה סיי די בכורים פון מענשטן סייא די

דיא קינדער ישראל תתי אויף דעם ארץ כל בכור
פון אלע בכורים פון די קינדער ישראל (עיינ זען)
והיו אונ די לויים זאלן גהערן צו מיר אוף דעם ארץ
פון די בכורים אונ פון וואנען האב איך די בכורים
זוכה געווען: (יג) די ווארונען צוא מיר גהערען דיא
בכורים בייס אין דעם זאג אונ איך האב גשלאגען
אלע בכורים אין לאנד מצרים תקדשתי לי האב איך
צוא מיר גהייליגט כל אלע בכורים פון דיא ישראל
באדם עד בהמה סיי די בכורים פון מענשטן סייא די

מִשֶׁה עַל־פִּי יְהוָה כֹּאשֶׁר צִוָּה :
 יוֹהִי־אֱלֹהֵי בְנֵי־לֵוִי בְשִׁמְתָם גִּרְשׁוֹן
 וקֹהֶת וּמֶרְרִי : י וְאֱלֹהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי־
 גִרְשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבִנִי וְשִׁמְעִי :
 יט וּבְנֵי קֹהֶת לְמִשְׁפַּחְתָּם עֶמְרָם
 וַיִּצְהָר חֶבְרֹן וְעִזִּיאֵל : כ וּבְנֵי מֶרְרִי
 לְמִשְׁפַּחְתָּם מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֱלֹהֵי הֵם
 מִשְׁפַּחַת הַלֵּוִי לְבֵית אֲבֹתָם :
 כא לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַלֵּוִי וּמִשְׁפַּחַת

יִתְהוֹן מִשֶׁה עַל מִימָרָא
 דִּי כִמָּא דְאַתְפָּקֵד :
 י וְהוּ אֱלֹהֵי בְנֵי לֵוִי
 בְשִׁמְתֵיהוֹן גִּרְשׁוֹן וקֹהֶת
 וּמֶרְרִי : י וְאֱלֹהֵי שְׁמֵיהֶם
 בְּנֵי גִרְשׁוֹן לְזִרְעֵיהֶם
 לְבִנֵי וְשִׁמְעִי : יט וּבְנֵי
 קֹהֶת לְזִרְעֵיהֶם עֶמְרָם
 וַיִּצְהָר חֶבְרֹן וְעִזִּיאֵל :
 כ וּבְנֵי מֶרְרִי לְזִרְעֵיהֶם
 מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֱלֹהֵי אֲנָוֹן
 זִרְעֵיהֶם לְזִרְעֵיהֶם
 אֲבֹתֵיהֶם : כא לְגִרְשׁוֹן
 זִרְעֵיהֶם לְבִנֵי זִרְעֵיהֶם

רש"י

בית יהודא

מלכים ילדה אותה ונמנית בשבעים נפשות מ ששאלה מוכה
 חשבונו לא תמלאם אלא שבעים חסר אחת והיא השלימה
 את המנין : (טו) על פי ה' . אמר משה לפני הקב"ה
 היאך אני נכנס לתוך אהליוס לדעת מנין יוסיקיהם אל הקב"ה
 עשה אתה שלך ואני אעשה שלי הלא משה ועמר על פתח
 האהל והשכינה מקדמת לפניו ובת קול יוצאת מן האהל
 ולומרת כך וכך חינוקות יש באלה זה לכך נאמר על פי ה' :
 (כא) לגרשון משפחת הלכני . כלומר לגרשון היו
 הפקודים משפחת הלכני ג ומשפחת השמעני פקודים ס כך

פון יוכבד איז אריינגעקומן אין טויזער פון מערים האט זי
 געבארן די מאכטער יוכבד (ונתניה בןשבעים נפשות) אונג זי
 איז פאר געצויילט געווארן צו די זיבעציג מענטשען ווס
 זענן אריינגעקומן אין מערים (ושלשאתה מנה חשבונם לא
 המצאם אלא שבעים חסר אחת) ווארעם אז דו וועסט ציילן די
 מענטשען ווס זענן אריינגעקומען אין מערים וועסטו זיי
 געפינקען נאר זיבעציג ווייניגער איינס , נאר גיין אונג זעכציג
 ווהיא השליכה את הסניף אונג זי איז האט גאנץ געמאכט דעם
 צאל , עס זאל זיין גלייך זיבעציג : (טו) על פי ה' . זאגט
 רש"י (אמר משה לפני הקב"ה) משה האט געזאגט פון הקב"ה
 (איך אני נכנס לתוך אהליוס ליד מנין יוסיקיהם) וויא אזוי וועל
 סיי זיינענדיגע קינדער זיי האבן נאר דו הקב"ה האט
 דייניגע וואס דו דאנקסט פאר (ואני אעשה שלי) אונג איך
 פתח האהל משה איז געגאנגען אונג האט זיך געשטעלט
 איז געקומען פריער צו דעם געצאלט (ובת קול יוצאת מן האהל)
 אונג זי איז האט געזאגט (כך וכך חינוקות יש באלה זה לכך נאמר על פי ה')
 ביא ארע געצייילט (לכך נאמר על פי ה') דריבער זאגט דו
 (כא) ווהישן משפחת הלכני . אונג רש"י עס שטייט שוין
 צו נאם זאגט דו פסוק נאך אפאל , דריבער זאגט רש"י דו פסוק מיינט גיט צו
 געהאט צוויי קינדער לבי ומושי אפאל (לגרשון) וויא מיינט (לגרשון) וויא
 גרשון האט מען געצויילט נאר צוויי משפחות , דיא משפחה לבי אונג די משפחה שמעני (פקודיהם כך וכך) וזייערע

שפתי חכמים

כיו והשני כלי לגרשון משפחת הלכני והשמעני פקודיהם כך וכך
 ולפי גירסא שלפנינו נמי פי הכי בלא כל להשמעני מי היו משפחותיו
 דהא כבר ידענו זה אלא הכי קרא כל לאשמעני משפחת הלכני
 ובזו פקודיהם היו כך וכך בלא חסר לגרשון משפחת הלכני ומשפחת
 השמעני בלא הם משפחות הכרמלי היו הפקודים כך וכך : ס דקל

כש מתוך כו' : ס ואלה הכי מן הכרמלי ושלם מכלל
 נפלים היו נמנה . וזל שכן מדבר טרמי של היה נל וכל לה
 חדשים לכן נמנה משפחת קורם שלם יוס : נ וס נוסחאות שגורסין
 בראשון לפי שמי היו בניו . ראונו לתוך למה כתב' כי פעמים הכי כתיב
 לשל מניה ואלה שמות בני גרשון וגו' ומתוך בראשון לפי שמי היו

פירוש לתורת אלהים

הא גהייסן שמעי : (יט) ובי קהת אונג די קינדער פון
 קהת צו זייערי משפחות האבן גהייסן עקרים אונג
 יצהר אונג חברון אונג עזיאל : (כ) ובי מררי אונג דיא
 קינדער פון מררי צו זייערי משפחות האבן גהייסן
 מחלי אונג מושי אלה דס זענן די משפחות פון לוי
 לביה אבהים זיי זענן אלץ גווען פון זייערע פאטערס
 פון שקט לוי : (כא) לגרשון צו גרשון זענן גווען צוויי

צוה וויא ער איז גיווארען גיבאשען [פי' יט] :
 (יז) וביה אלה בני לוי אונג די זענן גווען די קינדער
 פון לוי מיט זייערי געמען גרשון אונג קהת אונג
 מררי : (יח) ואלה אונג דס זענען די געמען פון די זין
 פון גרשון למשפחותם צו זייערי משפחות איטליכער
 וזהן מיט זייער קינדער איז גרופען גיווארען איין
 משפחה איין וזהן האט גהייסן לבי אונג דו אנדער

הַשְׁמַעִי אֱלֹהִים הֵם מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי:
כב פִּקְדֵיהֶם בַּמִּסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־
חָדָשׁ וְיָמָּעָלָה פִּקְדֵיהֶם שִׁבְעַת
אַלְפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: כג מִשְׁפַּחַת
הַגִּרְשֹׁנִי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יִחְנוּ יָמָּה:
כד וְנִשְׂאֵי בֵית־אָב לַגִּרְשֹׁנִי אֲדִיָסָה
בֶּן־לֵאל: כה וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גִרְשֹׁן
בְּאַהֲל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל
מִכִּסְהוֹ וּמִסֹּךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
כו וְקַלְעֵי הַחֹצֵר וְאֶת־מִסֹּךְ פֶּתַח
הַחֹצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרָיו לְכֹל

שְׁמַעִי אֱלֹהִים אֲנֹן זִרְעִית
גִּרְשֹׁן: כב מִגִּרְשֹׁן
בְּמִנְיָן כֹּד דְּכוּרָא מִבְּר
יִרְחָא וְלֵעֲלָא מִגִּרְשֹׁן
שִׁבְעָא אֲלָפִין וַחֲמִשׁ
מֵאָה: כג זִרְעִית גִּרְשֹׁן
אַחֲרֵי מִשְׁכָּנָא וְיִשְׁרֹן
מִעֲרָבָא: כד וְרַב בֵּית
אֲבָא לְבֵית גִּרְשֹׁן
אֲדִיָסָה בֶּר לֵאל:
כה וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי גִרְשֹׁן
בְּמִשְׁכָּן זִמְנָא מִשְׁכָּנָא
וּפְרָסָא חוּפָאָה וּפְרָסָא
דְּתִרְע מִשְׁכָּן זִמְנָא:
כו וּמִגְדֵי דְדִרְתָּא וְיֵת
פְרָסָא דְתִרְע דְרָתָא דִּי
עַל מִשְׁכָּנָא וְעַל מִדְבָּחָא
סְחֹר סְחֹר וְיֵת אֲמֹנֹרֵי

ה'א וקלפי המזב ונחיתו נט :

בית יהודא

רש"י

נְעִיזִיטַע זַעֲנָן גִּרְשֹׁן זִיכְעֵן מוֹיִזְעֵד סִינָה הוֹדְרַעַשׁ:
(כח) וְהַשְׁכָּן. מִיִּנְטָמֵן מִעֵן יִרְעִית הַשְׁכָּנִית (כח) דִּי אֲוֹנִיטֶרֶשׁטַע
יִרְעִית נֹוס זַעֲנָן גִּרְשֹׁן אֲוִיף דִּי גִרְשֹׁן מִשְׁכָּן:
וְהָאֹהֶל. מִיִּנְטָמֵן מִעֵן יִרְעִית עוֹסֵם דִּי יִרְעִית נֹוס זַעֲנָן
מִיִּנְטָמֵן מִעֵן יִרְעִית עוֹסֵם דִּי יִרְעִית נֹוס זַעֲנָן
מִיִּנְטָמֵן מִעֵן יִרְעִית עוֹסֵם דִּי יִרְעִית נֹוס זַעֲנָן

וכך: (כח) המִשְׁכָּן. ע יריעות התחנות: והאֹהֶל.
פ יריעות עוֹסֵם העשיות לנג: מבסרו. עורות צ אילים
ותחבים: ומסך פתח. הוא ק הילון: (כו) ואת
גווען געמאכט פון האר פון ציגען וועלעכע לנג זייא זענען גווען געמאכט פון אראך צום מִשְׁכָּן: ומסכרו. מִיִּנְטָמֵן
מִעֵן (עורות אילים ותחבים) דיא פער פון אילים אונג פון תחשים, זיי האבן באדעקט דעם מִשְׁכָּן אױף דִּי יריעות
עוֹסֵם: וּפְרָסָא (הרא הילון) דר פארבאנג נאם פון דִּי סיר פון מִשְׁכָּן: (כו) וְאֵת מִיתְרָיו. (שם מִשְׁכָּן וְהָאֹהֶל וְאֵת מִיתְרָיו)

שפתי חכמים

דערוות אילים ותחשים הכל כיסוי אחד היה ובמקום אחר היה משמע
שהם כל אחד ואחד כפני עצמן. ויול דודאי כל אחד היה מין בפני
אבל היו מחברים יחד כאחצו ולכן נקראין מכסה. ואלו הם
לחכי אהלו שהיו גם הם היו אהל על יריעות העוֹסֵם ואל כאלוה
יריעות עוֹסֵם נוחל סנקראן אהל לפי שהם היו על גט ועל הלדין
לכן נקראו אהל שהיו מניחים עליו מכל עד אהל עורות אילים ואלוה
ותחשים לא היו אלא מחך על גט לכן נקראין מכסה: ק שהיו

לפי שהלון לנשון משפחת הלכני משמע שגדון היה משפחת
הלכני וזה חיו דא משפחת הלכני היה משפחת גרשון. לכ"פ בלו
לגרשון היו וכו' מלואי: ע ולמה נקראין משכן לפי שהם נראין
כמכסה כאלה עומד במשכן ועוד דחכי ואל המשכן תעשה עשר
יריעות וכו' וזה יריעות התחנות מכל דִּי מכסים לא המשכן ככלו
כמו והקנות את המשכן רח"ס: פ ולמה נקראן אהל לפי שהם אהל
על היריעות התחנות: צ ואלו למה חכי מכסה שהיו משמע

פירוש ר' יהודה אלהים

(כח) וְהַשְׁכָּן אונג דם דימנג פון דִּי קינד פון גִּרְשֹׁן
אין אהֶל מוֹעֵד איז גווען מִשְׁכָּן דאם מִשְׁכָּן דיא
אונגערשטי יריעות נאם זענען גווען אונגער דעם
מִשְׁכָּן וְהָאֹהֶל דִּי יריעות נאם מִעֵן האט גמאכט פון
האר פון ציג אונג זיי זענען גווען איבֶר דִּי אונגערשטי
יריעות אונג זיי זענען גווען גווען גווען אונגערשטי
דעק דִּי יריעות נאם מִעֵן האט גמאכט פון פֶּעל פון
ווייר אונג פֶּעל פון תחשים וספס אונג דר פיר האנג
פון דר סיר פון דעם אהֶל מוֹעֵד: (כו) וְקַלְעֵי אונג דִּי
אום הענג פון דעם הוף פון דעם אהֶל מוֹעֵד וְאֵת
כָּסֶף אונג דעם פיר האנג פון דר סיר פון דעם הוף
אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן נֹוס דער הוף איז גווען ארום דעם

מִשְׁפַּחַת הַלֵּכִי אִין מִשְׁפַּחַת הַט מִעֵן גִּרְשֹׁן
מִשְׁפַּחַת הַלֵּכִי אונג דִּי אֲדִרֵי מִשְׁפַּחַת האט מִעֵן
גרשון מִשְׁפַּחַת הַשְׁמַעִי אלה הם צוויי מִשְׁפַּחַת הַט
מִעֵן גִּרְשֹׁן מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי: (כב) פִּקְדֵיהֶם דיא
גִּרְשֹׁן מִעֵן דִּי צוויי מִשְׁפַּחַת בִּסְפָר אִין צֶאל כל
זָכָר פון אֵלִי זָכָרִים מִעֵן וְקַלְעֵי וְאֵת זענען אַלֵּם
גווען אַחֲרֵי אונג ווייטער פִּקְדֵיהֶם זיייער גִּרְשֹׁן
זענען גווען שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וְיִשְׁרֹן אונג
פִּקְדֵיהֶם: (כב) מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי דִּי מִשְׁפַּחַת פון
גִּרְשֹׁן אַחֲרֵי הַשְׁכָּן יִחְנוּ וְאֵלֶּן דִּינֵן הִינְטֵר דִּי מִשְׁכָּן
יָמָּה אִין מִעֲרָב זייט: (כד) וְנִשְׂאֵי אונג דִּי נִשְׂאֵי פון
גִּרְשֹׁן מִשְׁפַּחַת הַט גִּרְשֹׁן אֲלָסָה דִּי וְהָאֹהֶל פון לֵאל:

עבדתו : ס כו ולקחת משפחת
העמרמי ומשפחת היצהרי
ומשפחת החברני ומשפחת
העזיאלי אלה הם משפחת
הקהתי : כח במספר כל-זכר מבין
חדש ומעלה שמנת אלפים ושיש
מאות שמרי משמרת הקדש :
כט משפחת בני-קהת יחנו על ירך
המשכן תימנה : ל ונשיא בית-אב
למשפחת הקהתי אליצפן בן-
עזיאל : לא ומשמרתם הארן
והשלחן והמנרה והמזבח וכלי
הקדש אשר ישרתו בהם והמסך

כל פלחנה : כו ולקחת
זרעית עמרם וזרעית
יצהר וזרעית חברון
וזרעית עזיאל אלון
אנון וזרעית קהת :
כח במנין כל דבורא
מבר ירחא ולעלא
תמניא אלפין ושיש
מאה נטרי מפרתא
דקודשא : כט זרעית בני
קהת ישרון על צדא
דמשפחא דרומא :
ל ורב בית אבא
לזרעית קהת אליצפן
בר עזיאל : לא ומשמרתון
ארונא ופחורא ומנרתא
ומזבחא ומגי קודשא די
ישמשון ביהן ופרסא וכל
תר"א והמנרה תנינא ס :

רשב"ם

(כו) ולקחת משפחת העמרמי . משה ובניו
עשה פסח סה שכתוב למעלה ואלה תולדות
יהוה ומשה :

רש"י

מיריו . של משכן והאלר רול של הטר : (כט) משפחת
בני קהת יחנו וגו' הימנה . וסמוכין להם דגל ראובן
המונים תימנה ש אוי לרשע ואוי לשכנו לכך לקומה דתן
ואכירס ומלחם והמשים ליש ת עם קרח ועדתו שגמסכו
עמם במחלוקתם : (לא) והמסך . היא הפרכת שלף היא

והמשים איש עם קרח וצדור שגמסכו עמם במחלוקתם דריבך
הנבדקת פופציו מענכישען אונ קרח מיט ויינע מענכישען וויי
ני האבן ויך געצויגען מיט זייער קרי . מיט דיא קהתים : (לא) ויהי הקדש . (היא והקדש) . כסף מיינען קען דעם פאקת
שפתי חכמים

והי"ד כסף התיבה : ת כי אלו רובן משכן ראובן היו כלקמן
בסדר קרח וכתב (כנ"ל) שרש"י בא לרצון דכני גרשון כתיב אחרי
המשכן יחנו ויהי וכתב וררי על ירך המשכן יחנו למונה וכלן כתיב
יחנו על ירך המשכן תימנה אלא כאל כל סוף יחנו לתימנה למר שלא
בא הכתוב כאן ללוח שחמו תימנה אלא שחיו כבר תימנה וכלן כתיב
יחנו על ירך המשכן כנאקס שהם מוהים עכשיו שהוא תימנה ומלי כ"מ
פירוש לתורת אלהים

הקדש פון א"ע הייליגע ואבין פון דעם משכן :
(כט) משפחות די משפחות פון די קינדך פון קהת
יחט נאלץ רוען על ירך אורף דר ציט פון דעם משכן
אין דרום וייט : (ל) ונשיא אונ דר נשיא פון קהת
האט געהייסן אליצפן דער זוהן פון עזיאל :
(לא) ומשמרתם אונ זייער הימנה אונ גווען דר ארון
אונ דר שולחן אונ די מנורה אונ די מזבחות וכלי
הקדש אונ די הייליגע בליים אשר וואס קען האט
בארפאט האבן צו די סוכות אונ צו דר מנורה

והמסך

בית יהודה

חצרו די שפריק פון משכן אונ פון די יריעות האבן
געקראגן די גרשונים . אבער די שפריק פון הויף האבן
געקראגן די משפחה פון ברי : (כט) ומשפחת בני קהת
יחנו וגו' תימנה . ואנט רש"י וסמכין דהם דגל ראובן החונים
תימנה דר פאן פון ראובן זענן גווען נאנט צו קהת ווס ויי
האבן גערוהט אין דרום וייט (אוי דרשע וואו לשכנו) וויי צום
רשע ווייט צו ויין שכן ודף לוי מלך דתן ואבירס וקאיתם
זענן געשטראפט געווארען דתן אונ אבירס אונ צוויי
ני האבן ויך געצויגען מיט זייער קרי . מיט דיא קהתים : (לא) ויהי הקדש . (היא והקדש) . כסף מיינען קען דעם פאקת
שפתי חכמים

חז"ה מכלת לא הפזים למעלה כהוראת לי מסך : ר כי בני מררי
היו נוטלין מיתריס של חור ע' רש"י בפרשת נשא : ש מקשים השולס
ליל לנשי' לכל פי' זה כאן . וייל דקיל למה לא כתיב משפחת בני
קהתי כנשי' כבר הכי למשפחת הקהתי ולעיל גמ' כתיב אלה הם
משפחות קהתי ומרס וסמוכין להם דגל ראובן כו' שחטאו והחטיאו
את ארביס וזינע ראויס לכתוב בהם כשם דיינו היא בראש התיבה
פירוש לתורת אלהים

משכן אונ ארום דעם קובב וואת מיתרי אונ זיינע
שפריק פון משכן אונ פון אוקף לכל עבדתו צו אלי
זיינע דינקט די אלי ואבין איז גווען דם הימנה פון
די משפחות פון גרשון אז קען הט בארפאט רוען
האבן זיי דאס צו נוף גשטעלט אונ אז קען הט
בארפאט ציהן האבין ויי דם צו אנאנדך גליינט :
(כח) במספר אין דר צאל פון א"ע זכרים איז גווען
שסות אלפים אכט מויתקט ויש מאות אונ זעקס
הונדערט שפרי ויי האבן גהיטן משמרת דם הימנה

וְכָל עֲבָדָתוֹ: לֵב וְנִשְׂיָא נְשִׂאֵי הָלֹי
אֶלְעִזֶּר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן פִּקְדַת שְׁמֵרִי
מִשְׁפַּחַת הַקֹּדֶשׁ: לֵב לְמִרְיָ מִשְׁפַּחַת
הַמַּחֲלֵי וּמִשְׁפַּחַת הַמּוֹשִׁי אֱלֹהֵי הֵם
מִשְׁפַּחַת מִרְיָ: לֵב וּפְקֻדֵיהֶם
בְּמִסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְמוֹעֵלָה
שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאֲתָיִם: לֵב וְנִשְׂיָא
בֶּן־אֶבִיחִיל עַל יֶהוּ הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ
צִפְנָה: לו וּפְקֻדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מִרְיָ
קַרְשִׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחֵיו וְעַמְדָּיו
וְאֲדָנָיו וְכָל־כְּלָיו וְכָל עֲבָדָתוֹ:
לו וְעַמְדֵי הַחֹצֵר סָבִיב וְאֲדָנֵיהֶם
וַיִּתְּנֵם וּמִיתְרֵיהֶם: לֵב וְהַתְּנִים לְפָנַי

פְּלִחָנָה: לֵב וְאֶמְרָכָלָה
דְּמִכְנָא עַל רַבְרְבֵי לֹנְאֵי
אֶלְעִזֶּר בֶּר אֶהֱרֹן כֹּהֵנָא
דְּמִתְחֹת יְדוּתֵי מִמֶּנּוּ
נְטִירֵי מִשְׁכַּת קוֹדֶשָׁא:
לֵב לְמִרְיָ זִרְעִית מַחֲלֵי
וְזִרְעִית מוֹשִׁי אֱלֹהֵי אֲנָן
זִרְעִית מִרְיָ: לו וּמִנְגִּידוֹן
בְּמִנְיָן כָּל דְּכֹרָא מִבֶּר
יֶרֶחָא וְלַעֲלָא שֵׁשֶׁת
אַלְפִין וּמֵאֲתָן: לֵב וְרַב
בֵּית אֲבָא לְזִרְעִית מִרְיָ
צוּרִיאֵל בֶּר אֶבִיחִיל עַל
צִדָּא דְּמִשְׁכָּנָא יִשְׁרוּן
צִפְנָא: לו וְדִי מִסִּיר
לְמִשְׁכַּת בְּנֵי מִרְיָ דְּפִי
מִשְׁכָּנָא וְעַבְדוּתֵי
וְעַמְדוּתֵי וּסְמִכּוּתֵי וְכָל
מְנוּחֵי וְכָל פְּלִחָנָה:
לו וְעַמְדֵי דְּדִרְתָּא סְחֹר
סְחֹר וּסְמִכּוּתֵי וּסְמִיכּוּתֵי
וְאֶמְנִידוֹן: לֵב וְדִי שְׁרָן

תו"א והחטים וכו' לפני המזבח קדמה ערובי יא
פס"ב כ

בעל הטורים

(לח) והחטים וכו' לפני מזבח מנחה משה ואהרן. יש פסוק בין משה למזבח לו משה במקום לו לכה ואהרן ובניו במקום אחד לכה :

בית יהודה

(ש)אף ה'א קריה ספק דר פרוכת ווערס אויף גערופן מספ :
(לכ) ונשיא נשיא הלוי. דר ארצטר איבער אלע נשיאים
פון די לויים, איז גווען אלעזר (סמונה) ע' כולם ער איז
אויף וואס איז גווען זיינע נשיאות ופקידת שוהרי משפחת

קרויה (פרכת) המסך: (לכ) ונשיא נשיאי הלוי. ממונה
א על כלם ועל מלה היו נשיאותו פקידת סומרי משמרת הקודש
גווען ארצטר איבער אלע נשיאים וועל מה היה נשיאותו

שפתי

אלא לוי שוהר נמשכו יכו: א לוי שוהרן משמע שוהר אחד נשאר

פירוש לתורת אלהים

ויים: (לו) ופקידתיו די באפעל משפחת בני כררי פון
דעם הימנוג פון די קינדער פון מררי איז גווען קרשי
המשכן די כרעטר פון דעם משכן ובריי איז זיינע
ריגלען וצמדיי אונ זיינע נילען וצמדיי אונ זיינע
שוועלין וכל אונ אלע זיינע פלים וכל עבדתי אונ
אלע זיינע דינסט: (לו) וצמדיי אונ די ויילין ווס ארום
דעם חצר ואדניהם אונ זיינע שוועלין ויתרום אונ
זיינע פלעקר ארער זיינע נעגיל ויתרום אונ
זיינע שוועלין: (לח) והחטים אונ די ווס רוען לפני
המשכן פאר דעם משכן. קדשה פון פארנימ לפני אוהל
מינע פר דעם אוהל מועד כדשה אין כוונת ויים: נא
ויין משה מיט אהרן שווערס ויין ואלן הימנע משפחת

הכסף אונ דר פיר האנג ווס איז גיהאנגן פר דעם
קדשי קדשים וכל עבדתי איבר די אלע זאכן ונעין
די משפחות פון קהת גווען כסונים: (לכ) ונשיא אונ
דר נשיא ווס איז גווען איבר די נשיאים פון שבת
לוי איז גווען אלעזר דר וזהן פון אהרן הכהן איבר
ווס איז גווען יין נשיאות פקידת שומרי משפחת ער
האט גיהאט צו באפעלין איבער אלע הימנעם:
(לד) ויתרום אונ זיינע נצילטע איז גווען ששת
אלפים ועקם טווינט ומאזים אונ צווייא הונדערט:
(לה) ונשיא אונ דער נשיא פון מררי האט גיהייסן
צוריאל דר וזהן פון אביחיל על יד המשכן ויי נאלן
רוען אונ דער ויים פון דעם משכן צוועט אין צפון

המקדש

קדם משכן קדומא
 קדם משכן זמנא
 מדינחא משה ואהרן
 ובנויה נמרין משרת
 מקדשא למשרת בני
 ישראל וחסדוני דיקרב
 יתקטל: לש כל מעני
 לואי די מנא משה
 ואהרן על מימרא דיי
 לורעיתיהון כל דבורא
 מבר ירחא ולעלא

המשכן קדמה לפני אהל מועד
 מזרחה משה ואהרן ובניו שמרים
 משרת המקדש למשרת בני
 ישראל והזר הקרב יומת: לש כל
 פקודי הלוי אשר פקד משה
 ואהרן על פי יהוה למשפחתם כל
 זכר מבן חדש ומעלה שנים

רש"י

על ידו היה פקודת כולם: (לח) משה ואהרן ובניו.
 וסמכין להם ב דגל מחנה יהודה והחונים עליו יאסכרו וזבולן
 טוב ללדיק טוב לשכנו שבו שבו שבו של משה שהיה עוסק
 בתורה נעשנו גדולים בתורה שגא' (תהלים ס) יהודה מחוקקי
 (ד"ה א יב) ומכני יאסכרו יודעי כינה וגו' מלחמים ראשי
 כהנדראות ומוזבולן (ספסעים ה) מושכים בשבט סופר:
 (לש) אשר פקד משה ואהרן. נקוד על ואהרן לוומר שלא
 היה ג במנין הלויים (בכורות ד): שנים ועשרים אלה
 ובפרטן אחת מולא שלם מלואות יתרים בני נרשון שבעת אלפים
 וחמש מלואות. בני קהת שמונת אלפים ושם מלואות. בני
 מררי ששת אלפים ומלחמים. ולמה לא כללן עם השאר ויפדו
 אח הבכורות ולא יהיו זקוקים השלשה ובעשים ומלחמים

בית יהודה

הקדוש עד איז גווען אאצטער איבער די קענטשען ווס
 היטען די הייליגע היטונג על ידו היה פקודת כולם: ווס
 אלע לויים מיט ווייערע אלעצטע האבן געטאן, איז דס גווען
 מיט דעם בעשערה פון אהרן: (ד"ה) משה ואהרן ובניו.
 זאגט רש"י (ומסבין להם דגל מחנה יהודה) דר קאן פון
 מחנה יהודה איז גווען נאנט צו משה מיט אהרן (והחונים
 עליו) די שקטים ווס האבן געווען נעבן יהודה זענן גווען
 יששכר און זבולון (סוד צדיק טוב לשכנו) אז עס איז גוט
 צום צדיק איז גוט צום צדיק (לפי שהיו שכניו של משה ששה
 עיסב בתורה) ווייל די דריי שקטים זענן גווען שכנים פון
 משה וואס ער האט געלערנט תורה (געש קדושים בתורה)
 זענן זיי געווען גרויסע קדושים אין תורה (שנאמר) ווי עס
 שטייט אין ספסוק יהודה מילקיי דר שקט יהודה זענען

גווען געזעצט נעבער אין דיא תורה (וכפני יששכר ירשי ביה)
 די צייטען וועלכע זאגן דאסן זיין אהרן, צוויי הונדערט
 פון זבולון זענען געווען שרייבער וואס האבען געשריבען
 האבן געצייגט, זאגט רש"י (נקוד על ואהרן) דר ווארט
 זאגט, אז אהרן איז גיט גווען ביי דעם ציילונג פון דיא
 ושים ושרים אלה. די לויים זענען גווען צוויי און צוואנציג
 אז מען צייגט איינציגווייז זענן דא דריי הונדערט מער
 זענען גווען זיבען הונדערט (בני קהת שמונת אלפים ויש
 מויענער עקס הונדערט) די קינדער פון מררי זענען געווען
 צוואנציג און צוואנציג מויענער דריי און צוואנציג מויענער
 דיא דריי הונדערט צוואנציג מיט דיא צוויי און צוואנציג
 אויסציינען נאך דריי און צוואנציג מויענער (ולא יהיו זקוקים
 השלשה ובעשים ומלחמים) זענן מער ווי די צוויי און
 צוואנציג מויענער לויים, גיט

דעת זקנים מבולי התוספות

(לח) שנים ועשרים אלה. וכנדרן בא הקב"ה במלאכים
 כהן תורה שנאמר רכב אלהים רכובים אלפי שגאן ולא נדרש
 שאינן אלא שגאן מלאכים ורבויות ואלפי הם שנים ועשרים
 אלה, ולפי שגלו וירדע לפני הקב"ה שכל ישראל יעבדו לעגל
 חוץ משבט לוי לסיכך לא הביא במלאכים אלא כנדר שבט לוי

היה כמנין הלויים מ"ח הכהן כמנין הלויים וי"ח היה כמנין
 קשה והא קרא כמנין כתיב אשר פקד משה ואהרן ולא כמנין.
 כמי כמנין דאל"כ ל"ל להוכיח אהרן ולקודקד עליו הלא שלא למד כמנין לא היה
 וכל אף מן הכמנין. והנה קלם פי' זה למע שפירשתי במלח את ל"ח נקוד על ל"ח וס' אף שדחוק קלם כ"י לישנו כ"י שלא יקשה

פירוש לתורת אלהים

לויים אשר פקד וואס משה מיט אהרן האבען ויאי
 גיציילט על פי יי דודק נאטם מול למשפחותם צוא
 וייערע משפחות כל זכר אייזליקער זכר פון
 חידש ובעלה פון אגעלעכע וואס זענען אלט

אחרש

שפתי חכמים
 דאל"כ היה נקוד בשוא חסד הי"ו וקמץ חסד הי"ן מ"ה לרד
 לכה ממונה כ"י: ב (ג"ה) חס כלל כל לתוך דהליל משה ואהרן
 ובניו יחנו לפני אהל מועד אלא שלא כל לזכות רק להגיד לך שהחונים
 לפני אהל מועד הם החסידים האלו לסיכך היו כמותם סמוכים סמוכים
 להם: ג מ' שלא היה מתחשב כמנין הלויים אלא משה לבדו וממני
 כמנינם היו מתחשבין כמנין ישראל דרך המקרא לכתוב כן אף שלא
 היה כמנין הלויים מ"ח הכהן כמנין הלויים וי"ח היה כמנין
 קשה והא קרא כמנין כתיב אשר פקד משה ואהרן ולא כמנין.
 כמי כמנין דאל"כ ל"ל להוכיח אהרן ולקודקד עליו הלא שלא למד כמנין לא היה
 וכל אף מן הכמנין. והנה קלם פי' זה למע שפירשתי במלח את ל"ח נקוד על ל"ח וס' אף שדחוק קלם כ"י לישנו כ"י שלא יקשה

המקדש דס היטונג פון דעם הייליגייט למשפחת בני
 ישראל צום היטונג פון די קינדער ישראל והזר הקרב
 און אפרעמער וואס וועט גיגענען יומת ואר
 ער ווערן גמייט: (לש) כל פקודי הלויים אלע גיציילטע

ועשרים אלף: שש מאות ואלפיים יהוה
אל-משה פקד כל-בכור זכר לבני
ישראל מבן-חדש ומעלה ושא את
מספר שמתם: מא ולקחת את-
הלויים לי אני יהוה תחת כל-בכור
בבני ישראל ואת בהמת הלויים
תחת כל-בכור בבהמת בני
ישראל: מנ-ויפקד משה באשר צוה
יהוה אתו את-כל-בכור בבני
ישראל: מנ ויהי כל-בכור זכר
במספר שמת מבן-חדש ומעלה
לפקדיהם שנים ועשרים אלף
שלישה ושבעים ומאתים: פ
מנ וידבר יהוה אל-משה לאמר:

עשרין ותריין אלפין:
מ ואמר: למשה מנ
כל בוכריא דכריא לבני
ישראל מבר ירחא
ולעלא וקבל ית מנ
שמחתהון: מא ותקרב
ית לנאי קדמי אנא
חלף כל בוכריא בבני
ישראל וית בעריא
דלנאי חלף כל בוכריא
בבעריא דבני ישראל:
מב ומנא משה כמא די
פקד ית יהוה ית כל
בוכריא בבני ישראל:
מג וחור כל בוכריא
דכריא במנן שמחון
מבר ירחא ולעלא
למנניהון עשרין ותריין
אלפין מאתן ושבעין
ותלתא: מד ומלי ית עם
הו"א פקד כל בכר מנחם ד:

בעל המורים

(מ) ושא . ג' ושא את מספר שמתם .
ושא עיניך ימיה ולמטה . ואיך ראה
עיו ועמלי ושא לכל חטאתי שביח דוד
מתחיל על ששא יוספר בני ישראל
וחו ושא את מספר שמתם והחלל לריך שית עיניו למטה וחו ושא עיניו ולא ירים עיניו למטה:

בית יהודה

בארץ אויסגעלייזט נוערן מיט פינף מאלער , עם איז דאך
דא געזען ווי דביי הוגערט לויים , זענען דאך די לויים פער
פון די בכורים מיט זיבן אונד צוואנציג (אשר דבותינו בהסקת
בכורות) האבן די כהן געזאגט אין די נקרא בכורות (ואתן
גזענען כהן בכורים (וידם ש: קיש עזקן מן הדיון) איז געווען
גענוג פאר זיי וואס זיי האבן זיך אליין אויסגעלייזט פון די
הקב"ה האט געזאגט צו משה ער זאל ציילען אלע טרשש געבארענע זקרים וואס זענען אלץ פון אחוזה און ווייטער

שפתי חכמים

מנשי דפי' המושג על פשוט דמסכת בכורות שפירש שם נהיה
שאהרן לא היה בין הנזנים וכן יש ליישב לשנא דכ"ר כל פקודי
דמסכת לישנא שלא הי' גם מן הנזנים: ד פי' שלא יערכו ליתן חמשת

פירוש לתורת אלהים

בבכורות פון די לויים נאקסטו געקן אוף דעם ארם
פון די בכורים פון די בהמות פון די ישראל כלומר
די שאף פון די לויים זאלן זיין אנגעקעגן די בכורים
פון די אייזלן פון די ישראל (עיינ רשי): (מב) בפקוד
הט משה גצייקט די בכורים פון די ישראל און ווי
גאט האט אים גיהייסן: (מג) ויהי אונ עם איז גווען
אלע בכורים זקרים בספר אין צאל פון ווייערע
געמען מן חרש וסגלה פון אועלבי וואס זענען אלץ
גיווען אחוזה און ווייטער לפקדיהם צוא ווייערע
גצייקטע די בכורים ווס זענען גצייקט גווארן איז

אחורש און ווייטער זענען גיווען דיא גצייקטע
שנים וישרים אלף צוויי און צוואנציג טויזנט (עיינרשי):
(מ) ויאמר הט גאט גיזאגט צו משה פקוד צייל אלע
בכורים ווס זענען זקרים צו דיא ישראל מן חרש
זסגלה פון אעקעקע ווס זענען אלץ פון אחורש און
ווייטער ושא אונ פאר געם דיא צאל פון ווייערע
געמן: (מא) ולקחת את הלויים לי אונ דו נאקסט געמען
די לויים צו מיר אני ית איה בין גאט איה בין גנור דו
נאקסט געמן די לויים צו מיין דינקסט פחת אוף דעם
ארם פון די בכורים פון די ישראל ואת בהמת אונ די

מִהֶקֶח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת כֶּלֶב־כּוֹר
בְּבִנְיָ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּהֶמְת הַלְוִיִּם
תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהַיּוֹדֵי הַלְוִיִּם אֲנִי
יְהוָה : מִן וְאֵת פְּדוּיֵי הַשְּׁלֵשָׁה
וְהַשְּׁבָעִים וְהַמָּאתִים הָעֶדְפִים עַל־
הַלְוִיִּם מִבְּכֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : מִן וְלִקְחָת

מִשָּׁה לְמִימָר : מִה קָרֵב
יָת לְוִי חֲלָף פֶּל בּוֹכְרָא
בְּבִנְיָ יִשְׂרָאֵל וְיָת בְּעִירָא
דְּלְוִי חֲלָף בְּעִירָהוֹן
וְיָהוֹן מִשְׁמָשִׁין קְדָמִי
לְוִי אָנָּה יִי : מִן וְיָת
פְּדוֹן מֵאִתָּן וְשָׁבְעִין
וְתִלְתָּא דִּיתִירִין עַל לְוִי
מִבְּכֹרִיא דְּבִנְיָ יִשְׂרָאֵל :
מִן וְתַסֵּב חֲמִשׁ חֲמִשׁ

ה'יא קח את הלויים בכורו ד : ואת כהנת הלויים תחת כהנתם ש : וכו' י : הלויים שש : ולקחת חמשה סוכרין י :

רש"י

בית יהודא

וּמִשָּׁה כִּכְלִ סָפֵק בְּנִימִין וְיִזְרָאֵל דְּרִי קִינֵד וְיִם הָט גְּעֻלָּעֵבֶשׁ
אֲחֵזֶשׁ אִין גְּעוּזִים אִין עַר אִין גִּישׁ אֲנָפֶל , נָאָר עַר קָעֵן
לָעֵן בִּין צו אָלֶם נִיעֲרֵעֵן : (מִה) וְיָת בְּהֶמְת הַלְוִיִּם וְגו' :
נָאָמֶשׁ רִשְׁי"י (וְאֵת פְּדוּ בְּהֶמְת הַלְוִיִּם אֶת בְּכֹרִי בְּהֶמְת סוֹרֶרָה שֶׁל
יִשְׂרָאֵל) דִּי בְּהֶמְת פֻּן דִּי לְוִיִּם הָאֵבֶן גִּישׁ אִין סְגֻלָּתִיּוֹת דִּי
בְּכֹרִים פֻּן דִּי קִשְׁרָה בְּהֶמְת פֻּן דִּי יִשְׂרָאֵלִים (וְאֵת אֶת פְּטָרִי
חֲסוֹרִיקָה) וְיִי הָאֵבֶן נָאָר אִין סְגֻלָּתִיּוֹת דִּי בְּכֹרִים פֻּן דִּי
אִין לָעֵן (וְשָׁה אֲחֵד שֶׁל בִּין לְוִיִּם אִין שְׁעָם פֻּן אֲלִי וְסָר בְּכָה
פְּטָרִי חֲסוֹרִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל) הָט אִין סְגֻלָּתִיּוֹת פִּילִי בְּכֹרִים פֻּן
אִין לָעֵן פֻּן דִּי יִשְׂרָאֵל (תַּדֵּשׁ) וְאִלֶּסֶט וְיִיסֵעֵן אִין עַם אִין אִין
מִשָּׁה הָט גְּעֻלָּעֵבֶשׁ דִּי בְּכֹרִים פֻּן מִעֻלָּשׁ מִיִּשׁ וְיִי פִילִי וְיִי
סִינָף סִינָף , אִין עַר הָט גִּישׁ גְּעֻלָּעֵבֶשׁ דִּי בְּהֶמְת פֻּן דִּיא
צו וְיִיסֵעֵן מִיִּשׁ וְיִי פִילִי זָעֵן דִּי בְּכֹרִים פֻּן דִּי בְּהֶמְת פֻּן דִּי לְוִיִּם , נְוִיִּל עַר הָט גִּישׁ
גְּעֻלָּעֵבֶשׁ צִיִּילָעֵן , וְיִזְרָאֵל אִין בְּהֶמְת וְאִין שְׁעָם פֻּן אֲלִי הָט אִין סְגֻלָּתִיּוֹת פִּילִי אִין לָעֵן בְּכֹרִים פֻּן אִין יִשְׂרָאֵל
נְוִיִּל שִׁיחַ אִין הַ וְאִין וְיִי : (מִה) וְאֵת פְּדוּיֵי הַשְּׁלֵשָׁה וְגו' : (וְאֵת הַבְּכֹרִים הַצֵּרִיכִין לְהַפְדּוֹת בְּהֶמְת) אִין דִּיא בְּכֹרִים וְיִזְרָאֵלִים
נְוִיִּל דִּיאָרְפֵּן אִין סְגֻלָּתִיּוֹת וְיִיעֲרֵעֵן מִיִּשׁ גְּעָלֶשׁ (וְאִין הַשְּׁלֵשָׁה וְשָׁבְעִים וְהַמָּאתִים הָעֶדְפִים בְּהֶמְת וְיִתֵּרִים עַל הַלְוִיִּם) דִּם זָעֵן דִּי
צִוִּי הַנִּזְדַּעֲרֵט וְיִי אִין וְיִיעֲרֵעֵן בְּכֹרִים וְיִיסֵעֵן מִיִּשׁ עַר פֻּן דִּי לְוִיִּם (מִה) תַּחַת חֲמִשַּׁת שְׁקָלִים לְגֻלְגֻלְתָּא) פֻּן דִּיא בְּכֹרִים

וגו' מבין חרשו ומעלה משיאל מכלל ספק נפלים: (מה) ואת
בהמת הלויים וגו' : לא פדו כהמות הלויים את בכורי כהמה
טוהרה של ישראל, אלא את פטרי חסוריהם ושה ה אחד
של בן לוי פטר כמה פטרי חסוריהם של ישראל תדע שהרי
מנה העדפים בלדס ולא מנה ה העדפים כהמה :
(מו) ואת פדווי השלשה וגו' : ואת הבכורות הצריכין
להפדות כהם אלו השלשה ושבעים ומאתים העדפים כהם
ויתרים על הלויים מהם תקח חמשת שקלים לנגלת כך היתה

שפתי הכמים

שָׁלֵם לְדַחֵן לְגַלְגֻלָּתָא : הַ יִימָה דְּקֵסָה לְרִשְׁי"י דִּיא אֲשֶׁמְתָּ טוֹהֶרָה
קִילִי אִין סִינָף פִּילִי דִּיא פִּקֵּט קְדוּשָׁת בְּכֹר דִּיא כְּהֻנִּים עֲלִמִן חִיִּיכִים
נְקֻשָׁת בְּכֹר וְיִי עוֹד דְּהִכְחֻת מִדְּכֻכִּים כְּפֻרָת נָאָר כֵּל בְּכֹר : אִין
תַּפְּסָה וְכֵל כְּסֵר תַּחֲנוּן תַּפְּסָה כֵּסֶף וְכֵלן שְׁתֵּכֶּן בְּכֹר אִין וְכֹסֶר
כְּהֻנָּה תַּפְּסָה מִיִּירִי נְמִי דוֹקָא פְּטָרִי חֲסוֹרִים , הַרְאִים תַּפְּסָה וְכֵלן
רִשְׁי"י נְעֻלָּתוֹ פִּילִי כִּסְיָא דְּכְסוּרוֹת דִּף דִּי גִבִּי הָט דְּפִרְיָן רַבָּא לִאֲנִי אִין
חִילָף דִּדְרַחֶשׁ קִי מִנְהֻמָּה לְכַסּוֹר לְוִיִּם מִבְּכֹר כְּהֻנָּה טוֹהֶרָה דִּיא
כְּהֻנָּה טוֹהֶרָה דִּדְרַחֶשׁ פִּקִּיעוּ כְּהֻנָּה יִשְׂרָאֵל הַטוֹהֶרָה וְיִיעֲרֵעֵן וְיִי
דִּיא וְיִי לֵאלֹף פְּדוּ כְּהֻנָּה לְוִיִּם אֶת בְּכֹרִי כְּהֻנָּה טוֹהֶרָה כֵּל יִשְׂרָאֵל (וְכו') ע' (בְּמִי) : וְיִי הַרְאִים תַּפְּסָה אִין כִּסְיָא הַרְאִים הָאֵת שְׁתֵּלָּנוֹד
כְּכֹר כֵּל חֻמָּה וְאִין וְלִנְחָלָא הוּא נְפִישִׁין כְּהֻנָּת וְכוּן קִימִין לְכַדֵּי כְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל וְכִסְיָא חֲסֻרָה אֲחֵרָה אֲחֵרָה קִרָּא וְאִין כְּהֻנָּה לְוִיִּם כְּהֻנָּה חֲסֻרָה
כְּהֻנָּת כְּהֻנָּה אֲחֵרָה תַּחַת כְּהֻנָּת רַבָּת דִּיא סִיד דִּיא וְאִין כְּהֻנָּה לְוִיִּם כְּהֻנָּת רַבָּת מִפִּי שְׂבָח רַחֲמֵן מִן הַפִּשְׁטָא מִיָּה כִּסְיָא הַרְאִים לְכַסּוֹת : וְכו' ע' אִין
פִּירִישׁ לְהוֹרָת אֲלֵהֶם

דעת וקנים מבדלי התוספות
(מו) ולקחת חמשת שקלים, וכן לדורות, ואת כהני מה הלויים
אין פורין בטוהריתם הנולדים מבין ולהבא כני שבטות
ישראל פורין בטוהריתם וכל הלויים הנולדים הם כאלו
אבל הבכורות של ישראל אין נולדים מן הבכורות אלא מכל
ישראל שלא נפדו ואותם הנולדים מן הבכורות אין יורעין לפיכך
צוה הקב"ה לפדות כל הבכורות שנולדו מבין ולהבא :

גווען ויער צאל שנים וששנים אף צוויי און צנואנציג
מוזינגט שלשה וששנים און דרייא און ויבציג ויבאקום
און צוויי הונדערט : (מד) גידבר וי האט גאט גרעט
צו משה און צו אגן : (מה) קח געם די לויים תחת אופ
דעם ארמ פון די בכורים פון די ישראל ואת כהנת
און די בהמות פון די לויים ויערע שאף ואלסמו
נעמן תחת בהמם אנטקענין ויערע בהמות פון די
ישראל אנטקענין די בכורים פון די אייזן פון דיא
ישראל ווי פריער און גישטאנן ויהי און דיא לויים
ואלן זיין צוא מיר אגן ווארום איה גין גאט און
בין דאס גורר מען נאל און טאן : (מו) ואת פדווי און
די צוויי הונדערט מים דריי און ויבציג בכורים

וואס מען דארף ווי אום לייזען העדפים וואס דיא
בכורים פון דיא ישראל זענען מער פון דיא לויים
ווארום די לויים זענען גווען צווייא און צנואנציג
מוזינגט ה' מען מים ויזא אים גילייזט צוויי און
צנואנציג מוזינגט בכורים פון דיא ישראל און נאך
גבליבן צוויי הונדערט מים דריי און ויבציג בכורים
ווס מען ה' וי בדארפט אום לייזן און קיין פשוטע
לויים און שון גיט גווען מען נאל מים ווי אום לייזן
עם און נאר גווען דריי הונדערט לויים ווס ווי זענען
גווען בכורים ה' מען מים וי גיט גאט אום לייזן
און וויא פריער און גישטאנען : (מו) ולקחת ואלסמו
נעמן פון אייזליכן בכור פיגף שקלים בשל חמ"ש

מים

חמשת חמשת שקלים לנזלת
בשקל הקדש תקח עשרים גרה
השקל: מח ונתתה הכסף לאהרן
ולבניו פדווי העדפים בהם: מח ויקח
משה את כסף הפדוים מאת
העדפים על פדווי הלויים: נ מאת
בכור בני ישראל לקח את הכסף
חמשה ושלשים ושלש מאות ואסף
בשקל הקדש: נ ויתן משה את
כסף הפדוים לאהרן ולבניו על פי
יהוה כאשר צוה יהוה את משה:
פ שביעיד איידבר יהוה אל משה ואל

סלעין לנזלתא בסלעי
קודשא תסב עשרין מעין
סלעא: מח ונתן כסף
לאהרן ולבניו פדוין
דיתירין בהון: מח ונסב
משה ית כסף פרקנהון
מן דיתירין על פריקי
לוי: נ מן בוכריא
דבני ישראל נסב ית
כסף אלה ותרית מאה
ושתיין וחמש סלעין
בסלעי קודשא: נ ויתב
משה ית כסף פריקיא
לאהרן ולבניו על
מימרא דיי כמא די
פקיד יי ית משה:
א ומליל יי עם משה

רשב"ם

(מח) הדמים. סוחר מים במים של ריקם.
הכנס. שלשום. שלש מאות טהלים טהלים
על שנים ועשרים אלה בכורות היו. ואין
בכור נקטין בכור כך פירשו רבותינו:

רש"י

בית יהודה
ואלסטו געמן פינק סאלער פון גערד בכור (נז) היתה מכירתו
של יוסף גשרים (כסף) פאר אזוי פיל האבן די שקמים פאר
קויפט זייער ברודער יוסף ושלחה בכורה של רחל נוס ער איז
גווען אבכור ביי זיין מוטער רחל, זיי האבען אים פאר
קויפט פאר צוואנציג גיילדען דס איז פינק סאלער, נואר
אסאלער איז גווען פיר גיילדען: (מט) והעדפים על פדווי
הלויים. די צוויי הונדערט דריי אונד זיבעציג בכורים זענן
גווען מער (על איהן שפיר הלויים גנוסן) פון די בכורים וואס
די לויים האבן זיי אויסגעצויגן מיט זיך אליין: (נ) ותמשה
ועבציו, סאלער (נז) פקס תשפון תמשה שקלים לנזלת) די פינק סאלער נואס מען האט גענומען פון גערד בכור נוס
איז גווען מער פון די לויים, איז געווען צוואנציג טויזענד דריי
אלף שקל צוויי הונדערט בכורים, יעדער בכור האט געגעבען
זיבעציג בכורים, יעדער בכור פינק סאלער, פינק סאלער איז
שאלש מאות וחמשים שקל פונקציען סאלער (מט) משה
הט געזאגט (נז) ואל איהן קאן (נז) בכור שאמר לו

מכירתו של יוסף עשרים כסף שהיה בכורה של רחל:
(מט) העדפים על פדווי הלויים. על אותן שפדו הלויים
בנוסף: (נ) חמשה ושלשים ושלש מאות ואלף. כך
סכום החשבון חמשת שקלים לנזלת למאתים בכורות אלף
שקל לשבעים בכורות שלש מאות וחמשים שקל לשלש בכורות
חמשה עשר שקל (כמדרש רבה. סנה' יז) אמר כילד אשה
בכור שאומר לו תן חמשת שקלים ואמר לי אני מפדויו
די לויים האבן זיי אויסגעצויגן מיט זיך אליין: (נ) ותמשה
ועבציו, סאלער (נז) פקס תשפון תמשה שקלים לנזלת) די פינק סאלער נואס מען האט גענומען פון גערד בכור נוס
איז גווען מער פון די לויים, איז געווען צוואנציג טויזענד דריי
אלף שקל צוויי הונדערט בכורים, יעדער בכור האט געגעבען
זיבעציג בכורים, יעדער בכור פינק סאלער, פינק סאלער איז
שאלש מאות וחמשים שקל פונקציען סאלער (מט) משה
הט געזאגט (נז) ואל איהן קאן (נז) בכור שאמר לו

שפתי חכמים

חטעה לו דהוי ואל פדווי השלשם והכעבים ונו' פי' כמו העודפים
על פדווי הלויים דכפונך דפירוש אותן שפדו הלויים גנוסן כדפדשי' שם
פירוש לתורת אלהים

מיט אשקל פון הקדש ואלסטו געמען דיא פינק
שקלים עשרים גרה דר שקל זאל זיין צוואנציג גרה
אזו אממבע: (מח) ונתתה הכסף לאהרן ולבניו אונ דס
גערד פון די בכורים אויסציוונג ואלסטו געבן צו
אהרן אונ צו זייער זיין: (מט) ויקח משה את כסף
גנומן את כסף הפדוים דס אויסציוונג גערד מאת פון
דיא נואס זענען איבעריג גווען על אוף דעם אוס
ציוונג פון די לויים. אונ האט געגעבן צו אהרן אונ

וירב

ועם אהרן? מימר:
בביתו ית חשבון בני
קרת מנו בני צוי
זר עית הון לבית
אבתהון: ממבר תחתין
שגון ויעלא ועד בר
חמשין שגון כל דאתי
לחילא למעבד עבדתא
במשכן זמנא: י דין
פלחן בני קרת במשכן
זמנא קודש קודשא:
ה ויעזר אהרן ובנוהי
במשל משריתא ויפרקון
תו"א רמז שלשים שנה ופעלה חולין ד:

אהרן לאמר: בנשא את-ראש בני
קרת מתוך בני לוי למשפחתם
לבית אבתם: ממין שלשים שנה
ומעלה ועד בן-חמשים שנה כל-
בא לצבא לעשות מלאכה באהל
מועד: ו זאת עבדת בני-קרת
באהל מועד קדש הקדשים: ה ובא
אהרן ובניו בנסע המחנה והורדו

רשב"ם

(ה) אהרן ובניו בנסע המחנה. שני דגלים ראשונים שנסעים. חללה קודם שיסע השנים והלויים

רש"י

הלויים מה עשה הכיז שנים ועשרים אלף פתקין ח וכתב
עליהן בן לוי ומלחמים ושבעים ושלשה פתקין כתב עליהן
ה' שקלים כללן ונתן בקלפי אמר להן כזוה ועלו פתקיהם
לפי הנורל: (ב) נשא את ראש וגו'. מה מהם את
הראויין לעבודת משא מ וכן מכן שלשים ועד בן חמשים
שנה והפחות משלשים לא תמלא כחו מכלן אמרו בן שלשים
לכה והיותר על בן חמשים כחו מכחם מעתה: (ד) קדש
הקדשים. המקודש שכלול הארון והשלחן והמזבח והמנורה
והפרוכת וכלי שרת: (ה) ובא אהרן ובניו וגו'.
יכניסו כל כלי וכלי לנרתקו המפורש לו בפרשה זו ולא יצרכו
הלויים בני קרת חלה לשאת: בנסוע המחנה. כשהענין

סניף סאלער ויאמר לוי ונעם עד זאנען צו מיר (אין ספרדי
הלויים) איך בין פון די בכורים וואס די לויים האבן זיי
אויסגעלייזט (מה עשה) ווס האט משה געטאן (הביא שנים
ועשרים אלף פתקין) עד האט געבראכט וגעבריינגט צוויי אונ
צוואנציג מויזענד קוויטליך וכתב עליהן בן לוי אונ עד האט
געשריבען אויף זיי "בן לוי" ומלחמים ושבעים ושלשה פתקין
אונ אויף צוויי הונדערט דריי אונ זיבעציג קוויטליך (כתב
עליהן "חמשה שקלים") האט עד געשריבען אויף זיי "סניף
סאלער" (בן לוי ונתן בקלפי) עד האט צעמיינט די קוויטליך אונ
האט זיי געלייגט אין אקעסטיר (אמר להם בואו ונאני פתקיהם
לפי הנורל) האט משה צו די בכורים קומט געמט
לעדר פון אייך אקוויטור, וועלכער בכור עם האט ארויס
געצויגען אקוויטיר פון לוי. האט דער לוי אים אויסגעלייגט
קלעים, האט עד געדארפט געבן סניף סאלער: (ב) נשא את ראש וגו'.
הקב"ה האט געזאגט צו משה (וכה מהם את
הראויין לעבודת משא) ווס קענען טראגען משא וישוערע וזאנען ויהם סבן שלשים
ועד בן חמשים שנה) זיי זאלן זיין זאלט פון דרייסיג יאר ביז
זעס אונ אונצווייגער ווייז דרייסיג יאר האט עד נאך גיט דעם גאנצ פח (ספאן אסרו) פון דאנען האבען די חקמים
געזאגט (בן שלשים לפח) ווען דר מענטש ווערט אלט דרייסיג יאר איז עד ביזא זיין גאנצן פח (והיותר על בן חמשים) אונ
דר מענטש וואס איז אלטער פון פופציג יאר (וכה ספאן) ווערט זיין פח שוואכער: (ד) וקדש הקדשים. מיינט
זען (המקדש שבמקדש) וועלכעס עם איז דם הייליגסטע פון אלע, דאס הייליגסטע איז דער ארון (והשלחן) דער טיש
(והמזבח) די מנורה (והפרוכת) אונ ביידע מנחות ודער נאידענער מנחת אונ דר קופערנער מנחתו (והפרוכת) אונ
דר פרוכת וכלי שרת) אונ די אלע פנים נוס בעדינגען צו די אלע זאכן: (ה) ובא אהרן ובניו וגו'. אהרן מיט זיינע קינדער
זאלען קומען (בגסם כל פלי וכלי לנרתקו) הספירש לו בפרשה זו) אונ זאלן אריינגייען ועד בלי אין זיין שיער וואס מיט זיין
באדעקונג ווי עם שאיט אין די פרשה (ולא יצטרטו הקיום בני קרת אלא לשאת) די לויים וואס זענן די קינדער פון קרת,
זאלן נאר גיט דארטען מאן גאר קראנען: ובנסע המחנה. זאגט רש"י (בשבעין ספאן) ווען דר וואקען איז אקאמ-
שפתי חכמים

אונ וועלכער בכור עם האט ארויסגעצויגען אקוויטיר האט
קלעים, האט עד געדארפט געבן סניף סאלער: (ב) נשא את ראש וגו'.
הקב"ה האט געזאגט צו משה (וכה מהם את
הראויין לעבודת משא) ווס קענען טראגען משא וישוערע וזאנען ויהם סבן שלשים
ועד בן חמשים שנה) זיי זאלן זיין זאלט פון דרייסיג יאר ביז
זעס אונ אונצווייגער ווייז דרייסיג יאר האט עד נאך גיט דעם גאנצ פח (ספאן אסרו) פון דאנען האבען די חקמים
געזאגט (בן שלשים לפח) ווען דר מענטש ווערט אלט דרייסיג יאר איז עד ביזא זיין גאנצן פח (והיותר על בן חמשים) אונ
דר מענטש וואס איז אלטער פון פופציג יאר (וכה ספאן) ווערט זיין פח שוואכער: (ד) וקדש הקדשים. מיינט
זען (המקדש שבמקדש) וועלכעס עם איז דם הייליגסטע פון אלע, דאס הייליגסטע איז דער ארון (והשלחן) דער טיש
(והמזבח) די מנורה (והפרוכת) אונ ביידע מנחות ודער נאידענער מנחת אונ דר קופערנער מנחתו (והפרוכת) אונ
דר פרוכת וכלי שרת) אונ די אלע פנים נוס בעדינגען צו די אלע זאכן: (ה) ובא אהרן ובניו וגו'. אהרן מיט זיינע קינדער
זאלען קומען (בגסם כל פלי וכלי לנרתקו) הספירש לו בפרשה זו) אונ זאלן אריינגייען ועד בלי אין זיין שיער וואס מיט זיין
באדעקונג ווי עם שאיט אין די פרשה (ולא יצטרטו הקיום בני קרת אלא לשאת) די לויים וואס זענן די קינדער פון קרת,
זאלן נאר גיט דארטען מאן גאר קראנען: ובנסע המחנה. זאגט רש"י (בשבעין ספאן) ווען דר וואקען איז אקאמ-

שפתי חכמים
אלה הם לריבון לפדות ומהם תקה חמשת שקלים לנגלות: ח מי
חמיטה לחרות וכן וכספר יחזקו מתרגומין כהתקף יתרגומין: ס כוונתו
פירוש לתורת אלהים
(א) וידבר יי אל משה אונ נאם האט גערעט צו משה
אונ צו אהרן אזוי צו זאגן: (ב) נשא אנטפאנג את
ראש די צאף פון די קינדער פון קרת סתיו פון
צווישען די קינדער פון לוי למשפחותם צו זייערע
משפחות לבית אבתם צום הויז געווינד פון זייערע
עלמען: (ג) סבן שלשים שנה פון אנעלכע ווס זענן
אלט דרייסיגע יאר ופעלה אונ ווייטער נער אונ ביו

דעת זקנים מכעלי התוספות
(ה) (וכסו בה את ארון הודות. וכתוב ושמעו בדיו פ"י נתקן בדיו
אבל אין לפרש ל"י שימה טמש דהא כתיב לא יסורו סמנו לשלם)
פירוש לתורת אלהים
פופציג יאר כל בא לצבא אימליכר ווס איז ראוי צו
קומען הערשען לעשיט צו טאן אקלאכה אין אוהל
מועד: (ד) זאת עבדת בני קרת דאס איז די דיקט
פון די בני קרת אין אוהל מועד קודש הקדשים די
גאנץ הייליגע זאכן דריינגען דר ארון אונ דר שלחן
אונ די מנחות אונ דר פרוכת אונ די כלי שרת:
(ה) ובא אהרן ובניו וגו'. זאל קומן אהרן מיט זיינע
קינדער

אלה הם לריבון לפדות ומהם תקה חמשת שקלים לנגלות: ח מי
חמיטה לחרות וכן וכספר יחזקו מתרגומין כהתקף יתרגומין: ס כוונתו
פירוש לתורת אלהים
(א) וידבר יי אל משה אונ נאם האט גערעט צו משה
אונ צו אהרן אזוי צו זאגן: (ב) נשא אנטפאנג את
ראש די צאף פון די קינדער פון קרת סתיו פון
צווישען די קינדער פון לוי למשפחותם צו זייערע
משפחות לבית אבתם צום הויז געווינד פון זייערע
עלמען: (ג) סבן שלשים שנה פון אנעלכע ווס זענן
אלט דרייסיגע יאר ופעלה אונ ווייטער נער אונ ביו

את פרקת המסך וכסו בה את ארון
העדות: ונתנו עליו כסוי עור תחש
ופרשו בגד כלי תכלת מלמעלה
ושמו בדיו: ועל שלחן הפנים
ופרשו בגד תכלת ונתנו עליו
את הקערת ואת הפפת ואת
המנקית ואת קשות הנסך ולחם
התמיד עליו יהיה: ופרשו עליהם
בגד תולעת שני וכסו אתו במכסה
עור תחש ושמו את בדיו: ולקחו
בגד תכלת וכסו את מנרת המאור

הנ"ל ואת קשת הנסך מנכרין כל: וזה המיד עליו יסיה מנחם כל:
בעל המורים

ית פרקתא דפרקא
ויכסון בה ית ארונא
דסהדותא: ונתנו
עלוי חופאה דמשך
מסגונא ופרסון לבוש
גמיר תכלא מלעלא
וישון אריחוי: ועל
פתורא דלחם אפיא
יפרסון לבוש תכלא
ויתנו עלוי ית מניסא
וית בזיכא וית מכליתא
וית קשות נסוכא ולחם
תדירא עלוי יהי:
ופרסון עליהון לבוש
צבע זהורי ויכסין יתה
בחופאה דמשך מסגונא
וישון ית אריחוי:
ויכסון לבוש תכלא
ויכסון ית מנרתא

(ו) כלבון וכוונת הנחשת כתי' בדיו וכלבון וכוונת הזהב כתי' לבנים לבנים כתי' בדיו לרבות הכתוב:

בית יהודא

געמאנגען פון מישבן (הוי ידען שפעט) האבן די יודען
געוואקסט אז ווי דארפן ציען: (ו) וקערות ופפות קשות
ומנקיות. וזאת רש"י די פיר כלים (וכבר פרשתי בסלאכת
דמשך) האב איך געשריבען אין די סדרה תרומה צו וועלכע זאכען זענען געווען דיא כלים: (הקטני)

שפתי חכמים

לפרס טעם הניזון של המנינים ממניס מן חודש ומכן כי וכלי יג
הטעם שישנו עד שיתמלכו לפרס כלן כבוד לארון הקודש לכסותו
כל זה המוסר אינו דווקא לשם אחד מהמלפריס לפרס מנה מהם

פירוש לתורת אלהים

לעפיל ואת המנקיות איג דם ריין גיפסם אדער די
ערד שטעקן ואת קשית הנסך אונ די האלבע רערן
ווס ויי זענן איבער דעם ברוט באדעקט ולחם הקמיר
אונ דר לחם הקמיר נדער לחם הפנים עליו יהיה
זאל אויף דעם טיש זיין: (ח) ופרשו עליהם אויף די
אלע זאכן ווס מען האט געלייגט אויף דעם טיש
זאל מען פר שפרייטען בגד תולעת שני אמוך פון
רויטע פאדריס וכסו אותו אונ מען זאל אים באדעקן
במכסה כוים אדעק פון פעל פון החשים ושמו את בדיו
אונ מען זאל אריין טאן אין דעם שלחן וייגע
שטאנגן: (ט) ולקחו אונ אהרן מיט זייגע ויהן זאלן
נעמן בגד תכלת אונ זאלן דר מיט צו דעקן די מנורה
וואס ברענט אין איר הקמיר ליכט ואת גרתיק אונ
אירע רערן ואת פלתיק אונ אירע צונונגליך ואת
מחתיק אונ אירע פאנגען ואת כל כלי שטמה אונ אלע
כלים וואס מען האלט דרינגן אייר ווס מען דארף

האבן

מחלק י הס יודעין שישנו: (ז) קערות וכפות קשות
ומנקיות. כבר פירשתי במלכת המסכן: הנסך. הכסוי
דמשך) האב איך געשריבען אין די סדרה תרומה צו וועלכע זאכען זענען געווען דיא כלים: (הקטני)

קונטרס בנסח המכתב או די כותנה וועט וועלן ציען
והדירי אונ ויי זאלן אראפ גידעקן את פרוכת הנסך
דעם פיר האנג ווס הענגט פר דעם קדשי קדשים
וכסו איג ויי זאלן מיט דעם פרוכת צו דעקן דעם
ארון וואס דרינגען לינגען די לוחות: (ו) ונתנו עלי
אונ דר גאר זאלן ויי געבן אויף אים כסוי עור תחש
אדעק פון פער פון החשים ופרשו אונ ויי זאלען
דרוף פר שפרייטן בגד איין קלייד וואס איג גאר
בלאע וואל מלמעה פון אויבין ושוט בדיו אונ מען
זאל צו רעקט מאכן די שטאנגען מען זאל קעגן מיט
זיי טראגן דעם ארון מיט די אלע זאכן ווס אויף
אים זענן פר שפרייט: (ז) ועל שלחן הפנים אונ אויף
דעם שלחן וואס דרוף לינט דר לחם הפנים ופרשו
זאל אהרן מיט זייגע ויהן פר שפרייטען בגד תכלת
אמוך פון בלאע וואל ונתנו עלי אונ ויי זאלן געבן
אויף אים את הקערות די שיקען ואת תפלות אונ די

וְאֶת־גִּרְתִּיהָ וְאֶת־מִלְקָחֶיהָ וְאֶת־
מַחְתֵּיתֶיהָ וְאֶת־כָּל־כְּלֵי־שִׁמְנָהּ אֲשֶׁר־
יִשְׁרָתוּ־לָהּ בָּהֶם: וְנָתַנוּ אֹתָהּ וְאֶת־
כָּל־כְּלִיָּהּ אֶל־מִכְסָּה עוֹר תַּחֲשׁ
וְנָתַנוּ עַל־הַמּוֹט: וְעָלּוּ מִזֶּבַח הַזֹּהֵב
יָפְרָשׁוּ בְּגָד תְּכֵלֶת וְכֶסֶף אֹתוֹ
בַּמִּכְסָּה עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בְּדֵייוֹ:
יִבְלָקְחוּ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׂרָת אֲשֶׁר־
יִשְׁרָתוּ־בָם בַּקֹּדֶשׁ וְנָתַנוּ אֶל־בְּגָד
תְּכֵלֶת וְכֶסֶף אֹתָם בַּמִּכְסָּה עוֹר
תַּחֲשׁ וְנָתַנוּ עַל־הַמּוֹט: יִבְדְּשֻׁנוּ אֶת־

דאנהורי וית בוצינהא
וית צבתהא וית
מתעיתהא וית כל מני
משחא די ישמשון לה
בדון: ויתנו וית
כל מנהא לחופאה
דמשח ססגונא ויתנו על
אריחא: ויעל מדבחא
דדהבא יפרסון לבוש
תכלא ויכסון וית
בחופאה דמשח ססגונא
וישון ית אריחתי:
יב ויכסון ית כל מני
שמשון די ישמשון בהון
בקודשא ויתנו לבוש
תכלא ויכסון וית
בחופאה דמשח ססגונא
וישון על אריחא:
יב ויכסון ית קממא

תר"א אל כל כלי המוט אשר ישרתו בו: ויתנו את כל כליה אשר ישרתו בהם בקודש ויתנו אל בגד תכלת וכסף אותם במכסה עור תחש ויתנו על המוט: יבדשנו את

רשב"ם

(י) ונתנו על המוט, פועל וזה כוונתו, יוסף קרא, מדבא כתיב בדכתיב בסופו בשנים, היה רוצה לומר שכל המוט היה תחת הכלים מרכיב על, השיבות

בית יהודה

רש"י

הנסף איז דערשיינט אבערעקענג (ש"ן קסד) ווי קסד איז
אויף דערשיינט אפארשטעקענג, אבערעקענג, אקעגן,
ווי עס שטייט אין פסוק אשור יוסף בהן, וס זאל ברעקט
קעגן מיט ווי: (ט) ובלקחיהו, זאגט רש"י (קטין צבת) ווי
אנאניאל (שמאל) בה את הפתילה לכל צד שרצה) מיט דעם
צווייגליק הט דר פון געצונגען דם קנייטל פון די מנורה
צו וועלכע ווייט ער האט געזאגט: ופתחתיהו, איז גווען
געמאכט וקטין בה קטנה) ווי אפגלייגט לעפעלע נישט
פשוטים ולא סבגלים) דר אונטערשטער דעק איז גלאה
גלאט מיט קלייבדיג (וואו דא מניחא קנים) פארום איז
גוט פארמאכט (אלא מצדיק) גאר אין די ווייטע זענען דא
פארלעשט אין דר פריה די מנורה אונט מאכט ריין די רעקלאה, מיט די לעפעליק געמט ער ארויס די אש פון דיא
רעקלאה: ופתחתיהו, דיא רעקלאה (שניתיים בהן השמן והפתילות) אין די רעקלאה הט מען אריינגעזאסען בויסאייז
אונט אינאיינעם די קנייטליק: (י) ונא סכסה עור תחש, זאגט רש"י (קטין מנורה) פון די פער האט מען געמאכט ווי אזאק
וואס מען הט מיט ווי באדינט אין די הייליגקייט (בתוך השכן שרוא קודש) מיננט מען אין משכן וואס ער איז הייליג
והן כלי הקסות שמשרתין בהם במזבח הפנימי) מען מיננט דיא בליים פון די קסות, וס מען הט ווי גענוצט צו די קסות
ווס מען הט גענוצט אויף דעם אינאיינעם מען מיננט: (יג) וידשנו את המזבח, מען זאל אראפנעמען דיא אש פון
מזבח מיננט מען (מזבח החיצון) פון דעם אויסנאיינעם מען מיננט ווס מען איז אויף אים מקריב קרבנות: וידשנו:

שפתי חכמים

אחר נסיעת דגל מחנה יהודה כי היה נראה שנסיעת דגל יהודה
לכרום לפרק המשכן ולכסות הדולקת: כי פ"י לא הפתילה הדולקת כמו
נר אלסים וגומר לכן פ"י פה שהיה מורה על הכלי כי מלת נר מורה
פירוש לתורת אלהים

האבן צו דר מנורה אשר ישרת וואס מען באדינט
די מנורה מיט די בליים: (י) ונתנו אותה אונט מען
זאל געבן די מנורה ואת כל בליה אונט אלע אירע
בליים אל סכסה עור תחש אין אזאק פון פער פון
תחשים ונתנו על המוט אינ מען זאל זיא געבן אויף

ורש"י

הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׁוּ עָלָיו בְּגָד אֲרָגָמָן:
 יד וְנָתַנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־כְּלָיו אֲשֶׁר
 יִשְׁרְתוּ עָלָיו בָּהֶם אֶת־הַמִּחְתָּת אֶת־
 הַמִּזְלָגָה וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
 הַמְּזֻרְקָת כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׁוּ
 עָלָיו בְּסוּי עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ בִדְיוֹ:
 טו וְכִלָּה אֶהְרֹן וּבָנָיו לְכַסֹּת אֶת־
 הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בַּנֶּסֶע
 הַמִּחְנֶה וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ בְנֵי־קֹהֵת

דמדבחה ופרסון עליוהי
 לבוש ארגמן: יד ונתנו
 עליוהי ית כל מנהי די
 ישמשון עליוהי ביהן ית
 מחתתא וית צנוריתא
 וית מגופיתא וית
 מזר קא כל מגי
 מדבחה ופרסון עליוהי
 חופאה דמשך סבגונא
 וישון אריתוהי וישו וישו
 אהרן ובנהי לכסאה ית
 קודשא וית כל מגי
 קודשא במשל משריתא
 ובתר כן יעלון בני קהת
 רשב"ם

כי המזבח היו סגור הכלים כדרך כל משא
 שנותנין המזבח בסככות שבצד הכלים
 כדרכים בזה השבוע, אבל אצל לשון ונתנו ראי
 כלומר כדבר זה ונשאין זה: (טו) ואחר כך יבאו בני קהת, לאחר שחבשו את המזון והכלים
 ישאו, אין לכם משא אלא ככתף, כלומר כדבר זה ונשאין זה: (טו) ואחר כך יבאו בני קהת, לאחר שחבשו את המזון והכלים

בית יהודא

מיינש מען ופשו את הרשן פליו) מען זאל אראפגעבן די אלש
 פון מונח: ופארשע עליו בגד ארגמן, מען זאל פארשפרייטן
 איריגה פון ארגמן אויף דעם מונח, זאגט רש"י (וואס
 שפירדע בן השמים) דר פיינער וואס איז אראפגעקומען פון
 היממעל אויף דעם מונח (רבוזה תחת הגגד קארי) איז ער
 געלעבן אויף דעם מונח ווי אלייב אונטער די יריגה (בשעת
 הפסעונו) ווען מען האט געזיגען (וואיב שירדע) אונד דר
 פיינער האט גיט פארברענט די יריגה ושרי כיפן עליה פסכער
 של נחשת) מען האט פארקעט מיט אגרויסען קופערנעם
 קעסיל אויף דעם פיינער (ויר) ופחיתו, לשון חותין נחלים
 לתרופת הרשן) מיט די מחתות האט מען אונגעקעשארט די
 ביסור אלש פון מונח אלע קאנא אין דער מריה וואס דאס
 הייסט תרומה הרשן (שפירדע בן השמים) פחית די אלש פארשפרייטן
 נאר דריי ווענט, פארוםט איז נישט אונאנט (והפסעונו) שפירדע
 קייען אין די אלש פארשפרייטן (והפסעונו) שפירדע
 קאפאן גיט מען אששעק אריין אין די פלייש ווס לייט אויף דעם מונח אונד מען הייבט אויף די אלש פארשפרייטן
 מען זאל ווא אונקערן אויף די אונקערע וויט (בדי שיתעכלו) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן
 ווערן: וניסיו, זאגט רש"י (והם הנקראים) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן
 הכיובת) מיט די אלש פארשפרייטן (והם הנקראים) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן
 באדעקען דאס הייזיקייט, דעם ארון אונד דעם מונח: וניסיו, זאגט רש"י (והם הנקראים) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן

את נ הדשן מעליו: ופרשו עליו בגד ארגמן. (יומא
 כא) ואל שרירה מן השמים רבולה תחת הגגד כלריס כשעת
 המסעות ואינה שרפתו שהיו כוסין עליה ע פסכער (עירובין
 קד) של נחשת: (יד) מחתות. שבהן חותים נחלים לתרומה
 הדשן ששניה כמין מחתת שאין לה אלא שלש מחילות ומלפניה
 שזאת את הנחלים: מזלגות. מזלגות של נחשת שבהן מכין
 באכרים של המונח להפכין כדי שיתעכלו ופה ומהר: יענים.
 הם מגרפות וכלע" ווידע"ל והן של נחשת ובהן מכבדין
 את הדשן מעל המונח: (טו) לכסות את הקדש. הארון
 והמונח: ואת כל כלי הקדש. המנוחה וכלי שרת:

קיינען פון ביינע ווישען ווען מען האט געראפט געבן די
 הייסט תרומה הרשן (שפירדע בן השמים) פחית די אלש פארשפרייטן
 נאר דריי ווענט, פארוםט איז נישט אונאנט (והפסעונו) שפירדע
 קייען אין די אלש פארשפרייטן (והפסעונו) שפירדע
 קאפאן גיט מען אששעק אריין אין די פלייש ווס לייט אויף דעם מונח אונד מען הייבט אויף די אלש פארשפרייטן
 מען זאל ווא אונקערן אויף די אונקערע וויט (בדי שיתעכלו) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן
 ווערן: וניסיו, זאגט רש"י (והם הנקראים) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן
 הכיובת) מיט די אלש פארשפרייטן (והם הנקראים) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן
 באדעקען דאס הייזיקייט, דעם ארון אונד דעם מונח: וניסיו, זאגט רש"י (והם הנקראים) ופה ופחית די אלש פארשפרייטן

שפתי חכמים

המונח באופן כללי כ"א מונחין ואל כלים אחרים למונח הפנימי של כל
 הכולל כשעת חזיתו לא היה נראה מפני אש של המסעות שהיה מונח
 עניו ונכנסת הסירו כל האש ונראה הנחל: ע כלה פרק המונח
 תפילין פרש"י פסכער מיר של נחשת שבהן מכבדין

המונח באופן כללי כ"א מונחין ואל כלים אחרים למונח הפנימי של כל
 הכולל כשעת חזיתו לא היה נראה מפני אש של המסעות שהיה מונח
 עניו ונכנסת הסירו כל האש ונראה הנחל: ע כלה פרק המונח
 תפילין פרש"י פסכער מיר של נחשת שבהן מכבדין

פירוש לתורת אלהים

והא המזרחות אונ די שפירענג בעקן כל כלי המונח אלע
 כלים פון דעם מונח ופרשו עליו בגד ארגמן אונ מען
 ואל דרוף פר שפירייטן אקלייד פון פירפיר וואל:
 (יד) ונתנו אונ מען זאל אויף אים געבן אלע וייגע
 כלים אשר ישרתו עליו בהם ווס מען באדינט מיט די
 כלים אויף דעם מונח את הפחיתות די פאנען את
 הסוליות די גאפאלען ואת הדיים אונ די קער ווישען

והא המזרחות אונ די שפירענג בעקן כל כלי המונח אלע
 כלים פון דעם מונח ופרשו עליו בגד ארגמן אונ מען
 ואל דרוף פר שפירייטן אקלייד פון פירפיר וואל:
 (יד) ונתנו אונ מען זאל אויף אים געבן אלע וייגע
 כלים אשר ישרתו עליו בהם ווס מען באדינט מיט די
 כלים אויף דעם מונח את הפחיתות די פאנען את
 הסוליות די גאפאלען ואת הדיים אונ די קער ווישען

לַעֲשֹׂאת וְלֹא יִנְעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וּמִתָּנוּ
אֵלֶּה מִשְׁנֵי בְנֵי־קֹהֶת בְּאֵהֶל מוֹעֵד:
מִזֵּו וּפְקֻדֹת אֶלְעִזֹּר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן
שֶׁמֶן הַמָּאֹר וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים וּמִנְחַת
הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה פְּקֻדֹת כָּל־
הַמִּשְׁכָּן וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ בְּקֹדֶשׁ
וּבְכָלֵּיו: פ מַפְטִיר יוֹיָדֵבֶר יְהוָה אֶל־
מִשֵּׁה וְאֶל־אֶהֱרֹן לֵאמֹר: יי אֶל־

מִנְחָה (וכלי השרת) אונ קאך פֿלייס וואס זענן געווען צום
געדינגונג אין מִשְׁכָּן: וְיִנְעוּ. מיינט מען (שאס) געט נעבן
סִיחָה (בידי שִׁמְשֵׁם) אויב זיי וועלן אנרירען די הייליגע פֿלייס
וועלן זיי פארשוידיקט ווערן צו שטארבן מיט דעם טויט
וואס הקב"ה וועט אויף זיי שיקן: (מזו) וּפְקֻדֹת אֶלְעִזֹּר.
(שהוא) סמוך צו צוויי פֿלייס (אויף וועלכע זאכן איז
גנויען אָלעזער אויפגענומען ער זאל זיי פראגן, זאגט רש"י
(שכן) קטירת השמן המִשְׁחָה די בוימאייז צו די מנורה, אונ
די קטורת, אונ די בוימאייז צום זאגלן דעם מִשְׁכָּן מיט די
פֿלייס (ומנחת התמיד ע"ז) וְיִנְעוּ וְהַקֹּרִיב בָּהֶן
גערוקט זאל ער אכטונג געבן מען זאל מקריב זיין די מנחת
היה סמוך) אויף קאך אונא איז גנויען אויפגענומען (ער פֿאגט בְּנֵי קֹהֶת) אויף די זאכען וואס דיא קינדער פון קהת
האבען געמאכט פֿראגען (לצוית איש איש ע"ז) עבודתו ועל עבודתו ועל משאיו והוא
אונ ויס ער זאל פראגן (והוא המִשְׁכָּן וְכָל אֲשֶׁר בוֹ) פון מִשְׁכָּן אונ פון אָלע וואס איז דא אין מִשְׁכָּן וְכָל הַקֹּדֶשׁ
פֿארשט (ו) די אָלע זאכן וואס זענן געברענגט פֿריער אין דיא פֿארשט (הקדשים) וואס זענען גיט פון די גאנצן הייליגע זאכען ועל פֿי
קינדער פון גרשון אונ פֿרי האבן געפראגן (שאגן מקדש) וואס זענען גיט פון די גאנצן הייליגע זאכען ועל פֿי
איתר (היה) איז דאס גנויען דורך איתר וקבו שחבוך פֿארשט (גשאו) ווי עס שטייט אין די סדרה גשאו: (יח) ואל תפריעו.

רש"י

ומתו. שאס ינעו חייבין פ מיתה כדי שמים: (עז) ופקדת
אלעזר. שהוא ממונה עליהם לשאת אותם שמוקטרת וזמן
המשחה ומנחת התמיד עליו מוטל לזכות ולזרז צו להקריב
בעת החייתו: פקדת כל המשכן. ועוד היה ממונה על
משא בני קהת לזכות איש ק על עבודתו ועל משאיו והוא
המשכן וכל אשר בו כל הסדורים למעלה כפרשה זו אלכל משא
בני גרשון ומררי שאין מקדש הקדשים על פי איתמר היה
כמו שכתוב כפרשת גשאו: (יח) אל תבריתו. אל תגרמו

ומתו. שאס ינעו חייבין פ מיתה כדי שמים: (עז) ופקדת
אלעזר. שהוא ממונה עליהם לשאת אותם שמוקטרת וזמן
המשחה ומנחת התמיד עליו מוטל לזכות ולזרז צו להקריב
בעת החייתו: פקדת כל המשכן. ועוד היה ממונה על
משא בני קהת לזכות איש ק על עבודתו ועל משאיו והוא
המשכן וכל אשר בו כל הסדורים למעלה כפרשה זו אלכל משא
בני גרשון ומררי שאין מקדש הקדשים על פי איתמר היה
כמו שכתוב כפרשת גשאו: (יח) אל תבריתו. אל תגרמו

שפתי חכמים

פ לא שאס לא ינעו ימותו כדמשמע פסוקו של קרא אלל מלת ימותו
איו דבוק עס ולא ינעו רק שהוא דבוק עס מלת ינעו לכד הכא
מדוקא ולא ינעו הא חס ינעו ועליה קאי ימותו: צ וא"ת והרי
תחלה פ' לשאת אותם. וי"ל דכך פירושו לשאת אותם שמוקטרת
ושמן המשחה אבל מנחת התמיד עליו מוטל כו' חט"ג דמשמע שלשאת
אכולהו קאי אף על המנחה מ"מ א"ל לומר כן לפי שהמנחה זה קח
ומקריבין עס הקרבן שפרישין אותו עשרון לכבש ואינה קרייה מנחה
אלא כוונן שפרישין אותו לקרבן והוא בעת המנייה שאז היו מקריבין

פירוש לתורת אלהים

קחת צו פראגען די זאכן ואל ינעו אונ זיי זאלן גיט
אן רירען די הייליגע זאכן איידער מען דעקט זיי
צו נארום אז זיי וועלן יוא אן רירען ונשו וועלן זיי
שטארבן אלה די זאכן ויס פריער איז געשטאנען
משא איז די משא פון די בְּנֵי קֹהֶת באיהל מוגד אין
אוהל מועד: (מזו) ופקדת אונ דם באפעל פון אלעזר
בן אהרן פלגו איז ער זאל פראגען שָׁמֶן הַמָּאֹר דאס
אייז ויס מען דארף האבען צום לייכטן אין די
מנורה וקטורת הסמים אונ דאס דעמפונג פון דעם
גיוויירץ ומנחת התמיד אונ ער זאל אכטונג געבן מען
זאל מקריב זיין דעם מנחת התמיד וסָמֶן הַמִּשְׁחָה

תִּכְרִיתוֹ אֶת־שֵׁבֶט מִשְׁפַּחַת
הַקְּהִלִּי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם: יִשְׁתָּאֵת אֶעְשֹׂו
לָהֶם וְחָיו וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת־
קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים אֲהֵרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ
וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ
וְאֶל־מִשְׁאָו: כ וְלֹא־יָבֹאוּ לְרֹאוֹת
כְּבֹלַע אֶת־הַקְּדָשׁ וַיָּמָתוּ: פפפ

תשיצון ית שבטא
זרעית קחת מגו לואי:
יש ודא עבדיו להון ויהון
ולא ימותון במקרבנהון
לקדש קודשאי אהרן
ובנאיה יעלון וימנון
יתהון גבר גבר על
פלחנה ודמפולגה:
כ ודא יעלון דמחזי פד
מכסן ית מגי קודשא
נדא ימותון: פפפ

קנ"ט פסוקים . תלקיסו סימן . ומפטרין וסיס מספר כת"ע בהושע סימן כ' . רשב"ם

בעל המורים

(יט) וחיו, כי וחיו ולא ימותו וחיו את כניהם ושבו כתיב עשר בענין
הגאולה נולמד שמאלך המות כול לעתיד לבא וחיו את כניהם
שבו וחיו ולא ימותו:
קח כדכתיב ובא אהרן ובניו בנסוע הסחנה ודורדו את פרכת המסך וכל הפרשה עד וכלה אהרן ובניו לכסות וגומר ואח"כ כן יבא בני קצת:

בית יהודה

מיינט מען נאך תגמלו להם שמונתו) אור זאמס גיט בריינגען
זיי צו אעביקה זיי זאלן מונען שטארבען: (כ) וילא יבוא
לראות בגלע את הקדש. זיי זאלן גיט קומען זעהן ווי מען
נועם אריינגלייגען די הייליגע זאכן ועדערע זאך (ותוך גרמק
ש"י) אין זיין שיד (כמו שפירשתי למעלה בפירוש) ווי איה
האב געשריבן פריער אין די סדרה (ופירשתי ע"ז בגד פ"ג)
ונקטו איהם ב'קצתם פלוגיה) דא זאך זאל מען באדעקען מיט דעם
באדעקונג (ונקטו ש"ל הוא כסוי) דם באדעקונג
הייסט איינגעשטייגען:
שפתי חכמים

אמר ר' אחמר היה. ל"פ על משל בני קהת היה ממונה לעורר: ר הודיעני כזה שמלת תכריזו הוא מננין הפעל: ש וכן ת"ל
כד מנכס ית מני קידש:
פירוש לתורת אלהים

די לויים: (יט) וזאת עשו אונ דם זאלם איר זיי מאן
זחיו זיי זאלן לעבן ולא ימותו אונ זאלן גיט שטארבען
בגשקם אז זיי וועלן גנעהן צו טראגן די הייליגע
זאכן נוס פריער איז געשטאנן אהרן זאלען פריער
קומען אהרן מיט זיינע זיהן ושמעו איהם אונ זיי זאלן
מאן זיי איש איש אומלייבן מענטש פון די בגי קהת
על עבדתו איהם זיין דיגקט ואל משא אונ צו זיין

הפטרת במדבר (בתרי עשר בהושע סימן ב)

והיה מספר בגי ישראל כחול הים אשר לא ימך ולא יפגר ויהיה במקום אשר יאמר
פירוש ע"מ

נאמך ברוך הוא דם גאונם צו הושע מייני קינדר ישראל האבן גיונדיקס האם וילשע גאונם צו נאם נעם דיר פאר נייא
אנגדרי אומה דם גס נאם פר דראסן נוארום עד וואלם בראדקס זאגן זיי זענן דאך די קינדר פון אהרעס יצחק
נעקב זיי דיר איהם זיי קרעם דרום דם אים נאם גאונם נעם דיר אנוייב אינדה דם ער אזו נסאן אונ האם נעהאם מיט
איר קינדר אונ דר נאך דם אים נאם ב"ח גאונם פר וים האקסו דיר גיט אפ גלעריקס פון ביין קבי מלש דען וויא איה
האב מיט אים אן גהלפן צו ביינן דם ער יך אפ גלייכס פון זיין ווי ב בראדקסו דיר איהם אפ שיינן פון ביין ווייב אונ
נאקסם איר געבן אנט דם הושע גאונם איהם האב אפ קינדר פון איר דם נאם צו אים גאונם נען דר נוס ביין ווייב איז
אויף אונ די קינדר זענן אפער גאר גיט פון דיר קאנסטו ויא גיט געען איז שון אפגל שפן די ישראל נוס זענן די קינדר
פון מינע זיב האבן אהרעס יצחק נעקב דם הושע פר שטאנן אז ער דם גיונדיקס דם ער נעקסן נאם פר די ישראל ער
נאך קכס"ז זיין די גיונדיקס נוס ער דם איהם זיי מיר גינען אונ דם אן גהלפן צו גענאטשן די יתודים אונ דם גאונם:

והיה אונ עם נועם זיין מספר די צאל פון די ישראל
אזוי פיר נוס זיי וועלן גיט קענען געצייגט
ווערן מחמת פולקייט אזוי ווי דם זאמר פון דעם
זם אשר נוס עם קאן גיט געקאסן ווערן אונ גיט
געצייגט

הפטרת במדבר

להם לא-עמי אתם ואמר להם בני-אל-חי: ונקבצו בני-יהודה ובני-ישראל ויחזו
ושמו להם ראש אחד ועלו מן-הארץ כי גדול יום יורעאל: אמרו לאחיכם עמי
ולאחיותיכם רחמה: ריבו באמכם ריבו כיהא לא-אשתי ואנכי לא אישה ותסר זנוניה
מפניה ונאפופיה מבין שדיה: פן-אפשימנה ערמה והצנחיה כיום הולדה ושמתיה
במדבר ושתה פארץ ציה והמתיה בצמא: ואת-בניה לא ארחם פן-בני זנונים הפה:
כי זנתה אפם הוכישה הורתם כי אמרה אלכה אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי

פירוש ע"ט

משלי יהודה

נעציילט ווערן מחמת פליקייט ויהי אונ עם וועט
ויון אין ארט אשר אסר ווס עם אזי נעאנט געווארן
צו ווי איר זענט גיט מיין פאלק אסר להם וועט
צו ווי געאנט ווערן ווי זענן די קינדער פון דעם
לעבעדיגען גאט ונקבצו אונ ווי וועלען זיך ציין
ואלען די קינדער פון יהודה אונ ישראל מיט
אנאנדער וטשט אונ ווי וועלן אויף ווי קאן איין ראש
דס אזי דוד הסלה אונ ווי וועלן אויף גיין פון די
לענדער וואס ווי זענען דארטן געווען אין גלות
כי גדול ווארום עם וועט ויון גרויס יום דר מאג ווס
די יהודים וועלן ציין געוואמילט נעכערן פון די
ערשער וואס ווי זענן צו זייט אונ צו שפרייט
געווארן: זאגט גאט ברוך הוא אסרי זאגט צו
איינער ברידר ווי זענן מיין פאלק אונ צו איינער
שוועסטער ויהיה דער בארמיערן. זאגט ווייטער
גאט ביה דיט קרינט מיט איינער מושר דס אזי
דס דור ווס אצונד דס אזי איין מושר צום דור
ווס וועט ויון ריבו קרינט אונ זאגט צו פנסת ישראל
אזי זיא איז גיט מיין ווייב אונ איה בין גיט איר
מאן וחסר אונ לאז זיא אפ טאן איה זנות פון איר
פנים ונאספיה אונ איר גיאוף זאל זיא אפ טאן מין
שדיה פון אירע בריסט ווי זאלן שוין גיט דיגען די
גלולים ווארום אזי ווי וועלן גיט אזוי טאן פן מאכער
אפשימנה וועל איה זיא אפ ציען פלומר די פנסת
ישראל אונ וועל זיא שמעלן נאקעט גיום הולדה אזוי
ווי דעם טאג ווס ווי זענן געבארן געווארן אזוי ווי
אין גלות מצרים האט זיך קיינער אויף דיר גיט
דער באריקט אפילו אין דעם טאג אזי דו ביזט
געבארן געווארן איז ביין לייב געווארן געווארן
אויף דעם פערד אונ אזי דו וועסט קיין תשובה
טאן טאמער וועל איה דיר היינט אויף אזוי טאן
ושפתיך אונ איה גאט וועל זיא טאן כסדר אזוי ווי
איה האב גוזר געווען אזי די ישראל זאלען אויס
שמארן אין דער מדבר ושתה אונ וועל זיא טאן
אזוי ווי אוויסט לאנד והספיה אונ איה וועל זיא
מייטען אין דארשט ואת בניה אונ אירע קינדער פון
פנסת ישראל וועל איה גיט דר בארשן כי בני זנונים
היה ווארום ווי זענן קינדער פון זנות כי זנתה אפם

במקום אשר ואמר להם לא עמי אתם ואמר להם בני אל
חי. צום פארשפיי ווי אזי קען דס ויון אין דעם
זעלבן ארט ווס קען וועט זאגן איה ויון ווי זענן גיט מיין
פאלק וועט קען זאגן ווי זענן די קינדער פון לעבעדיגען גאט.
צווייטנס האט דר נביא געדארקט אוסקיין וועט קען זאגן
ווי זענן מיין פאלק, פן ווס זאגט דר נביא, קען וועט זאגן
ווי זענן די קינדער פון לעבעדיגען גאט, דר זענן איז למשל
אין דאמארק האבן געוואלט צוויי נביאים, איינער איז געווען
אנוסר מענטש, ווער עס איז נאכפאלגן ווייט שטוב הונדערט
הט מען אים געגעבן עסין אונ מארט צום שטאפן ווי לאנג
ער הט געוואלט ויון, דר אנדער איז געווען אקארד, ער
הט אפגעשפייט גיט געוואלט אריין לאזן צו זיך אין שטוב,
אמאל הט געטראפען עס זענען געקוקט אין דאמארק צוויי
נביאים, איין נבא איז אריין גלאנגן צום גוש מענטש, ער
הט דארט גינעסן גענעקטשט, ביזן הט גיט געוואסט אז
ער איז אנב, דר אנדער נבא איז אריינגעגאנגן צום קארן
מענטש, דר קארן הט אים אויך גינעסן עסין אונ הט ביי
אים גענעקטשט, פאליציע הט געזוכט די צוויי נביאים אונ
קען הט ווי געפונן אין דאמארק, איין נבא הט קען געפונן ביי
דעם גוש מענטש דעם אנדערן נבא הט קען געפונן ביי
דעם קארן, האבן די פאליציע געזאגט געוויס האבן דיא
צוויי נביאים שותפות מיט די נביאים, קען איז געקוקט צום
משפט הט דר שופט געזאגט דר קארן מוז גיין אין תפיסה
אונ געזאגט פן אלע גבלות, ווייל דר קארן זאל גיט
אריין צו זיך אין שטוב, קיין מענטש, פן ווס הט ער דעם
מענטש אריינגענומן, ווייל עס איז געווען ער איז ויון
שטופט צו אלע גבלות, אונ געוויס איז ויון ריינקייט פון די
גבלות, אב דר אנדער נבא ווער עס קוקט צו אים געקוקט
ביי אים אונ עסט ביי אים, קען ויון אז ער הט גיט געוואסט
אז ער איז אנב, זעהן מיר די גאטקייט פון דעם מענטש
ווייל ער הט געוואלט טאן טובות מיט מענטשן דרייבן הט
זיך אריינגעגבט צום אים אין שטוב דער נבא, אונ דיא
זעלבנע גאטקייט ווינעט אים גערעכטעט פון פאליציע,
זעהן מיר די זעלבנע גושע מדה ווס הט צו אים געריינגט
דעם נבא די זעלבנע גושע מדה הט אים גערעכטעט ער זאל
גיט גישטראפט ווערען, דס זעלבנע איז געווען ביי ויון
נוס ווי האבן געמאכט דעם עגל, ווייל ווי האבן געוואלט
די שכינה זאל ויון מיט ווי שטענדיג, אונ דר שטן הט ווי
געוויזן משה איז גישטארבן, האבן ווי בארד געזאגט צום
אחר קאך פן אונז אזי זאגן וואס די שכינה זאל ויון אויף
די זאך, אונ די זאך זאל גיט קען שטארבן, ווי קען הט
געמאכט דעם עגל, האבן די פערקער געזאגט די וידון זענן
שוין גיט דיא פאלק פון הקב"ה, הט הקב"ה געזאגט, פאר
קערט, אויף דעם ארט ווס איר זאגט אז וידון זענן גיט מיין
פאלק ווייל צו ווי הט זיך אריינגעגעבט דר עגל, די מדה
גריינגע ווי קען זאל אויף ווי זאגן ווי זענן די קינדער פון
לעבעדיגען גאט, פון הקב"ה, ווארום האבן ווי דען געוואלט
דעם עגל, ווי האבען דאך נאר געוואלט הקב"ה זאל מאכען
געווארן דר עגל, אבער ווי מיינען נאר צו דינען הקב"ה:

צמרי ופשתי שמני ושקוני: לבן הנני-שך את-דרבך בסירים וגדרתי את-גדרה ונתכבותיה לא תמצא: ורדפה את-מאהביה ולא-תשיג אתם ובקשתם ולא תמצא ואמרה אלכה ואשובה אלי-אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה: והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה הדרן והתירושו והיצהר וכסף הרפיתי לה והב עשו כפעל: לכן אשוב ולקחתי דגני בעמלו ותירושי במעדו והצלתי צמרי ופשתי לכסות את-ערוותה: ועתה אנלה את-נבלתה לעיני מאהביה ואיש לא-יצילנה מירי: והשפתי כל-משושה חנה חדשה ושפתה וכל מועדה: והשפתי נפנה ותאנתה אשר אמרה אתנה הפה לי אשר נתנו-לי מאהבי ושמתים לי ער ואכלתם חית השדה: ופקדתי עליה את-ימי הבעלים אשר תקמיר להם ותעד נזמה וחלייתה ותלקי אחרי מאהביה ואתי שכחה נאסיהה: לכן הנה אנכי מפתיה והלכתיה המדבר ודברתי על-לבה: ונתתיה לה את-כרמיה משם ואת-עמק עכור לפתח תקוה וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה

פירוש ע"ט

ווארום וייער מוסער די כנסת ישראל הט קונה גווען דס הייסט ווי האבן חומא גווען הוישה זיא הט פר שעמט הוהם וייערע לערנער כלומר די רבנים האבן זיך געשעמט פאר די צמי הארצים ווארום די רבנים האבען געשטראפט די צמי הארצים ווי זאלן גיט גנבן און גיט אנטלייען און רוחים און די רבנים האבן דס אליין געטאן און ווארום האבן ווי באטת אזוי געזיגדיגט זאגט דר פסוק אטעם כי ספרה ווארום די כנסת ישראל הט געזאגט אלכה איך וועל גיין אחרי מאהבי נאך מיינע ליב האבער אין וועג פון די געטצן דינער נחמי ציאי געבן מיר מיין ברויט און מיין וואסער מיין דואר און מיין פלאקס מיין אייר און מיין שפיוו לכן דרום הניי שך וועל איך פר צאמען דיין וועג מיט דערנער גידיתי און איך וועל פר צאמען איר צאם און אירע שטענען זיא זאל ווי גיט געפינען פרי ווי זאלן דארטן גיט קאנען גיין אין שלעכטן וועג ורדפה און זיא וועט נאך זאגען אירע ליב האבער דס פאלק סצרים און אשור ווי זאלן ווי העלפן ולא תשיג אתם און זיא וועט ווי גיט גרייכן און זיא וועט ווי וועגן און זיא וועט פון ויאי גיט געפינען איין הילף ואסרה וועט זיא זאגען אלכה ואשובה איך וועל גיין און וועל מיה ווידער קערן צו מיין ערשטן מאן דס מיינט מען הקדוש ברוך הוא כי טוב לי ווארום דענסקאל אז איך האב נאט געדיגט איז מיר בעסער גווען פון אצינד וזיא און זיא האט זיך גיט וויסענדיג געמאכט כי אנכי אז איך האב איר געגען דס קארען און דס וויין און דס אילבירט ופכה הרפיתי לה און איך האב צו איר געמערט זילבער און גאלד עשו לגעל און ווי האבן דס געמאכט צו דר עבודת פוקבים וואס הייסט בעל: זאגט נאט ברוך הוא לכן דרום אשוב וועל איך ווידער קערן און וועל צו געבען מיין קארען אין וויין צייט אז עס ווערט פארטיג די הבוראה תתירושי און מיין וויין וועל איך אויף צו געבען אין

הפטרות במדבר

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נִאֲסִיחָה תִּקְרָא אִישׁ וְלֹא תִקְרָא לִי עוֹד בְּעָלִי: וְהִסְרֵתִי אֶת שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיה וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד בְּשֵׁמָם: וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית בַּיּוֹם הַהוּא עִסְתִּית הַשָּׂדֶה וְעַס־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרִמַּשׁ הָאֲדָמָה וְקִשְׁתוֹ וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה אֲשַׁבֵּר מִן הָאָרֶץ וְהַשִּׁבְכָתִים לִבְטַח: וְאַרְשִׁתִּיךָ לִי לְעוֹלָם וְאַרְשִׁתִּיךָ לִי בְצֹדֶק וּבִשְׁפָט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאַרְשִׁתִּיךָ לִי בְּאֵמוּנָה וּבְדַעַת אֶת־יְהוָה:

פירוש ע"מ

לאנכי וי ויא איז געווען אין איר יוגענט אין גלות מצרים און אזוי וויא דער מאג אז ויא איז אויף געגאנגן פון מצרים קט ויא דאך פריער געשריגן צו שם ויחברך מחמת גרויסע צרות און דר גאך האב איך ויא אויס געליינט וועט היינט אויף אזוי זיין ויהי און עס וועט זיין ביים היום אין דעם געלביגען מאג נאם יי מוא איך גאט זאגן תקראי וועט איר קנסת ישראל מיה רופען איש דאס איז לשון ליבשאפט ולא תקראי און איר וועט מיה גיט רופען מיט דעם לשון גלי דאס איז לשון האר והסדתי און איך וועל אז מאן את שמות הבעלים די געסן פון די געמאכטן ספיח פון איר מויל ולא יזכרו עוד בשמם און מען וועט זיין שוין מער גיט געדענקן אין דעם נאמן פון די ישראל ויכתי להם און איך וועל מאכן זיי כורת ברית זיין מיט די חיות פון דעם פערלד און מיט די פייגער וואס זיי פליען

בנין המצות כפרת נשא ים כה חיי מלח ו' עבין יא לאין :

[ששכ] (עשה קמו) לשלח המכאים בן המחיה שגא' ישיחו בן המחנה כל צדוע וכל זכ וכל סמא לפיש :
[שסג] (לאו רכ) שלא יכנס כל סמא במקדש וכל שרובה לו להורות כל העזרה משער ניקנור ולפנים שהיא עזרת ישראל שגא' ולא יסמא את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם :
[שסד] (עשה קמו) להתורות על העיתות והחמאים גדולים וקטנים שחכאנו לפני האל 'יתברך ואפי' במיטול מצות עשה חייבין אנו בעת שגזרה לשוכן אולי לבקש סליחתו להתורות שגאמר דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חסאת האדם למעול מעל בה' ואשמה הנפש החיה והתורה את חסאתם אשר עשו :
[שסה] (עשה קמו) להביא האשמה הסופה אל הכהן שיעשה לה כמשפט הכותב בפרשה שגאמר והביא האיש את אשתו אל הכהן וגו' :
[שסו] (לאו רכ) שלא יתן שמן בקרבן חסותה שגא' והביא את קרבנה וגו' לא יצוק עליה שמן :
[שסז] (לאו רכ) שלא ישים לבנה בקרבן הנזכר שגא' ולא יתן עליה לבונה :
[שסח] (לאו רכ) שלא ישחה הנזיר יין ושכר היוצא בן הנפס שגאמר מין ושכר ויזר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וגו' :
[שסט] (לאו רכ) שלא יאכל הנזיר ענבים לחים שגא' וענבים לחים לא יאכר :
[שסז] (לאו רכ) שלא יאכל הנזיר צמקים שגאמר וענבים לחים ויבשים לא יאכל :
[שסח] (לאו רכ) שלא יאכל הנזיר קליפת הענבים הנקראת וג' שגא' מחרצנים ועד זג לא יאכל :
[שסז] (לאו רכ) שלא יגלה הנזיר שער ראשו כל ימי נזירותו שגא' תער לא יעבור על ראשו :
[שסז] (עשה קמו) שיעדל הנזיר שער ראשו כל ימי נזרו בקדושה שגא' גדל פרע שער ראשו :
[שסז] (לאו רכ) שלא יכנס הנזיר באהל המת שגא' על נפש מת לא יבא :
[שסז] (לאו רכ) שלא יסמא הנזיר למת כל עיקר שגאמר לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יסמא להם :
[שסז] (עשה קמו) שיעלה הנזיר את ראשו ויביא קרבנותיו כשישלים ימי נזירותו או כשיסמא שגאמר וזאת תורת הנזיר כיום מלאת ימי נזרו ויביא אותו אל פתח אהל מועד והקריב את קרבנו וגו' וגלה הנזיר וגו' :
[שסז] (עשה קמו) שהכהנים יכרכו את ישראל בכל יום שגא' כה תכרכו את בני ישראל אמור להם וגו' :
[שסט] (עשה קמו) שגזמיה כל שבם לוי לשאת את הארון על כהפיהם כשירצו לתליטו מטקם למקום שגא' כי עזרת הקודש עליהם ככתף ישאו :

אונקלוס

במדבר ד נשא

כא וידבר יהוה אל משה לאמר : כא ומליל יי עם משה

פירוש לתורת אלהים

(כא) וידבר יי אל משה לאמר און גאט דא גערעט צו משה אזוי צו זאגן : (כב) נשא את ראש אנטפאנג די צאל